

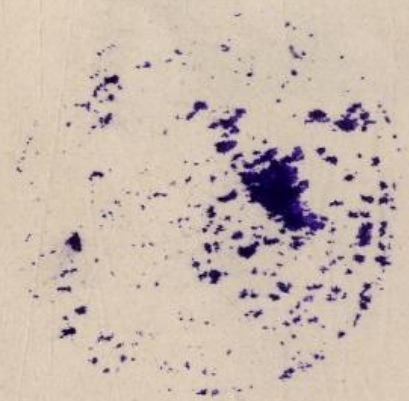
П.Б.4/94

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
Р. И. Бр. 14328

INCERTI AUCTORIS EPITOME
RERUM GESTARUM ALEXANDRI MAGNI.

E CODICE METTENSIS EDIDIT

OTTO WAGNER.

Prolegomena.

Incerti auctoris 'epitome rerum gestarum Alexandri Magni' in uno, ut nunc res est, libro manu scripto inuenitur, qui nunc numero 500 (olim G 53) signatus inter libros bibliothecae publicae Mettensis asseruatur anteaque monasterii Sancti Arnulphi olim prope illam urbem siti erat. est liber membranaceus, formae octonariae, saeculo decimo scriptus, quem anno huius saeculi XLI. inspexit atque descripsit Iulius Quicherat (cf. 'Catalogue général des manuscrits des bibliothèques publiques des départements,' tom. V 1879 p. 187 sqq.), neque tamen ea adhibita cura et diligentia, ut acta egisse mihi uidear, si quae hoc libro continentur paucis enumerauerim. atque ut de externa libri specie primum dicam, constat foliis centum septuaginta sex iisque diuersae originis ac uarii argumenti per quaterniones complicatis, quorum tamen ordo bibliopecti stupore pessime turbatus est. compositus enim est tribus ex libris eadem fere aetate, quod decimum esse saeculum iam diximus, exaratis; quibus diuulsis ac truncatis quicquid eorum supererat uno hoc, quod exstat, uolumine comprehensum est, prout fors uel libido pusillas reliquias operarii manibus obtulerat. iam igitur restituto pristino ordine quae ex tribus illis libris supersunt enumeremus. atque primi libri haec sunt:

a) 'eulogium Hubaldi de caluis' (fol. 1^a—5^r) quod carmen (cf. Ad. Ebert 'allg. Gesch. d. Litt. des MA's im Abendlande' III p. 167) ex Casp. Barthi 'aduersariorum commentariorum libris' Francof. 1624 p. 2175 sqq. ad uerbum expressit J. P. Migne in 'collectionis patrum Latinorum' uol. CXXXII 1853 p. 1041 sqq. constat carmen, quale in libro Mettensi legitur, uersibus CXLIV, omissis uersibus XLIIIo ('cessa caluastrum, cessa corrodere cessa') et CXXIo ('conquinisce, canis, confingens crimina caluis'), insertis tamen post uersum XXXIII. uersibus decem, quorum nonnullos iam Ang. Mai 'ex antiquis quibusdam Vaticanae bibliothecae membranis' publici iuris fecit in 'classicorum auctorum e Vaticanis codicibus editorum' uol. V 1833 p. 460. quos uersus hoc loco afferre supersedeo.

b) epistolae quae feruntur Sancti Pauli ad Senecam et Senecae ad Paulum cum praefatione Sancti Hieronymi (fol. 6^a—8^r et 25^a—27^a). neque huius codicis neque eius, qui numero 300 signatus

(saec. XI.) eadem in bibliotheca asseruatur, rationem habuit in editione quam fecit harum epistularum Eugenius Westerbürg 'der Ursprung der Sage, daß Seneca Christ gewesen sei' 1881 p. 41 sqq.

c) 'ratio quorundam XII poetarum de IIII temporibus anni' (fol. 27^r—28^r); cf. Baehrensii 'Poet. lat. min.' uol. IV p. 131 sqq.

d) 'incipiunt strictim labores Aeneae a supradictis XII poetis elimatae' [sic] (fol. 28^r—30^a); cf. Baehrensii 'Poet. lat. min.' uol. IV p. 136 sqq.

e) uersus Alcuini ad Samuhelem Sennensis ciuitatis episcopum (fol. 30^a—30^r), quibus in edendis hoc codice usus est Ernestus Duemmler in 'Poet. lat. aevi Carolini' uol. I p. 228.

f) uersus Sedulii Scoti ad Hartgarium (fol. 30^r—31^a). incip.: 'Gloria nostra redit, clementia luxque serena; cuncti laetemur, gloria nostra redit' etc.

Altero autem libro continetur:

glossarium Aynardi, ex quo fluxerunt excerpta illa quae in 'Corp. gloss. lat.' uol. V p. 615 sqq. leguntur (fol. 9^a—24^r et 136^a—160^r). cui glossario haec inscriptio praefixa est: 'incipit glosarium ordine elementorum agregatum ab Aynardo anno ab incarnatione Domini DCCCCLXVIII. indictionis XII. imperio Magni Ottonis' etc. etc.

Tertii denique libri haec sunt:

a) Symmachi relationes (fol. 85^a—87^r; 72^a—79^r; 64^a—71^r; 48^a—55^r; 40^a—47^r; 32^a—39^r; 56^a—63^r; 170^a—175^r). usus est hoc codice Seeck in Symmachi editione (cf. ibid. praef. p. XIX).

b) inuectiuae quae feruntur Sallustii in Ciceronem et Ciceronis in Sallustium (fol. 91^a—95^r et 80^a—85^a).

c) epistula quae fertur Alexandri Magni ad Aristotelem (fol. 162^a—169^r; 128^a—135^r; 120^a—126^a).

d) haec 'epitome rerum gestarum Alexandri Magni' (fol. 119^r; 104^a—111^r; 96^a—103^r; 88^a—90^r; 126^a—127^r; 112^a—119^r).

Et quoniam de libri Mettensis forma fatiis argumento disserui, ad ipsam hanc epitomen uenio. prima illius notitia mihi ex Curtii Wachsmuthii libro qui inscribitur 'Einleitung in das Studium der alten Geschichte' Lips. 1895 p. 576 obuinit; dixit autem Didericum Volkmannum epitomen se editurum esse promississe nec nullius pretii ex eis, quas inspexisset, partibus libellum sibi uideri. quibus uerbis incitatus cum Metti in urbe patria uersarer, totum librum perlustravi et epitomen descripsi. tum Brunone Keilio benignissime intercedente impetraui ab Diderico Volkmanno, ut epitomen remoto illiberalitatis crimine edere mihi liceret. neque enim, uir ille doctissimus liberalissimusque rescripsit, sese repugnare, ne ego quod ipse sibi proposuisset munus edendae epitomes susciperem, neque omnino ineditam eam esse, nam paucis ante annis se uerba epitomes publici iuris fecisse eo libello, quo praeceptores gymnasii Portensis Bonitzio magisterii annum quinquagesimum exactum lustrandi congratulati essent. qui liber publice non ueniit nec mihi eius copia facta est. gratias

igitur Diderico Volkmanno ago sincerissimas propter benignam eius humanitatem et liberalitatem, qua uiros non nisi uere artis litterarumque amantissimos praeditos esse scimus. spero autem me ita rem egisse, ut non praeriperem, quae potissima uiro illi doctissimo dicenda sunt. continui enim operam meam in edendis recensendisque uerbis epitomes. id autem potissimum in hac editione adornanda egi, ut scripturam codicis iis tantum locis mutarem, quos deprauatos esse mihi persuasum esset, multasque coniecturas probabiles quidem, nec tamen certas in appendice indicare, quam in uerborum ordinem recipere mallet. quod uero meam in hoc opere expoliendo industriam spectat, neque omnia libri manu scripti menda intacta reliqui neque omnibus, quae etiam me ipsum offenderunt, fortiora adhibere remedia conatus sum; τὰ δὲ ἀγνοηθέντα τυγχάνετω διορθώσεως ὑπὸ τῶν δυνατωτέρων. in adnotatione autem critica, nisi ad rem uisum est, discrepantias orthographicas aliasque minutias non commemoravi exceptis nominibus propriis omnibus iisque locis, ubi de lectione uera dubitari potuit. denique sedulo caui, ne in animaduersionibus nimis prolixus essem, praesertim ne in disputatione mea, qua de singulorum locorum condicione disserui, in quaestiones illas difficillimas grauissimasque deferret, quae sunt de auctoribus ac necessitudine fabularum, quae de Alexandri historia feruntur. quare ceterorum, qui de Alexandri rebus gestis exposuerunt, scriptorum libros non adhibui nisi ad emendandos uel explanandos singulos epitomes locos. Volkmanniana quod est uere dignum scientia atque doctrina non tetigi, qua spero fore, ut edoceamur, quae totius sit epitomes condicio quaeque inter eam et ceteras Alexandri historias ratio ac necessitudo intercedat. hoc autem loco pauca tantum de ea re proferre libet. exstitisse uidetur antiquitus liber quidam, qui inscribatur 'de rebus gestis Alexandri Magni', cuius auctor quis fuerit quae aetate floruerit nescimus. apparet autem hunc scriptorem iisdem fere auctoribus in enarranda Alexandri Magni historia usum esse, ex quibus fluxerunt, quae a Curtio Diodoro Iustino Plutarcho tradita sunt, eumque artius cum relationibus Curtii et Diodori quam cum Iustini et Plutarchi cohaesisse, quibusdam tamen locis plura quam Curtium et ceteros praebuisse, aliis quamuis paucis cum Arriano consensisse, in exitu denique uitae Alexandri exponendo proxime ad eas fabulas accessisse, quas de ea re scriptores quidam deteriores Graecorum commenti sunt. quarum fabularum ii scriptores, qui ad nostram aetatem peruenerunt, nisi paucissimis locis mentionem non fecerunt earumque uestigia ampliora adhuc tantum exstabant in libro illo, quo historia Alexandri in fabulae dulcedinem a quodam scriptore, qui uulgo, ne prorsus nomine careat, 'Pseudo-Callisthenes' uocatur, composita est, cuius libri complures recensione aetatem tulerunt. atque haec quidem de hoc scriptore dixisse sufficiat. iam redeamus ad illum 'rerum gestarum' auctorem. cuius librum quarto fere quintoue p. Chr. saeculo a nescio quo parum accurate epitomatum,

quoad inuida fata eum nobis seruauerunt, in manibus esse gaudemus magisque gaudebimus, si cui uiro ampliore doctrina ornato contigerit, ut nouis melioribusque subsidiis criticis adiutus epitomes uerba emendatiora et integriora, quam a nobis edita sunt, repraesentet. quae de dicendi consuetudine hoc loco proferre possumus, in posterum seponenda esse putauimus. neque tamen hac praefatione ad finem perducta facere possum, quin hoc loco cum Guilelmo Krollio quas per litteras egi gratias publice quoque profitear, cuius liberalitate factum est, ut uerba tertii libri Pseudo-Callisthenis inde a capite tricesimo ad fidem libri Parisini littera A uulgo signati cum extrema epitomes parte conferre possem, tum gratias quam maximas agam Brunoni Keil Ricardo Reitzenstein Eduardo Schwartz, qui quae ad uerba epitomes et emendanda et explananda docte et sagaciter excogitauerunt liberalissime mecum communicauerint.

Alexandri Magni Macedonis

epitomae rerum gestarum

liber II.

Magnus Alexander rex Macedoniae postquam omne impe-
rium Asiae ad se redegis-^{fol. 119^r}se credidit, neque id quidem Dario uiuo
ostendere ausus esset, postea patefecit uoluntatem. deinde corporis
sui custodes multos instituit itemque Darii fratrem Oxyatrem instituit
deditque eis diadema et tunicam mesoleucon et cadu-
ceum <et> zonam Persicam ceteraque ornamenta regia omnia, quae
Darius habuerat, itemque equites stipatores quos habebat ||^{fol. 104^a}
Persico ornatu [et] sequi iussit. deinde Alexander audiuit Besum
uestem regiam sumpsisse. Agrianos et † Gabisios armari iussit
eiusque confidentiam admiratus exercitum per montes, qua proximum
putauit, ad eum ducere intendit. deuenit ad Arios, ubi erat Arioba-
zanes, qui cum Beso Darium interfecerat. aduentum Alexandri per-
timuit atque in Indiam profugit. deinde Alexander exercitum ad
Energetas, qui antea Arimaspi uocabantur, duxit. ibi oppidum,
qua in Indiam iter est, constituit et nomen Alexandriam imposuit.
deinde peruenit ad oppidum † tarmentidem, quod est positum in
flumine † medorum. Stiphamenes, qui proximus erat Beso, postquam
audiuit Alexandrum adesse, Dataphernen et Cattenen ceterosque
Darei propinquos conuenit demonstrans tempus aduenisse Darii ul-
ciscendi et Alexandri amicitiam || insinuandi Besumque cohor- ||^{fol. 104^r}
tabatur comprehensum ut Alexandro quam primum traderent. quibus
id facile et cito persuasit, nam cotidie <magis> magisque Darium
desiderantes Beso iniquiores fiebant. itaque Stiphamenes, quod fami-

1 INCIPIT ALEXANDRI MAGNI MACEDONIS EPITHOMAE RE-
RVM GESTARVM LIBER .I. 3 LIBER II] LIBER I; corr. Reitzen-
stein 5 redigisse | lacunam statui | quidem] quod 6 ostenderet
8 eis] ei; corr. Keil | lacunam significaui | mesoleucon] 'mesoleucum'
ex 'mosoleucum' corr. pr. m. 9 <et> addidi 10 stipatores] statores;
corr. Schwartz 11 [et] deleui 12 argianos 14 Arios] agros |
Ariobazanes] ex 'ariobaxanes' corr. ut uidetur 17 uergetas | Arimaspi]
remaxii 18 qua] quia | [littera 'i' eluta] 21 bataphernen 23 Be-
sumque cohortabatur] cohortabatur besumque; transposuit Keil 24 tra-
denti 25 <magis> inserui

liarissimus Beso erat, facile custodes ab tabernaculo ablegauit. de-
 inde ipsi uniuersi introierunt et Besum constrinxerunt ornamentaque
 regia ademerunt itaque ad Alexandrum profecti sunt. hosque ubi
 repente aduenientes Alexander Besumque uinctum adduci conspexit,
 5 [et] ex ea re summa laetitia adfectus eos, qui adduxerunt, collaudatos
 7 donatosque dimisit. deinde iter <ad> Tanaim flumen facere coepit
 et quartum post diem ad Maracanda deuenit, quod abest a flumine
 Tanai dierum ... uia. id oppidum pulcherrimum ac munitissimum
 est propter multitudinem fluminis eius, quod oppidum circumfluit.
 fol. 105^a || quod circuitu || murus stadium LXX continuus continebat. ibi
 8 praesidio relicto ad Tanaim, quo contenderat, perrexit castraque se-
 12 cundum flumen collocauit. interim Scytharum imperator fratrem
 suum Carcasim cum copia magna misit, qui Alexandrum flumen
 9 transire prohiberet. deinde Alexandro nuntiatur Stiphamenen et
 15 Cattenen ab amicitia discessisse et Graiorum copiam, quam in agro
 regio cum praesidibus reliquerat, fugasse multosque occidisse; re-
 liquos in quendam locum munitum cuneatim confugisse in praefec-
 tura Bactrina eosque Stiphamenen oppugnare. haec ubi Alexander
 audiuit, praeter consuetudinem indignissime tulit noctemque circa
 10 offensas peruigilauit in cogitando. itaque ante utilissimum uisum
 21 est id, quod coepisset, perseuerare. itaque postridie rates in flu-
 mine iubet apparari. quod Macedones studiose regi parentes breui
 fol. 105^r || tempore fecerunt; || nam duo milia ratiū secundum fluminis ri-
 pam destinata appulerunt. postea exercitum in ratis ascendere iussit
 11 signoque dato omnes uniuersas soluere iussit. itaque in altum
 26 proeecti ratiū multitudine ut agmine quadrato per campum ac non
 per flumen ire uidebantur, barbari autem mentibus destinati non pati
 eos in terram descensionem facere, sed in ripa telis contentis praesto-
 labantur. postquam medium iter fluminis praestiterunt, signo dato
 30 Macedones clamorem sustulerunt; simul strepitu remorum ac signo-
 rum sono remigumque cohortatione animi militum exacuebantur.
 12 barbari autem clamore facto Macedones sagittis ceterisque telis figere
 coeperunt; multos sauciarunt compluresque occiderunt ideo, quod tela
 fol. 106^a || euitare propter angustias nullo modo || poterant. deinde simul
 35 rates ad ripam accesserunt, Alexander turmas impressionem fa-
 cere phalangesque consequi iussit breuique tempore, postquam primi
 animo constanti impressionem fecerunt, omnes barbari se in fugam

2 constrinxerunt 3 adhimerunt 5 [et] deleui 6 <ad>
 suppleui | tanai [corr. ex 'tanai' pr. m.] 7 diem ad Maracanda]
 diem ≡ amarcadam [fuit d in ras.] 8 lacunam statui 10 stadia |
 continuus] coniugius 12 scytarum 16 praesidus 17 cunea-
 tim] genuatim 20 offensas] offensus; corr. Reitzenstein | in cogi-
 tando] in ≡ cogitando [fuit g in ras.] 21 id] et | quo | post tridie
 24 destinata 25 uniuersa 26 profecti 30 strepitum 31 so-
 num | exacuebantur] exaequabantur; corr. Reitzenstein 32 fingere
 34 angustas 35 turma 37 impressionem] littera ultima paene eluta

dederunt. eos Macedones per noctem sequentes usque ad Liberi
 Patris columnam peruenisse dicuntur. inde ad flumen Tanaim et
 castra reuersionem fecerunt. dein post triduum ad Maracanda uer- 13
 sus iter festinans facere intendit, ut Stiphamenen imprudentem op-
 primeret. quem ubi Stiphamenes reuerti audiuit, Graios oppugnare 5
 destitit. ille autem ad Maracanda profectus quarto die deuenit.
 Graiorum caedes erant factae. mortuos sepeliri Menedemoque prae-
 fecto sepulchrum fieri iussit. deinde per agrum Sogdianum agmen 14
 duxit. ex eo porro in Bactrinam peruenit et Besum adduci iussit ||
 eumque suspensum more Persarum fundis necauit. deinde post || fol. 106^r
 diem undecimum ad flumen Ochum peruenit. id transit. inde ad 11
 Oxum flumen deuenit. ex eis regionibus quaedam hominum multitudo 15
 timore impulsam in quendam montem praeruptum atque excelsum
 confugerant, cuius horribilem altitudinem aspectum in se habebat, nam
 ab imo ad summum non minus XX stadiis . . . eo aditus uno loco 15
 per speluncam patebat. reliquae partes independentibus saxis erant
 praeruptae. hoc ubi Alexander expugnari non posse uidit, de cuncto 16
 exercitu homines CCC quos fortissimos esse putauit elegit hosque
 grandi praemio impulsos post montem adduxit demonstrauitque, ut in
 saxis clauos ferreos † angulis actos figerent et lineas transducerent 20
 atque ita minutatim <aditum> scandentium adleuando in summum
 montis uerticem reperirent; id in nocte adgrederentur et, cum diluxisset, ||
 linteis candidis sibi significarent. id illi citius Alexandri opi- || fol. 107^a
 nione fecerunt. cum plures praecipitantes perissent, reliqui perfece- 17
 runt. Alexander cum primo mane mittit quendam ex suis Daren 25
 ad Ariomazen hostium ducem, qui ei persuaderet, uti se dederet; si
 id impetrare non potuisset, iubet Daren, uti eos qui in summo essent
 significaret. id ubi Ariomazes conspexit, admiratus est, quasi Alex- 18
 ander in exercitu homines uolaticos haberet. cum de ea re timidus
 consultaret, quid ageret, multitudo hominum, quae ibi erat, Arioma- 30
 zen interfecerunt. deinde ipsi <se> dediderunt. Alexander autem eo
 interfecto reliquis ignouit. deinde diebus post paucis partem exer- 19
 citus in Bactros Nautacen in hiberna praemisit, ipse cum reliquis
 Xeiniptam eiusdem rei causa concessit. ibi cum Sissimithre, qui

3 triduo | marcadam 6 marcadam 8 sogdianum 9 Bactri-
 nam] baceriam 11 Ocetum 12 quaedam] quidam (per comp. ser.)
 14 cuius] quorum | altitudo] multitudo 15 non minus] nominus | lacu-
 nam indicaui 17 expugnari] ex 'expugnare' corr. pr. m. | uidit de]
 uidro di 18 fortissimos] fortes summos | hosce 19 impulsos] pulsos;
 corr. Reitzenstein 21 <aditum> inserui 22 repperent | nocte]
 noctu | deluxisset 23 id] at | opinionem 24 praecipitantes] ex 'per-
 aecipitantes' corr. pr. m. 25 Daren ad Ariomazen] dare nadarioba-
 zanen 26 se dederet] redderet 27 impraetrare | Daren uti] dare nuti
 28 significarent ariobazanes 29 habere 30 ariobazanen 31 se
 dediderunt] redierunt; corr. Reitzenstein 33 Bactros] ex 'bactcos' corr.
 pr. m. | hibernia 34 concessit. ibi] concessit. Tibi | Sissimithre qui]
 sis·sime requi [inter 'sis' et 'sime' spatium unius litterae uacuum]

fol. 107^r || more barbaro e matre sua duos || filios et tres filias produxerat,
 20 foedus fecit. deinde hieme exacta exercitum <ad> Dahas duxit [quo].
 Stiphamenes ex eo loco ob hanc causam non profugerat, quod uxorem
 quandam Bactrinam forma praecellenti, quam magnificabat, ibi habe-
 5 bat. hanc in omnibus itineribus et laboribus secum ducebat. ea
 cum Alexandri aduentum audisset, negat se ex oppido exituram;
 deinde post uirum multis precibus orare coepit, ut Alexandri fidei
 21 se traderet, at ille noluit. id ubi impetrare non potuit, in conuiuio
 eum coegit, ut poculum biberet, eumque defessum somno dedit. at
 10 ubi silentium esse sensit, de lecto surrexit et puluinar uiro a
 capite subduxit. ita gurgulione extenso caput a corpore gladio
 abscidit et ita cum uno seruulo porta progressa ad Alexandrum
 22 in castra deuenit. eam custodes ad regem deduxerunt decoram
 fol. 108^a || ornatu ac formae dignitate, <etsi> || cruenta erat. at ubi Alexan-
 15 der repente conspicatus est multimodisque admiratus, quae esset
 23 uel quid uenisset, tum illa caput uiri extulit. tum rex exclama-
 uit: 'o piissime Stiphamene, tandem poenas pro sceleribus pepen-
 disti!' deinde mulieris manum adprehendit gratiasque egit. ne-
 que quicquam honoris habuit, ne existimaretur ob eius formae cupi-
 20 ditatem fecisse. quod ubi factum Dahae Stiphamenen occisum audi-
 erunt, Cattenen et Dataphernen comprehensos ad Alexandrum addux-
 24 erunt. ideo Alexander exercitum in oppidum ducere noluit. deinde
 Alexander ex eo loco profectus est. cum iam tertium diem iter
 faceret, repente nocte caelo obducta niuis multitudo terram contexit;
 25 deinde undique uis uentorum cum turbinibus maximo cum caeli
 fol. 108^r || strepitu creberrimis cum fulgoribus || exorta est, ut omnia
 25 euerti ac perturbari uiderentur. cum frigore omnis humor terrae
 coiret ac glaciessceret, ut tabernacula ac uestimenta militum rigida
 obdurescerent, eum laborem aliquandiu Macedones perpessi sunt. at
 30 ubi frigus augescit ac uis tempestatum non intermittitur, ad quos
 26 quisque potuit uicos ac uillas passim profugit. partim se ad arbores
 adplicabant, nonnulli sub rupes atque inpendentia saxa confugiebant.
 alii cum ex equo descendere conarentur, ob torporem nequibant ac
 uestigio se mouere non poterant. tum si qui cubuerat, cum exsur-
 35 gere conaretur, ueste concreta ad terram haerebat, ut neque in ma-
 nibus arma habere possent, ita ut uento differrentur, [ut] neque
 27 quisquam se neque alterum adiuuare posset. huius ui tempestatis
 miserrima morte ad hominum XXX milia, iumentorum III milia

1 sua] rua 2 <ad> addidi | Dahas] daaeas | [quo] deleui 8 con-
 uiuium] conuiuium 12 portam 13 decoram] quorum; corr. Schwartz
 14 <etsi> suppleui 15 multis modisque 19 ob] ab | formae] 'forma'
 corr. ex 'forme' pr. m. 20 Dahae] danaide | stephamenen 21 cat-
 tane | adduxerunt] corr. ex 'addexerunt' pr. m. 24 obducto 28 co-
 hiret 30 intermittit 33 equo] eo quo 34 exurgere 36 diffe-
 rentur | [ut] deleuit Reitzenstein 37 alteri | adiuuari | uis 38 at

perierunt || consumpti; praeterea multi, qui aut corporis dolore || fol. 109^a
aut aliqua parte membrorum debilitati essent, in castra reuerteban-
tur. deinde iter coeptum ad † Gaesetas perseuerare intendit. huic 28
in itinere satrapes quidam Chorienes obuiam uenit. cum eo amici-
tiam fecit. isque cum Alexandrum hospitio apud se accepisset, in 5
conuiuium filias duas uirgines <cum> ceteris amicorum filiis uirgini-
bus saltatum introduxit. in his fuit Oxyatris filia Roxane omnibus 29
formosissima, cuius aspectu captus Alexander in cupiditatem adduc-
tus est. tum quaesiuit, quis ea aut cuius filia esset. <inueniebat>
Oxyatris, eius qui ibidem cenabat, esse. tum poculum prehendit 10
deosque conprecatus haec dicere coepit: multa multis insperantibus
obtingere solere; multos reges ex captiuis procreatas filias suas ad 30
exteras gentes nuptum misisse et ita communicatione facta ami-
citas firmasse. || 'quare' inquit 'neque Macedones uobis genere || fol. 109^r
antestare neque uos, si uicti in amicitiam uenissetis, adfinitate in- 15
dignos ducerem. hoc cum ego, idem quoque ut ceteri faciant Mace-
dones curabo.' his uerbis amicos cohortabatur et sibi quisque in 31
conuiuio uirginem matrimonio iunctam abduxit. quod factum Ox-
yatres ceterique barbari magno opere gauisi sunt. his rebus gestis 32
Alexander in agrum † Beionem profectus est. castra praeterit et 20
† Oxurum flumen transit. deinde stadia XXX per loca sola exerci-
tum transduxit, ut Indiam uersus iter faceret. peruenit † Drapim.
huic rex † Arines cum liberis maximoque commeatu obuiam uenit,
quem exercitui diuisit, ipsique Alexandro plurimam uestem bar-
baricam et equorum tria milia et argenti talentum L milia adpor- 25
tauit. cum ab eo quaereret Alexander, quid || uellet, Indus re- || fol. 110^a
spondit: 'tuam' inquit 'magne rex amicitiam.' Alexander dixit: 33
'pater' inquit 'uester moriens hanc pecuniam tradidit eamque ego
uobis condono. equis in bello utar. uos nostri memineritis; officium
hoc erit uestrum.' hinc progressus † per Phuten, quod abest ab 34
India dierum VIII uia. tum id hi, qui trans flumen habitabant, ubi 31
uident Alexandrum aduenisse, gauisi sunt. primum Iouis filium.....
alterum Herculem, tertium Alexandrum uenisse commemorabant.
id rex gauisus fluuium transit et ducibus sumptis ad flumen Indum
peruenit. ibi naues aedificare iussit exercitumque transportauit. ipse 35
cum equitatu et leui armatura secundum flumen antecessit; Cratero 36
cum reliqua copia ut sequeretur imperauit. deinde ad oppidum pri-

4 Chorienes] corianus 5 isque] in ras. 6 <cum> addidi
7 saltatum] salutatum | oxiatris 9 <inueniebat> addidi 10 oxiat-
tris | qui] ex 'quae' corr. pr. m. 11 conprecatus] 'conprecatos' ex 'con-
precatus' corr. pr. m. (sic) | insperantibus] sperantibus; corr. Reitzen-
stein 12 captiuis] captuis | procreatos 13 factas 14 neque] ne-
que ~~neque~~ 16 ut] ut ut 17 et] uti | quisque] quique 18 oxiatres
22 transduxit] ex 'transduxit' corr. pr. m. 23 rex] raex | commeatu]
comitatu 24 ipsi] ipse; corr. Reitzenstein 25 talenta 26 idus
31 uia . tum id hi] uiatum . et hi 32 lacunam statui

mum Indiae Silicem cum accederet, ex oppido armati exierunt. hos
 effugatos intra portam redigit. postea exercitum eorum consecutus
 fol. 110^r || est. || oppidum expugnauit puberesque omnes, ut metum iniceret,
 occidit. inde progressus ad oppidum praecinctum uenit. ibi obsidi-
 36 bus acceptis praesidium collocauit. ex eo protinus <progressus>
 6 CCXXX stadia per agrum Nysaeum peruenit ad oppidum Nysam
 imprudentibus Nysaeis. oppidani ubi id senserunt, legatos ad eum
 maiores natu pacificatum miserunt hisque placuit in deprecando regi
 demonstrare, quem ad modum Liber Pater, cum perambulasset, oppi-
 10 dum Nysam et ciuitatem Nysaeorum, hominum L milia, consti-
 tuisset, montemque procul ostendunt, quem ille ex progenie sua
 Meron appellasset, quantaque amoenitate esset demonstraerunt.
 37 deinde simul omnes flentes, ne Liberi Patris monimenta ac beneficia
 tolleret, obsecrare coeperunt, hisque Alexander oppidi libertatem
 15 suaque omnia reddidit Augypemque imperio praeficit. eumque Alex-
 fol. 111^a || ander petit, ut uiros bonos centum electos || secum mitteret.
 38 Augypes respondit nullam ciuitatem stare posse, ex qua optimi C ab-
 ducti essent. 'si nos' inquit 'uis saluos, potius improbissimos abduc-
 ducentos.' id Alexandro ridiculum et uerum uisum est. deinde et
 20 Meron ascendit. totus ager aqua abundabat et omnium generum
 39 arborum feracissimarum [et] ubertate erat repletus. inde pro-
 fectus Cordiaeos montes transit. ad satrapeam Assacanam deuenit;
 deinde ad oppidum Mazaga accessit, in quo regnauit Mesagenus,
 cuius post mortem mater Cleopis cum eius filio patrium imperium
 25 obtinebat [in quo]. regis frater Amminais mercennariorum VIII milia
 introduxerat in ciuitatem. cohortatus contra Alexandrum armauerat.
 [pugna Indorum et Alexandri. Alexander et rex Indorum Aminais
 40 in]. oppidum in circuitu XXXV [milia] <stadium> murus ex saxo cinge-
 fol. 111^r || bat fossaque erat uasta munitum. hoc || Alexander militum co-
 30 rona circumdata oppugnare intendit. hic dum ipse circum moenia ade-
 quitans suos hortatur, repente a muro missa sagitta crure sinistro
 percussus est. id telum postquam euolsu est, uis magna san-
 guinis secuta est. neque eo magis male adfectus proelio discessit.
 deiecto uulnere eoque magis magisque milites hortatur, testu-
 41 dines[que] ac turris ut ad murum appellant. tum Macedones eo cupi-
 36 dius rege saucio scalis apposis oppido potiri nituntur. alii e tur-

4 praecinctum] procinctum | obsidibus] ex 'obsedibus' corr. pr. m.
 5 <progressus> addidi 6 nyseum 8 pacificandum 10 nisaeorum |
 constituisse 12 meroen 14 libertate 15 praeficit] praecipit
 16 centum] acentum 17 quo 18 essent] sunt 20 meroen 21 [et]
 deleuit Reitzenstein | idnde [sed littera prior d expuncta est et eluta]
 22 Assacanam] saganam 23 Mazaga]mazanam 25 [in quo] deleui |
 mercennariorum] ex 'mercennarium' corr. pr. m. 26 ciuitate | cohor-
 tatus] ex 'cohortatur' corr. 27—28 [pugna ... in]] deleui 28 [milia]
 deleui | <stadium> addidit Reitzenstein 30 adaequans^{it} 34 lacunam
 statuit Reitzenstein 35 [que] deleui | appellentⁱ 36 nutuntur | aliqⁱ turrib;

ribus tela tormentis concitata in defensores mittunt, alii machinationes ad murum applicant. id ubi Cleopis animaduertit turris tanta multitudine ad oppidum accurrere uimque tantam[que] telorum tormentis missorum re inuisitata pertimuit. credit ea saxa neruis missa 4
† scorpionis catapultas arcu extensas uolare. cum || tantis uir- || fol. 96^a
tutibus hostes esse putaret, Ariplicem ceterosque amicos conuocat; 42
cohortatur, ut oppidum Alexandro dedant. mercennarii contra reclamantes impedire ac seditionem facere coeperunt. postero die Cleopis clam legatos ad Alexandrum <de> deditione mittit oratum, uti ignosceret 9
ipsis; ui conductorum adactos. quae fecerunt referri id mercennarii suspicati de suo numero ad Alexandrum legatos miserunt 43
oratum, uti ex oppido exire suaque exportare liceret. his utrisque quod postulauerunt concessit. illi cum uxoribus liberisque et cum impedimentis porta foras exierunt et ab oppido haud longe consederunt. postero die Alexander copias expeditas ad eos ducere 15
coepit pronuntiauitque, ut omnes interficerentur. illi ubi quid ageretur 44
senserunt, || impedimentis in medium collectis ipsi armati || fol. 96^r
circumsteterunt parati aut iniuriam refutare aut pro uxoribus ac liberis mortem fortiter obire. simul clamare coeperunt Alexandrum in fide non manere. Alexander dixit se ex oppido ex- 20
eundi, non abeundi potestatem fecisse. itaque impressione facta 45
† multi diu paucosque resistentes acerrimo certamine aegre superatos omnes interfecerunt. deinde ad oppidum reuersionem fecerunt. eis obuiam uenit Cleopis cum populi principibus ac nepote paruo, prae se uelatas uerbenas ac fruges supplicii signa portantes. tum 25
Alexandro facies mulieris pulchra uisa est. erat enim statu ac dignitate ea, ut <haud> ignobili loco orta atque imperio digna uideretur. deinde Alexander cum paucis in oppidum introiit ibique || com- || fol. 97^a
plures dies commoratus est. hinc profectus † Bagasdaram oppidum 46
deuenit, quod dicebatur Hercules expugnare non potuisse. hunc ubi 30
barbari conspexerunt, in montem Auernum confugerunt, cui circuitus stadium XVII [milia] erat in summo uertice. hic plenissimus omnium generum auium, quae uoces imitarentur hominum [psittaci erant multi]. eum cum montem Alexander adire conaretur, barbari 47
e loco superiore dictitabant, si Alexander se fortiolem quam Hercules 35
putaret. itaque Alexander exercitum cohortatus ad montem adduxit. ipse primus maximo cum labore ac periculo uersari

1 machinationes] machinationib; [littera b ex 's' corr.] 2 adnimanaduertit [sed prior littera d eluta] 3 accurrere] occurrere | [que] deleui
5 extensas] ex 'extensus' corr. pr. m. 9 <de> inserui | deditionem
10 ipsis; ui] ipsi sui | conductorum] conductorem; corr. Reitzenstein |
adactos] adactus; corr. Reitzenstein | que | referri] referre 18 refutari
20 fidem | exundi 21 abeundi] habeundi; corr. Keil | impresione
22 multitudi | aecerrimo 24 principibus 25 supplicii igne 27 <haud>
suppleui | ignobili] innobili 31 cuius 32 stadia | [milia] deleui |
erant 33 psittaci — [psittaci erant multi] deleuit Reitzenstein 36 cohortatur 37 lacunam statui

paulatim scandentes. cum multi utrimque interirent, locum sum-
 mum ac planitiem penetrauit et ita uictoria potitus omnes interfici
 fol. 97^r || iussit. postquam haec transegit, XVI. die ad Indum flumen || re-
 48 uersionem fecit: offendit naues aedificatas, ut imperauerat, magnum-
 49 que commeatum ab Hephaestione comparatum. ultra id flumen
 6 quidam Mothis, Taxili filius, qui iam patre uiuo Alexandri amicitiae
 ob eius res gestas cupidus fuisset, patre mortuo legatos ad
 Alexandrum misit iterum, qui renuntiarent, quid uellet, utrum se
 regnum paternum obtinere, an aliquem missurus esset. id ubi Alex-
 10 ander audiuit, animum eius ac sententiam singularem admiratus est.
 Mothis autem neque nomen mutare neque uestem regiam uolebat
 50 sumere itaque Alexandri aduentum expectabat. deinde Alexander
 commeatu militibus dispertito exercitum in nauis onerauit flumenque
 14 transportauit. id ubi Mothis audiuit Alexandrum aduenisse, libens
 51 cum exercitu ac elephantis profectus est. hunc ubi Alexander
 fol. 98^a || agmine conferto || obuiam uenientem conspexit, ueritus est, ne
 hostis aduentasset. continuo pronuntiare iussit, ut milites armaren-
 tur et ita armati sub signis loco suo irent. hoc tumultu metu com-
 moti Macedones taciti in loco constiterunt. id ubi Mothis intellexit,
 20 iussit suos consistere atque hastas erigere, ipse solus adequitans
 52 longe antecessit. [item] Alexander ubi id uidit, item contra suos
 antecessit solus soli parem se existimans. ibi Alexander et Mothis,
 rex Indorum, qui postea Taxiles appellatus est, pacem fecerunt.
 deinde congressi dextras dederunt et amicitiam fecere. deinde ex-
 25 erciturum atque equitatum omnem et elephantos LVIII et argenti
 talenta DC, tauros infulis uelatos . . . , multa praeterea uasa aurea
 et argentea et uestimenta omnis generis compluraque animalia sil-
 fol. 98^r || uestria inusitata Ale || xandro tradidit. his acceptis Alexander
 53 cum quae causa fuisset exercitum comparandi . . . quoniam id <in>
 30 animo habuisset quod uoluerat ut faceret. at Alexander eum inter-
 rogauit, num quis ei finitimus molestus esset. ille respondit trans
 flumen [esse] duos reges sibi bellum parare; alterum in montibus
 54 habitare, Porum autem in campo secundum flumen imperare. Alex-
 ander autem pro eius bonitate animi ei gratiam restituit dixitque
 35 uti regnum paternum obtineret, nomenque mutare iussit Taxilemque
 eum appellari. tunc deinde ad fluminis ripam cum Taxile accessit
 uiditque hostium copias in campis passim secundum fluuium con-
 sedisse. cum <a> Taxile quaereret, quid copiarum in castris esset, in-
 uenit Porum LXXXV elephantos habere, quadrigas CCC, pedita-

2 ac] ad 4 offendit] inde 5 ephestione | comparatum] compa-
 rauerat 6 motis | amicitiam 8 iterum] oratum | renuntiarent] ei nun-
 tiarent 11 motis 13 honerauit 16 conserto [ut uidetur] 17 ad-
 uentasset] aduentus esset 21 [item] deleui 26 numerus excidit:
 in codice spatium septem litterarum uacuum relictum est 29 cumque |
 lacunam indicaui | <in> addidi 31 quis] corr. ex 'quid' pr. m.
 32 [esse] deleui 38 <a> addidi 39 peditatum] peditum

tum XXX milibus ampliorem; ipsum Porum cubita V esse altum. 55
 ea cum || Taxiles narrasset, ille studio incensus nihilominus, || fol. 99^a
 qua flumen transiret, cogitabat. non multis post diebus Abissares
 fratrem suum legatum ad Alexandrum de amicitia misit. cum hoc
 Alexander Nicoclen et alterum ad Porum, Cleocharen, legatos remisit, 5
 qui ab utrisque stipendium et obsides postularent. simul Poro iubet
 dici, ut ad fines sibi praesto sit. Abissares legatum remittere no- 56
 luit, Porus autem ubi audiuit, ira commotus Cleocharen caesum
 plagis uulneravit. simul et epistulam conscriptam tradidit hoc ex-
 emplo: 'Rex Indorum Porus Alexandro dicit: quisquis es — nam te 10
 audio Macedonem esse — procul, opinor, abesse satius est et alias
 miserias spectare, non alteri invidere. Porus ad hoc tempus inuictus 57
 dicitur. Darius me non commouet. proinde, stulte, noli imperare.
 sed infer modo hostilem pedem || in meum agrum et cog- || fol. 99^r
 nosces me Indorum regem esse, mihi autem dominum neminem nisi 15
 Iouem. et per ignem magnum rectorem caeli Porus iurat: si quem
 tuorum in meo agro deprehendero, eius sanguine meam hastam
 cruentabo ac tua bona seruis meis diuidam; nam mihi diuitiae super-
 sunt. unum id quod iubes faciam: ut tibi armatus <in> confiniis
 praesto sim.' hac epistula perlecta incensus Alexander dicit quibus- 58
 dam coactis cohortibus ac turmis, ut confestim sequerentur. apud 21
 exercitum reliquit Attalum quendam Macedonem non dissimilem sui
 eique imperavit, ut suam chlamydem atque ornamenta regia sumeret
 et interdiu identidem ad fluminis ripam cum comitatu accederet.
 imperat Cratero, cum se trans flumen conspexisset, exercitum ut 59
 transportaret. || ipse cum delecta copia prima nocte secundum || fol. 100^a
 amnem circiter stadia CL progressus in loco deserto ac siluestri 27
 quodam consedit. ibi follibus inflatis ac materia multa deiecta copias
 flumen transduxit. deinde expeditos ad hostem ducere coepit. tunc
 Craterus, qui castris praeerat, ubi uidit, ipse quoque flumen in his 30
 nauibus, quarum copiam habuerat, ac ratibus exercitum transpor-
 tauit. Porus ubi repente duos exercitus uidit, commotus proelium 60
 cum Alexandro committere intendit. interim Craterus descensione
 facta impetum ex altera parte dat. ita ancipiti periculo Pori copiae
 cum urguerentur, fugae se mandauit. Alexander imperat his, quos 35
 hippotoxotas dicunt, sagittas in Porum uti conicerent, ceteris par-
 cerent. ille ubi eorum multitudinem ire ad se uidit, cum ipse in
 elephanto instaret, ne se hosti || dedere cunctaretur, manus || fol. 100^r

1 milibus] milia 2 supra 'narrasset' scripsit pr. m.: 'uel — ret'
 3 Abissares] abissa rex 5 nicoclen [litterae 'co' in corr. et ras. ex
 parte] 7 Abissares] abissa rex 8 Cleocharen] ex '—em' corr. ut
 uidetur 10 te] ut 12 inuideri 14 meum] medium 19 <in>
 inseruit Volkmann | confiniis] confinis; corr. Volkmann 20 quibus-
 dam] quibus 21 coactis 23 clamidem | sumeret] sumat 24 ad]
 a | commeatu 26 ipse cum] ipse secum 35 arguerentur 36 in
 Porum] imporum | conicerent [fuit 'c' in ras. ut uidetur] 38 lacu-
 nam statuit Reitzenstein | cunctaretur] conaretur

61 ambas alte uitam deprecans sustulit. ita fine facta elephantos atque
iumenta exercitumque Alexandro tradidit, de se ipso ut animo regio
consuleret, obsecrare coepit. Alexander ita facturum pollicitus est
fecitque, nam non modo ei suum regnum reddidit, sed et alias
5 quoque finitimas regiones eius regno attribuit. eo proelio de ex-
ercitu Pori XII milia ceciderunt, elephantum LXXX; de Alexandri
62 pedites DCCCC, equites CCC occisi, saucii multi facti; item[ere] equi
occisi multi, in quibus equus Alexandri nomine Bucephalus occisus
est, quo equo omnibus proeliis semper uicerat. igitur in eo loco
10 oppidum eo cognomine condidit, quod nunc Bucephala nominatur.
post, ut solitus erat, mortuos sepeliri iussit suos atque hostium for-
63 tissimos. hac pugna Alexander cogitabat ad ultimos fines Indiae
fol. 101^a || atque Oceanum penetrare, ut, cum inde redisset, || ad mare Rub-
rum atque ad Atlanticum mare [ut] deueheretur. eius rei causa
15 multas naues aedificare iussit. itaque XXXIII diebus nauis prima
64 perfecta est. interim <Poro> postquam ex uulneribus melius factum
est, eum ad se accersiri iussit. ille ubi uenit, petiit ab eo, ut suum
in agrum proficisceretur. 'uti' inquit 'patriam tuam o magne Alex-
ander uideam? dimidium uitae amittere uelim, ut me <ne> tui
20 ciues captiuum uideant. immortalis fieri nolo; si me exempli causa
deportare uis, habes potestatem deportandi mortuum.' huic Alex-
65 ander denegauit contra uoluntatem suam facturum. interim ab rege
Abissare, legati uenerunt, qui eum omnia facturum, quae imperasset,
dicerent, praeterquam ut in conspectum ueniret. eo Alexander ex-
25 ercitus duxit eumque subiugauit. deinde protinus cetera oppida
66 adit. multa ui subegit <et> cepit, partem obsidibus acceptis stipen-
fol. 101^r || dium exegit, cum aliis pacem fecit. ita || progressus peruenit
ad oppidum, in quo Sophes regnabat. hic cum multis muneribus
obuiam uenit Alexandro. in his canes maximos fortissimosque do-
30 nauit. horum cum uirtutem ostendere regi uellet, in clusum quen-
dam locum intromisit leonem. deinde canes admisit duo. cum leo-
nem ad terram datum urguerent, interim cani crus ferro abscidi
praecepit, cum ille neque uocem mitteret neque leonem ideo magis
amitteret. ita dentibus appressis eo usque tenuit, dum anima et
67 sanguis ipsi crure secto omnis effluxit. horum uirtutum causam
36 cum rex quaereret, Sophes tigrim esse quandam bestiam dixit
<eam>que in his locis formidolosissimam mirabili cum uelocitate

5 finitimas] finium 6 XII] XX II 7 saucii] santiati | facti]
corr. ex 'fecti' pr. m. | item equi] temere equi; corr. Reitzenstein
9 uicerant [sed littera 'n' eluta est] 10 bucephalum 13 ut] et |
cum] eum; corr. Keil | redisset] pedisse; corr. Keil 14 ad Atlanticum
mare] ad atlanticum montem mare | [ut] deleui 16 <Poro> suppleui
17 suum] secum 18 agro 19 <ne> inserui 23 Abissare] abissa
26 <et> addidi 30 inclusum 34 admitteret | oppressis | et sanguis]
e sanguinis 35 crure] ex 'cruce' corr. ut uidetur 36 tigrim 37 <eam>
addidi | que] quae

ac uiribus esse. ob celeritatem id nomen esse impositum. ideo
 Persas sagittas tigres uocare eademque causa flumen Tigrin appellari,
 quod hic rapidissimus || esset omnium fluminum. his canes || fol. 102^a
 feminas solere noctu in siluis alligatas relinqui hasque ab ea bestia
 partim interfici partim iniri et quod inde natum esset, eum fetum 5
 canum multo acerrimum esse demonstrauit. hinc progressus per- 68
 uenit in regnum Phegi. is quoque cum multis donis obuiam uenit.
 deinde cum eo prodit ad flumen Hyphasin, qui fluit <apud> oppi-
 dum, quod dicitur Alta Sacra, [a] latitudine stadiorum VI [milia].
 tum rex a Phege quaerere coepit, quid trans esset. inueniebat ab 10
 eo flumine XII dierum per solas terras flumen † ab rege Gan-
 gen latum stadiorum XXX; trans habitare Prasios et Gangaridas,
 quorum rex † Sacram CC <milia> peditum, XX equitum coegis-
 set, quadrigarum II <milia> comparasset. praeterea elephantorum 14
 habere CLXXX. id rex usque eo non credidit, donec a Poro 69
 eadem omnia percontando repperit. re cognita || aras complures || fol. 102^r
 secundum fluuium constituit turresque aedificare iussit, quae signa
 suae militiae forent. hinc re diuina facta fossas pro castris maiores
 lecticarumque uestigia ampliora, quam hominis status postulabat, scu-
 taque omnium generum maiora frenosque item equorum ampliores, 20
 quam usus postulabat, fieri atque in castris † pauca relinqui iussit.
 ipse ad flumen Acesinem reuersionem fecit. ibi naues quas Porus 70
 ac Taxiles aedificauerunt, offendit, biremes DCCC, penarias CCC,
 hasque commeatu et militibus onerauit. interim filius Alexandri ex
 Roxane moritur. hoc sepulto ac re diuina facta priusquam ad Ocea- 25
 num proficisceretur, Porum et Taxilem in gratiam reduxit eosque
 inter se affinitate coniunxit. deinde classe uelis discoloribus passis
 flumine secundo deuehi coepit. ubi ad Eleumezen cum classe uenit,
 exercitum trans flumen || exposuit. interim Indorum philo- || fol. 103^a
 sophi, qui in his regionibus habitabant, qui amiculo duplici contenti 71
 reliquo uestitu carebant, litteras Alexandro hoc exemplo miserunt: 31
 'Indorum philosophi Alexandro Macedoni. auditum est te ab amicis 72
 induci, nostris ut regionibus bellum inferas nobisque uti manus ad-
 feras, quibus nostrae modus uitae ne in somnum quidem uenit um-
 quam. quibus si <nos> obieceris, corpora modo nostra loco mouebis, 35
 animos quidem neque deduces neque inuitos facere quicquam coges
 ui maxima. si humanus — humanus, inquit, superas nosmet, 73

3 hic] his 6 accerrimum 8 Hyphasin] hidaspen | <apud> sup-
 pleui | oppidum] opido 9 altusacra; corr. Reitzenstein | [a] deleui |
 [milia] deleui 11 Gangen latum] gangelatum 12 Prasios] persidas |
 Gangaridas] candaras 13 CC <milia>] CC 14 II <milia>] II | compar
 esset 15 quaedam intercdisse uidentur 17 que 20 frenos] ex
 'fcenos' corr. pr. m. 22 Acesinem] atthesim 23 penurias 24 hone-
 rauit 27 classem | passim 31 parebant 32 macedono 34 som-
 nium 35 <nos> inseruit Volkmann | obiecerit; corr. Keil | mouebis]
 modis 36 coges] cogi; corr. Keil 37 inquit] inq | superas nos-
 met, tibi cedimus] super hos met insedimus; corr. Keil

tibi cedimus et corporis nostri partes superati mouemus, quarum
 per terram est potestas. quod uero diuinitus tributum est, id potis-
 simum in manu deorum erit. nos, quae cara atque utilia in uita
 4 esse putamus, ea damus operam ut cognoscamus hisque gratis ab-
 74 utimur, quae ceteri possident. quae cum impensa consequi nequi-
 fol. 103^r || uerint, nos laudant libenter. neque nos || Graecorum philoso-
 phorum modo, qui uerbis ualent, sumus similes. apud nos digna
 uerba factis, <facta> similia uerbis existunt. itaque maximum
 pretium accipimus, quod ueritatem ac libertatem habemus antiquis-
 10 simam. noli igitur studere uim adhibere his, quibus inuitis adimere
 nihil potes. haec si contra tendes, iniustus atque alienus uirtute
 75 uidebere, quam uiri boni colunt studiose.' his litteris commotus
 Alexander exercitum ad eas regiones ducere intendit, quo in loco
 hostium Oxydracarum ac Mallorum milia peditum consederunt C,
 15 equitum XX milia. cum his paratus, ut configeret acie, ex Macedo-
 nibus quidam catapulta telum tripedale misit. id accidit ut eorum
 imperatorem Sambum utrumque femur transfigeret, uti procedere
 76 nequiret. id ubi barbari conspexerunt, perterriti ac fugientes se par-
 fol. 88^a || tim in oppidum confugerunt. || hos persecuti Macedones
 20 oppidum corona circumdata oppugnare adorti sunt. deinde Alex-
 ander scalas erectas ad murum ponit celeriterque eo cum tribus
 ascendit ac muro potitus protenus in oppidum desiluit. reliqui non
 77 sunt subsecuti. quos ubi barbari conspicientes circumsteterunt, illi
 ad murum adplicati repugnantes multos occiderunt, plurimos sauci-
 25 auerunt. multisque telis contra missis Leonnatus saucius fit femore
 dextro. Alexander item per loricam pectore aduerso stomachum ac
 caput uehementer ictus est. cum malo accepto in summis periculis
 uersaretur, Macedones portis refractis regi subsidio cucurrerunt
 29 oppidanisque omnibus interfectis suos saucios in castra abstulerunt.
 78 sed ubi Alexandro melius factum est, rebus, quas uoluerat, transactis
 fol. 88^r || Mallos atque Oxydracas, qui proelio || superfuerant, regi prae-
 dicto <dicto> audientes iussit esse. tum philosophos, qui in oppido
 erant deprehensi numero X — hosce adortus sic est: 'quandoqui-
 dem, Indi philosophi, uos hostes nobis esse declarauistis me-
 35 lius est enim animaduvertere, quae dicam: unumquemque uestrum quod

1 superati] si partim 2 per terram] patriā [lineola fere erasa];
 corr. Keil | est] esset; corr. Keil 3 nos quae] nosque | cara] cura
 5 quaecum] quacum; corr. Volkmann 8 factis] facti | <facta> addidit
 Keil | existant 9 antiquissimum 11 potest | tendis 14 oxydraceta-
 norum | metallorum 15 aciem 16 catapultam | tripedale: corr. Keil
 17 femur] remus 18 se partim] separatim; corr. Reitzenstein 19 la-
 cunam statuit Reitzenstein 20 adhortati 22 potitus] potius | oppido
 25 Leonnatus] legatus | 'fit' paene euauit 26 auerso | stomachum | ac]
 ad; corr. Keil 27 ictum | mali accepti 28 postis 29 socios 30 uo-
 luerant 31 mallotas | oxydragas | proelio] pro illo; corr. Schwartz |
 superfuerant] suprafuerant; corr. Schwartz 32 <dicto> inserui 33 ad-
 ortus] aduersus 34 declaruistis | lacunam indicauit Reitzenstein

interrogauero, ad id respondeat, ceteri moriantur.' deinde prin- 79
 ceps eorum petiit, ut unicuique eorum responsum addere liceret. id
 Alexander permisit. ut eorum principem eum interrogauit. Alex-
 ander dixit: utrum mortuorum an uiuorum numerus esset maior.
 Indus respondit: 'uiuorum. nam' inquit 'illis, qui nulli sunt, nullus 5
 numerus potest esse.' Alexander dixit: marinae an terrenae bestiae
 plures essent. Indus respondit: 'in terra' inquit 'ipsum mare con-
 tinetur.' Alexander dixit: 'quae bestiarum sapientissima est?' Indus
 respondit: 'ea <quam> quicquid hominum <est>, quae sit, <non> 9
 nouit.' || Alexander dixit: 'quam ob causam Sambo regi || fol. 89^a
 consilium dedistis, ut mecum bellum gereret?' Indus respondit: 'ut' 80
 inquit 'aut honeste uiueret aut honeste moreretur.' Alexander dixit:
 'utrum nox an dies prior natus?' Indus respondit uno die prius
 diem quam noctem natum. deinde cum Alexander dubitaret, quid
 interrogaret, animaduertit Indus et ait: 'dubitationem interrogandi 15
 dubitatio solet respondendi sequi.' Alexander dixit: 'quid homo 81
 debet facere, ut omnibus iocundus sit?' Indus respondit: 'si' inquit
 'cum iocundus erit, dabit operam, ne acerbus esse uideatur.' Alex-
 ander dixit: quo pacto ipse [potest] deus posset existimari. In-
 dus respondit: 'si' inquit 'quod mortalium facere nemo potest, feceris.' 20
 Alexander dixit, utrum plus mors an uita ualeret. Indus respondit:
 'uita' inquit. 'ideo quod uita ex nullis, ut sint, facit, mors autem ex
 his, qui sunt, ut nulli sint, efficit.' || Alexander dixit: 'quandiu || fol. 89^r
 utile est homini uiuere?' Indus respondit: 'adeo', inquit 'dum ipse 82
 intellegit sibi utiliore mortem esse quam uitam.' deinde Alex- 25
 ander cum nollet suo iudicio quemquam perire, reliquus qui erat,
 eum interrogauit, quis eorum, qui dixerant, uideretur deterreme re-
 spondisse. simul interdixit, ne quid gratiae causa iudicaret. et ille 83
 cum nollet suo iudicio quemquam perire, dixit alium alio deterreme
 respondisse. Alexander dixit: 'uide sis' inquit 'omnes <ne> emo- 30
 riantur et tu princeps, qui tam male iudicasti'. Indorum princeps:
 'at' inquit 'Alexander, non est regium mentiri. tu dixisti: 'quem
 de uobis iudicare iussero, si recte iudicarit, eum missum faciam'.
 non igitur falsum, sed uerum iudicaui. non est enim aequum aliquem
 nostrum meo iudicio damnari. neminem igitur nostrum ex tuo prae- 35
 scripto perire conuenit. nam ne iniuria interficiamur, || non nobis, || fol. 90^a
 sed tibi est praeuidendum.' hos ubi Alexander audiuit, sapientes 84

1 ad id] uti | lacunam statuit Reitzenstein | moriuntur 6 bestiae]
 bestiae
 opes [a pr. m. supr. scr.] 9 <quam> suppleuit Reitzenstein | <est>
 suppleuit Reitzenstein | que | <non> addidi 14 diem quam noctem]
 noctem quam diem 18 aceruus 19 [potest] deleui | deos | 'posset]
 posse 20 fecerit 22 uita ex] uitae ex 26 reliqui | erant 27 eos

30 uide sis] uideri^s | omnes] homines | <ne> inserui 32 quem] cum
 33 iudicari | iudicarit] iudicari 35 iudicio damnari] iudicio iudicari
 damnari

esse existimans uestimenta dari ac missos fieri iussit. deinde exercitum in naues iussit conscendere et signo dato soluere iussit [unde <ad> Atlanticum ac Rubrum mare flumine Indo deuehitur]. cum inde progressus aliquot dies nauigaret, uenit ad insulam Patala
 5 quae appellatur † in ophiorum. in ea regione dextra fluminis † Bigandar inest; habitant in sinistra † Mamalces. ab his commeatum
 85 et duces propter latitudinem fluminis sumpsit. deinde diebus aliquot post deuenit in insulam desertam. iussit requiri, si quem locorum possent non ignarum inuenire. ubi neminem inueniunt, deos
 10 conprecatus ex insula profectus est. iamque stadia CCCC decucurrerant, cum repente auram marinam eius rei non inperiti senserunt.
 fol. 90^r || spe salutis iniecta || laeti regem atque inter se alius alium
 86 hortari, ut remigarent, cum mare non longe abesset. deinde naues ad ripam applicare iussit et, si quem locorum peritum <inuenire pos-
 15 sent>, quaerere iussit. diu cum quaesissent, quosdam agrestes inuentos ad regem adduxerunt. ei interrogati, quam longe nauigandum esset, negauerunt se scire, sed tridui iter esse, dum ad aquam commixtam peruenirent. tum intellectum est eos aquam marinam demonstrare. animis libentibus properantes naues conscenderunt, ut
 20 quam primum ad mare peruenirent. itaque post diem tertium fluctus marinos conspexerunt et sitientes campos aqua salsa conpleri uimque fluminis citatim suppressi senserunt — — — — —
 87 — — — — —
 fol. 126^a || litterae ab Olympiade matre Alexandri afferuntur, in quibus
 25 perscripserat iniurias Antipatri, qui praefectus in Macedonia erat relictus, eumque inde nisi abduceret, adfirmauerat ire in Epirum profugam. id cum Alexander aegre ferret, uoluit inimicitiarum minuendarum causa Antipatrum ad se accersire Craterumque in eius
 88 locum submittere. Antipater suspicans criminationem factam et,
 30 quod Alexandrum audierat fortuna secunda sublatum superbiorem crudelioremque esse factum, sibi praemetuens iniit consilium, ut Alexandrum interficeret, eique uenenum paratum in pyxidem ||
 fol. 126^r || ferream coniecit. hanc in ungulam mulinam ferro uinctam clu-
 89 sit, ut uim ueneni continere posset. hanc filio Cassandro tradidit
 35 remque edocet simulque dona regi, quae Babylonem portaret, dat prae-

2 naues] ex 'nauis' corr. pr. m. | uerba 'unde ... deuehitur' deleuit Reitzenstein 3 <ad> addidi | Atlanticum> etlanticum 4 Patala] catacam 5 fluminis] flum 10 iamque] namque | decucurrer 11 inmeriti 12 spe] se | iniectae | lacunam statuit Reitzenstein 14 <inuenire possent> suppleui; in cod. exstat tantum 'esse' 16 ei] et 17 negauerunt] corr. ex 'nauigauerunt' | iter esse] interesse; corr. Reitzenstein 21 sitientes] redientes | aquam salsam 22 suppressi] supremi 24 litterae] in nomine dī summi rerum · litterae | olimpiade | quibus] 'qui —'
 in ras. a manu rec. 26 adduceret [b add. a manu rec.] 27 profugum 30 superiorem 31 pretermetuens 32 pyxidem] lycasidem; corr.
 Schwartz 33 hanc in ungulam] hanc · ungulam 35 regi quae] regique

in A. 126^r fol. 126^r u. d. N. 126^r.

scribitque, cum ueniret, cum [illo] fratre minore Iolla, praeministro
 Alexandri, uti colloqueretur et ita communi animo negotium trans-
 igerent. interim Alexander cum aliquot dies Babylone esset <et> in 90
 meridiano tempore in cubiculo quiesceret, mulier quaedam rustica
 in regiam uenit. haec monstrum, quod pepererat, secum inuolutum 5
 attulerat. id erat huiusmodi figura: pars superior inguinum fine
 puerilis, inferior circumdata bestiarum partibus prioribus, in quibus
 erat una leonis, altera lupi, tertia pautherae, quarta canis, quinta apri,
 ita ut tota figura simillima uideretur, cuiusmodi pingitur <Scylla>. || 91
 sed hae bestiae uiuebant, omne puerile corpus mortuum erat || fol. 127^a
 ac liuidum. haec mulier cubicularios regis conuentos rogat, ut nun- 11
 tiant se eum de mirifica re conuentum uelle facere. id ubi Alexan-
 dro nuntiatum est et uocata introiit, rogat, ut iubeat ... foras exire.
 his summotis portentum regi ostendit ac se peperisse dicit. Alex- 92
 ander ubi id uidit, pertimuit. simul et magos Chaldaeosque fami- 15
 liares conuocari iussit. IIII uenerunt; Philippus, qui aetate ante
 ceteros antecedebat familiarissimusque erat regis, minus cito fuit
 conuentus. deinde [fuit] Alexander iis, qui uenerunt, id prodigium
 ostendit mortemque interminatus est, nisi omnia, quae ex ea re por-
 tenderentur, sibi dixissent. tum illi responderunt ostentum pulcher- 20
 rimum esse eumque, ut illud corpus humanum supernatum feris
 bestiis esse, item eum nationes feras barbarasque esse omnium gen-
 tium sub suam || dominationem habiturum. haec ubi dixerunt, || fol. 127^r
 foras abierunt. non multo post superuenit ille, quem supra scripsi- 93
 mus. haec ubi aspexit, maxima uoce conclamauit; simul et uesti- 25
 menta sibi dilaniauit et manu utraque comam scindens regem tan-
 tum ac talem hominem cum <in> extremo uitae fine uideret, lamen-
 tatus est. haec ubi Alexander uidit, animo aduertit conturbatusque
 est, sed tamen cohortatur, ut animo forti, quae uiderentur, diceret;
 se hominem esse; quae fato acciderent mutari nequire. ille grauiter 94
 suspirans ait: 'o rex' inquit 'nihil <est>, quod te in uiuorum numero 31
 adnumeres, nam tuum corpus prope iam ex humanitate excessit.'
 tunc interrogatus, qua ratione id diceret, respondit: 'o mortalium uir
 summe, adtende, quae dicam. haec humana pars, quam uides, tu es;
 bestiarum simulacra, quae uides, gentes sunt ferae ac barbarae, qui- 35
 bus tu imperas. quae || si humana pars uiueret, esset, ut tu || fol. 112^a
 imperium in eas obtineres. sed ut hae bestiae humano generi sunt

1 cum ueniret] conuenire se | [illo] deleui | praeministroⁿⁱ 3 baby-
 lonem | <et> addidi 5 peperat 9 pingitur] pinguitem, correxi sua-
 dente Keilio | <Scylla> addidi 11 libidum | cubiculares | conuentos]
 mutauit pr. m. in 'conuentus' (sic) 13 lacunam indicaui 15 magis |
 chadeosque 16 phippus 18 [fuit] deleuit Keil | is 19 quae]
 que | protendereturⁿ 27 <in> suppleui 28 aduertit] corr. pr. m. ex
 'adurtit' 30 quae] que | facto | mutare: corr. Keil 31 <est> inserui
 36 quae] qui 37 eos | sed ut] et^{ut}.

infestae, ita hi, quos circum te habes, sunt inimici breuique spatio
 95 tua morte orbis terrae imperia commutabuntur.' haec ubi dixit,
 foras excessit monstrumque secum, ut combureret, abstulit. tum
 Alexander ait: 'o Iuppiter' inquit 'utinam conatus meos me perficere
 5 passus esses! sed quoniam ita tibi uisum est, accipe me ut tertium
 mortalem.' (his, ut uidetur, Liberum Patrem primum adnumerabat
 immortalem factum, secundum Herculem, tertium se non minoribus
 factis dignum deorum mensis dixerat). itaque post illa uitae diffi-
 96 dens animo forti futura expectabat. interim Cassandrus, Antipatri
 10 filius, Babylonem uenit muneraque, quae attulerat, regi dedit. deinde
 Iollam fratrem eductum conuenit, patris mandata, Olympiadis ||
 fol. 112^r || inimicitias, Alexandri animum ac superbiam, periculum totius
 familiae proponit et ueneno tradito cohortatur, uti occasionem ne
 97 quam praetermitteret. deinde Alexander † adpollos effecturum dixit
 15 eum diem festum agens cum amicorum conuentum habere uellet.
 iam non alienum uidetur qui fuerint demonstrare, quorum Onesi-
 critus fugiens simultatem mentionem facere noluit. fuit⁹ Perdiccas,
⁷ Medius, ³ Leonnatus, † erat teon, ⁶ Meleagrus, ⁷ Theoclus, ⁸ Cassandrus, ⁹ Phi-
 lippus, ¹⁰ Nearchus, † staion, ¹¹ Heraclides, † oratheus, ¹² Polydorus, † ilicus,
 98 Menander quorum quid ageretur nemo fuit ignarus praeter Eume-
 21 nem et Perdiccam et Ptolomaeum et Lysimachum et Cassandrum et
 20 Olciam ceterique omnes conscii Iollae fuerunt et rerum nouarum
 studentes potentiamque Alexandri uerentes, quo exitu futura fo-
 99 ret; et iam antea inter se erant collocuti, ut eum interficerent. in
 fol. 113^a || conuiuio accubanti Iollas poculum || uenenatum tradit. quod
 26 ille ubi ebibit, sermone paruo interiecto repente dolore commotus
 conclamauit, ueluti sagittatus esset. deinde ipse <se> conprimens in
 cubiculum abiit. illi continuo discesserunt animo conscio timentes
 exitum rerum. interim Alexandro male factum est. cum uomere
 30 uellet ac posceret pinnam, eam pinnam Iollas ueneno perunctam
 tradidit regi. ille ubi in fauces demisit, quod ..., redintegratis dolo-
 ribus acrioribus non intermittitur cruciari. ita noctem peruigilauit.
 100 postero die cum intellegeret linguam obturgescere, cunctos e
 cubiculo exire iussit, ut, quod uellet, secum posset solus excogitare.
 35 sed Cassandrus ut uenenum tradiderat, de nocte erat profectus in
 Ciliciam. <Iollam> ibidem expectare coepit, nam ita constituerat,
 fol. 113^r || <ut> Alexandro mortuo statim profugeret || atque ad se ueniret.
 ipse quendam de suis Macedoniam ad patrem praemisit itaque in-
 uersis uerbis rem gestam descripsit. sed Alexander ubi nox facta

4 iupiter 6 his] is; corr. Reitzenstein 8 mensis] mentibus
 10 Babylonem] babiloniam 11 olimpiadis 12 ac] ad 13 uti occa-
 sionem] ut iocansionem 15 conuentu 16 iam] nam | uidetur] uide-
 retur 17 uoluit 21 ptholomeum | lisimachum 22 iolciam
 24 forent | et iam] etiam 25 accubanti] occubantibus; corr. Reitzen-
 stein 27 <se> addidi 31 dimisit | lacunam statui | redintegratus
 33 intelleret | obiurgesere^c 36 <Iollam> suppleui 37 <ut> addidi

est, Roxanen uxorem ceterosque amicos a cubiculo iubet recedere, 101
 quo facilius ipse quiescere posset. ubi silentium esse sensit, ipse,
 ut potuit, exsurrexit et lumen extinxit. deinde quadrupes ostium,
 quod ad flumen Euphratem exitum habebat, aperuit — nam id flu-
 men per medium oppidum fluit — ac protinus progressus interim 5
 respexit. uidit Roxanen uxorem currentem. conquieuit, ut ea se
 posset praeterire. at illa ubi ad lectum uenit, tum, quoniam eum 102
 non inuenit ostiumque patens uidit, nacta per tenebras gemitum
 flentis prosequensque eum, cum repente Alexandrum iacentem in
 terra conspexisset, eum amplexa flens alleuauit. ille se in eam in- 10
 iecit et uix locutus est: 'o Roxane, paruum fructum cum tibi lar-
 giris, mihi immortalitatem || ademisti. sed caue, ex te hoc quis- || fol. 114^a
 quam audiat.' ita ea adiutrice nisus in cubiculum redit. at ubi 103
 diluxit, iussit ad se uocari Perdiccam, Olciam, Lysimachum, Ptol-
 omaeum hisque interdixit, ut ne quem introire ad se paterentur, do- 15
 nec ipse, quae uoluisset, fecisset. illi exierunt. ipse Hermogenem et
 Combalum pueros impuberes, alterum ad testamentum scribendum
 alterum ad lumen curandum retinuit. ita diem et noctem testamento
 scribendo consumpsit. interim in exercitu clamor et seditio orta 104
 est minante se eos, qui circum regem essent, interfectores, nisi Alex- 20
 andri corpus in conspectum daretur, cum eum mortuum celari pu-
 tarent. itaque ad regiam concursus erat maximus factus cum tu-
 multu. ubi Alexander audiuit, percontatus est, quid esset. tunc Per-
 diccas Macedonum suspicionem et concursum denarravit. Alexander 24
 iussit se proferri et in excelso loco poni, ita uti multitudo intromissa 105
 per alteram portam emitti posset. || hunc milites centuriatim || fol. 114^r
 uisitabant cum singulis tunicis intromissi lacrimantesque eum salu-
 tabant. deinde altero ostio foras exhibant. ille omnes manu ac nutu,
 utpote qui iam in extremo uitae fine esset neque loqui posset, tacitus
 salutabat. inter hos quidam Peuculanus ... natus ante eum adstitit 30
 lacrimans et ait: 'o Alexander' inquit 'pater tuus rex fuit Macedo-
 niae utilissimus, qui cum partem laudium extulisti, ut deum
 gloriam aequares. nunc quoniam' inquit 'tu nos relinques, et nomen
 patriae et omnes Macedones perierunt. utile est igitur omnibus nobis
 tecum una mori.' ea ubi dixit, Alexander conlacrimauit et manum 106
 Macedonis apprehendit et compressit significans, ut animo forti esset. 36
 postquam omnes milites transierunt et in cubiculum relatus est, iussit
 Perdiccam ceterosque intro uocari. Olciae testamentum ut sibi per-

1 proxane 3 quadrupes | hostium 6 pronaxem | eam | se] si
 7 praeteriret 8 hostiumque 9 flentis] flens; corr. Keil 11 pro-
 naxae 14 deluxit | hioleiam | ptholomeum 15 ne quem] neque 16 her-
 mogene 19 horta 20 minante se] minantes; corr. Reitzenstein
 25 ita] et 26 portam] partem | posset] potuisset | centuriatum 27 uisi-
 tabant] salutabant; corr. Reitzenstein 28 nuto 29 utpote] ut pote-
 rat; corr. Reitzenstein | loqui] id qui; corr. Keil 30 lacunam indi-
 caui 32 quaedam interciderunt | laudium] ladium; corr. Reitzen-
 stein 38 hioleiae

legeret tradidit et prius epistulam, quam ad Rhodios scripserat, ||
 fol. 115^a || clare recitari iussit. hoc fuit exemplo: 'Rex Alexander senatu et
 107 populo Rhodiensi salutem. nos ultra columnam Herculis patrii no-
 stri finibusque ab hostibus abeuntes regni ac rerum nostrarum
 5 diuisionem fecimus. quarum rerum procuratores custodesque uos
 maxime idoneos duximus, quod fide et uirtute singulari cognitos uos
 habuimus, et ideo urbem uestram maximi fecimus. quocirca
 †iacebat in eius, ex oppido praesidium educere descripsimus reli-
 quisque in rebus uestris me ut memorem intellexeretis testamento
 108 prospeximus, cuius exemplar uobis misimus. nos iudicio, prout
 11 cuiusque meritum ac dignitas postulabat, ei terras insulas agrosque
 adtribuimus hisque omnibus praescripsimus, ut ex pecunia regia,
 30 quod cuique dari iussimus, dandum curarent, in his uobis ad urbem
 ornandam auri signati talenta CCC, in annos singulos tritici me-
 fol. 115^r || dimmum CCCC milia et naues longas XL. || item scripsimus,
 16 corpus uti nostrum in Aegyptum portaretur ibique sacerdotes id
 componendum curarent. uos igitur aequum est uestra uirtute, ut
 109 ea ita fiant, operam dare nostraque mandata cum cura curare.' cum
 haec in epistula scripta essent, testamentum ad aurem sibi iussit
 20 recitari. id obsignatum signis multis tradidit Olciae eique imperat,
 ut aliquem fidelem inueniret, qui epistulae exemplar et testamenti
 Rhodum quam primum perferret. Olcias Thebanum quendam nomine
 Ismenian introduxit eique litteras tradidit et ut rex Thebaeorum
 †testamentum tractasset, eo diligentius celeriusque Rhodum epistulam
 110 pertulit Ismenias. Alexandrum cataplasma ab Roxane uxore in
 26 praecordia elaboratum leuabat doloresque eius dies V produxerat.
 deinde cum bibere uellet, poculum ueneno constitutum ei ab Iolla
 fol. 116^a || dabatur. || ille ubi ebibit, dolore renouato exclamauit; deinde se
 continuit et desperari se apud amicos locutus est: 'ego quae post
 30 mortem meam fieri uellem, testamento scripsi. nunc interim tu Per-
 111 dicca et Antipater uidete ac negotia procurate.' deinde Alexander
 Lysimachum ad se uocauit eique uti proficisceretur in Thraciam
 mandauit. Lysimachus autem lacrimans e cubiculo excessit.

1 ad] at | rhodius 2 ho^c | exemplo] exemplar 3 † rodiensi | pa-
 trii] patris 4 lacunam statui | nostrarum] nouarum 5 custodesque
 6 maxime idoneos] maximos idoneosque | uirtute singulari] uirtutes singu-
 lari 7 maxime | quocirca] quod circa; corr. Schwartz | lacunam indi-
 caui 9 intelleretis 10 exemplar] exempla 11 cuiusque] quis-
 que | ei terras] inter; 'ei' ego, 'terras' Schwartz 12 hisque] hescae
 13 curaret 14 signati] significati 16 aegyptum 18 curate
 20 hioleciae 21 testamento 22 rhodo | hiolecia 23 Ismenian] is-
 metan | thebeorum | lacunam statui 25 Ismenias] is quedam | ro-
 xani 26 elaboratum] larbortitum 27 constitutum | ei] et 28 re-
 nouato] nudato 29 lacunam indicauit Reitzenstein | que 32 tha-
 ciam [c ex r corr. pr. m.] 33 cubiculo] cubile ('—le' corr. pr. m. in
 ras. ut uid.)

itemque Ptolomaeum ad se uocari iussit. 'tu quoque' inquit 'profi-
 ciscere Aegyptum et corpus meum ut diligenter curetur fac curae
 habeas.' cetera, quae uoluit, in aurem dixit. iamque uis ueneni lin- 112
 guam debilitabat tenebraeque oculis obuertebantur: conixus aegre
 cum gemitu dixit: 'accipe me, sancte Hercules ac Minerua, uosque 5
 amici boni ualete!' tunc ipse sibi anulum de digito detraxit et Per-
 diccae tradidit. at Roxane || maximo cum clamore capillos sibi || fol. 116^r
 ipsa scindens collapsa est et ad Perdiccae pedes se aduoluit. hanc
 Olcias excepit et eam ad Alexandrum adduxit. ille dentibus fren-
 dens cum se iam in extremo spiritu uideret, eam complexus osculari 10
 coepit dexteramque eius tenens in dexteram Perdiccae tradidit nu-
 tuque commendationem fecit. deinde cum morte opprimeretur, ocu-
 los eius Roxane oppressit animamque eius ore suo percepit. ita 113
 Alexander Magnus annos tres et XXX natus, cum annos XIII regnas-
 set, uitam commutauit. cum exercitus regem mortuum nondum etiam 15
 sciret, terror ac tumultus sine causa exortus. neque enim quid rei
 esset, quisquam sciebat. interim Perdiccas cum his, qui in gratia
 erant, regem mortuum in alueum collocant tunicamque et chlamydem
 purpuream induunt caputque diadema uinciunt. in eundem multos 19
 odores ac || mille combustus addiderunt alterumque pallium || fol. 117^a
 purpureum insuper Babylonicum pertenderunt. post ipsi capitibus 114
 coopertis terram intuentes ad exercitum in suggestum processerunt.
 hic concursu magno et <per> praeconem silentio facto uerba Perdicca
 fecit: 'scitote, Macedones, regem uestrum Alexandrum ad deos abisse.
 uos igitur conuenit inter uos bene dicere et obscoenis parcere.' deinde 25
 iterum per praeconem silentio facto Olcias testamentum recitari iussit:
 'Rex Alexander Hammonis filius Olympiade matre testamentum 115
 fecit. si mihi ex Roxane uxore mea natus <filius> erit, is potissi-
 mum Macedoniae rex esto. tantisper Arrhidaeus Philippi filius Ma-
 cedonibus imperator sit. si mihi filia ex Roxane uxore mea nata 30
 erit, Macedones ex fide sua meaque dignitate educandam collocan-
 damque curent ipsique sibi regem, quem uidebitur, cooptent. ualete. || 116
 Olympiadi matri meae potestatem facio Rhodi degendi, alibi || fol. 117^r

1 Ptolomaeum] io^lmaum (fuit l. in ras.); corr. Schwartz 2 dili-
 genter] ex 'dilegenter' corr. pr. m. | fac curae] facturae 3 que
 5 gemitum 7 roxana 8 collapsa] conata; corr. Keil 9 Olcias]
 leoncias; corr. Schwartz 11 dexteram] dextreram | nautuque 12 ocu-
 lus 13 proxane 15 cum] tum 16 quod 17 gratia] greciam
 (sed littera 'm' erasa) 18 clamidem 19 induunt] ex 'induent' corr.
 pr. m. | uinciunt] uinctum; corr. Keil | eundem] eo dum 20 alterumque]
 alii eumque 21 babylonicam | pertenderunt] peruenerunt 22 sug-
 gestu | processerunt] processum 23 <per> inserui 26 hioleas
 27 olimpiadi matri 28 proxani | natus] corr. ex 'notus' pr. m. | <fi-
 lius> addidi | erit] fu^{er}. it 29 arrideus 31 educandam] medicandam
 32 uidebitur] uidentur; corr. Reitzenstein 33 olimpiadi | degendi]
 redeundi | alibi] alui; corr. Keil

<ni> uoluerit, denturque ei in annos singulos quae me uiuo dabantur.
 Leonnato satrapeam <Phrygiam> in Hellesponto eique uxorem † tan-
 quam Cleonicam Olciae sororem do. Cappadociae, Paphlagoniae impe-
 ratorem facio Eumenem, qui mihi gratus fuit. insulas omnes liberas
 117 esse iubeo: sua quaeque possideant et legibus suis utantur. Pam-
 6 phyliae Lyciae <Phrygiae> maioris Antigonum imperatorem facio. Ca-
 riae Cassandrum praeesse iubeo. ager est contra flumen, qui † farus
 uocatur; in eum agrum Antipatrum imperatorem do. Ciliciae im-
 peratorem facio Nicanorem. [Cariae Cassandrum praeesse]. Syriae
 10 ad eum finem, qui Mesopotamius uocatur, Pithonem imperatorem
 facio. Babylonem et agrum Babylonicum, qui postea adiunctus est,
 Seleuco, qui mihi armiger fuit, sub imperium do. Phoenicen et
 fol. 118^a || Coelesyriam Meleagro || adtribuo. Aegyptiorum regnum Ptol-
 118 maeo trado et Cleopatram sororem meam uxorem do. regiones, quae
 15 inter Babylonem <et> Bactrianos fines intersunt satrapae, quam
 quisque obtinet habeant hisque omnibus summum imperatorem Per-
 diccam facio eique uxorem Roxanen Oxyatris filiam Bactrinam, quae
 mihi uxor fuit, trado. populo Rhodiensi ad urbem ornandam ex
 pecunia regia auri signati CCC <talenta> dentur et naues longae
 20 triremes XXXX frumentique ex Aegypto in annos singulos gratis
 medimnum <CC milia> et <ex> Asiae locis proximis item gratis in
 annos singulos tritici medimnum CC <milia> praesidiumque, quod
 119 ibi reliqui, ex oppido exigere iubeo. sacerdotibus, qui Aegypti sunt,
 auri signati talenta . . . ex pecunia regia dentur corpusque meum
 25 Ptolomaeus portandum curet. id sacerdotes Aegyptii, uti iis uide-
 fol. 118^r || bitur, procurent. ubi id corpus || ponatur . . . fieri iubeo ex auri
 120 talentis CC. Thebanis Boeotiis ad clarissimam urbem reficiendam
 auri signati talenta . . . do exulibusque qui inde profugerunt bona
 sua, quae ademeram, reddo: eos satis suppliciorum ob temeri-
 30 tatem, quod mihi aduersati sunt, dedisse existimo. Atheniensibus
 dentur in aedem Mineruae sella aurea atque amictus † speculis ex
 auro. in aedem Iunonis Argis dentur arma atque insignia mea et

1 <ni> inseruit Keil | ei] et | que 2 satrapeam] strathemon, corr.
 Schwartz | <Phrygiam> inserui | eique] si quem; corr. Keil 3 holciae
 5 queque | pamphyliae 6 <Phrygiae> addidi | maioris] maiorem |
 Antigonum] anthiochū [supr. scr. l = uel] 9 [Cariae Cassandrum prae-
 esse] deleui | siriae 10 Pithonem] tithonem 12 imperio 13 coe-
 lesiriae | melaeagro | ptholomeo 15 babilonem | <et> inserui | bac-
 triani | strapae | quam] q; ^a corr. Reitzenstein 16 habeat 17 ro-
 xaden | xyatris | bactriⁿ.am [b ex h corr. pr. m.] 19 <talenta> addidi |
 naues] ex 'nauis' corr. pr. m. | longa 20 XXX | que] quae | egipto
 21 medimma | <CC milia> suppleui | <ex> add. Keil | gratis] oratis
 22 medimma | <milia> inserui 23 reliquae; corr. Keil 24 in co-
 dice spatium quinque litterarum uacuum 25 ptholomeus | id] et |
 aegypti | iis] his 26 lacunam statui 27 clarissimam] classem ad;
 corr. Schwartz 28 in codice spatium trium litterarum uacuum 29 eos]
 eo; corr. Reitzenstein | suplicio 31 eadem | amictu 32 eadem

argenti talenta . . . Apollini Delphis dentur dentes eburnei omnes
 et coria duo serpentium et paterae aureae C, Milesiis argenti ta-
 lenta CL, Cnidiis argenti talenta CL. Indiae quae partes sunt se- 121
 cundum flumen Indum, <ibi> imperator sit Taxiles. Indiae quae
 partes sunt intra flumen Hydaspem atque Indum, ibi imperator sit 5
 Porus. Parapanisadarum imperatorem Oxyatrem Bactrinum patrem
 Roxanes uxoris meae facio. || Arachosiis et Gadrosiis imperet || fol. 119^a
 [et] Siburtius. Stasanori Solei Arium et Drangarum imperium do.
 Bactrianis imperet Philippus. Parthyaeam <et> quod proximum est
 intra flumen Hyrcaniae do Phratapherni. Persis omnibus imperet 10
 Peucestes. ex eis imperiis excedant Argiades. sit † pro Mediis im-
 perator Craterus. excedat item † exussannis. Argeus imperator sit
 Paeonibus. Illyricis omnibus imperatorem do Olciam, cui et equo- 122
 rum . . . deuentionem et argenti signati talenta CCC do. ex ea pe-
 cunia Olcias statuas faciat Alexandri, Hammonis, Mineruae, Herculis, 15
 Olympiadis, Philippi patris. eas in fano Olympico ponat. impera-
 tores, summos quos feci, statuas inauratas Alexandri dent Delphis,
 Athenis, Olympiae. Ptolomaeus ponat in Aegypto statuas inauratas
 Alexandri, Hammonis, Mineruae, Herculis, Olympiadis, Philippi patris. 123
 his rebus omnibus testes sint Iuppiter || Olympius, Hercules || fol. 119^r
 patrius noster, Minerua, Mars, Hammon, Sol et Alexandri regis For- 21
 tuna. si quis horum aduersus meum testamentum fecerit, Iouem
 deosque Olympios obtestor, id ut ne inpune fecerit utique hic ad-
 uersus deos hominesque impius periurusque sit.

1 numerus excidit 3 CL, Cnidiis] CLC . nidiis 4 <ibi> inserui
 5 hidaspem 6 Parapanisadarum] pano | imperatore moxyatrem 7 Ro-
 xanes] roxanis | arachois | drachotis 8 [et] deleui | tiburtibus | Stasa-
 nori] sisandro | Solei Arium] olearium | Drangarum] dragentanum
 9 Parthyaeam] cartusaeuum | <et> addidi 10 hircaniae | pratapher-
 nen 11 peucesten | larciaades | sit] et 13 Paeonibus] poenis; corr.
 Schwartz | illiricis | hiolciam | cui et] et cui; transposuit Reitzenstein
 14 numerus excidit 15 hiolcias | status 16 olimpiadis | olimpi;
 corr. Keil 17 fecit 18 Olympiae] hiolce; corr. Schwartz | ptholo-
 meus | egipto 19 olimpiadis 20 sunt | olimphius 21 patruus
 Hammon Sol] hammonis solus 23 olympios | his 24 que] qui
 periurusque] perpetuusque; corr. Reitzenstein

Appendix adnotationum.

97,2 epitomae] ad formam 'epitoma' cf. Georges 'Lexikon der lat. Wortformen' p. 248 s. u. ceterum de 'rerum gestarum' auctore eiusque libri epitomatore iam in prolegg. diximus, quo loco de industria ne hariolari uideremur Suidae locum omisimus, qui s. u. Βάρρων haec praebet: ἱστορικὸς. ἐπιτομὴν τῶν καθ' Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα. sed quae inter hunc Varronem et epitomes auctorem intercedat necessitudo, uideant sagaciores.

97,3 liber II] ab iis quae secuntur uerbis librum alterum epitomes incipere intellexit Reitzenstein. libro igitur primo res ab Alexandro gestae inde ab auspiciis regni usque ad necem Darei narratae erant, altero autem libro quae deinde facta sunt usque ad mortem Alexandri, quamquam non magnopere repugnabo, si quis ea quae inde a § 87 traduntur tertii libri fuisse contenderit.

97,4 magnus ... rex Macedoniae] secludenda esse uidentur haec uerba fortasse ex inscriptione libri huc translata, ne aptum narrationis exordium desideraretur.

97,5 ad se redegissee] 'ad se' i. q. 'in suam potestatem'. pro 'redegissee' coniecit Schwartz 'rediisse', sed illud quoque ferri posse uidetur. ad 'redire' cf. Herzog. ad Caes. bell. civ. 1, 4 p. 19 et Doberenz. ad h. l., ad 'redigere' ex gr. Flor. 1, 9, 8 'totam Italiam sub se redegerunt'.

'neque id' et quae secuntur] haec etsi in codice misere truncata et grauissimis mendis foedata sunt, ego tamen his uerbis eundem sensum subesse pro certo habeo ac uerbis Diodoreis 17, 77, 4 μετὰ δὲ ταῦτα δόξας ἤδη κεκρατηκέναι τῆς ἐπιβολῆς καὶ τὴν βασιλείαν ἀδήριτον ἔχειν, ἥρξατο ζηλοῦν τὴν Περσικὴν τρυφὴν καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν Ἀσιανῶν βασιλέων. itaque mihi persuasum est illis uerbis significari Alexandrum Dareo mortuo non dubitasse nomen et iura regis Persarum usurpare. itaque haec fere supplenda sunt: 'cum iam antea regem Persarum se appellari uoluisset neque id' etc. eis autem, quae secuntur, fusius narratur, quid Alexander facere in animo habuerit, ut se regem legitimum Persarum esse appareat.

97,6 Alexandri animus quo modo eo tempore commutatus sit, narrant etiam Curt. 6, 6, 1 sqq. Diod. 17, 77, 4 sqq. Iustin. 12, 3, 7 sqq. Plut. Alex. 45, 1 sqq.

97,7 Darii fratrem Oxyatrem] Curt. 7, 5, 40 'Oxathren, fratrem Darei, quem inter corporis custodes habebat'. id. 6, 2, 11 'fratrem Darei recepit in cohortem amicorum omni uetustae claritatis honore seruato'. Diod. 17, 77, 4 καὶ πρῶτον μὲν περὶ τὴν αὐλὴν εἶχε ῥαβδούχους Ἀσιαγενεῖς, ἔπειτα τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ἀνδρῶν δορυφορεῖν ἔταξεν, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Δαρείου ἀδελφὸς Ὀξάθρης. Plut. Alex. 43, 3 τὸν δ' ἀδελφὸν Ἐξάθρην εἰς τοὺς ἐταίρους ἀνέλαβεν. ceterum Graecis audit Ὀξυάθρης Ὀξυάρτης Ὀξάθρης. ad 'instituit ... instituit' cf. ex. gr. § 10 et § 84 'iussit ... iussit'.

deditque eis] post haec uerba quaedam intercidisse iam supra adno- 97,8 tauit. neque enim ueri simile est Alexandrum ornamenta illa regia, quae enumerantur uiro cuidam dedisse nobilissimo quidem, sed cui more Persarum ea nullo modo conueniebant (cf. Xenoph. instit. Cyr. 8, 3, 13 προφαίνεται ὁ Κύρος ἐφ' ἄρματος ἔχων ... χιτῶνα πορφυροῦν μεσόλευκον, ἄλλω δ' οὐκ ἔξεστι μεσόλευκον ἔχειν). neminem igitur ea ornamenta gessisse nisi regem ipsum his praeterea locis confirmatur: Curt. 6, 6, 4. Iustin. 12, 3, 8. Diod. 17, 77, 5. Plut. Alex. 51, 3. Ehipp. apud Athen. p. 537 E. iam nobis quaerendum est, quid interciderit. apud Curtium 6, 2, 11 legimus Oxathrem ab Alexandro in cohortem amicorum receptum esse 'omni uetustae claritatis honore seruato'. quamobrem putauerim hoc loco narratum fuisse Alexandrum Oxathri omnia insignia pro eius dignitate reddidisse et in primis eum ueste purpurea ornasse, ut colligi potest ex Curt. 6, 6, 7 'amicos ... Persicis ornauerat uestibus'. Iustin. 12, 3, 9 'amicos quoque suos longam uestem auratam purpureamque sumere iubet'. Diod. 17, 77, 5 διέδωκε δὲ καὶ τοῖς ἐταίροις περιπορφύρους στολάς. quibus locis firmatur etiam Keilii sententia, qui pro 'ei' coniecit 'eis', ut sit 'deditque eis' i. e. 'corporis sui custodibus'. itaque hoc loco haec fere supplenda sunt: 'deditque eis <longam uestem auratam purpureamque, ipse autem sumpsit> diadema' e. q. s.

diadema] Curt. 6, 6, 4 'purpureum diadema distinctum albo quale Dareus habuerat capiti circumdedit'. Iustin. 12, 3, 8 'diadema ... adsumit'. Diod. 17, 77, 5 τὸ Περσικὸν διάδημα περιέθετο. Arriani denique locos afferre supersedeo cum tot eius rei testes exstent.

tunicam mesoleucon] Curt. 6, 6, 4 'uestem Persicam sumpsit'. Iustin. 12, 3, 8 'habitum regum Persarum ... adsumit'. Diod. 17, 77, 5 τὸν διάλευκον ἐνέδυ χιτῶνα. Plut. Alex. 51, 3 τὸν διάλευκον αὐτοῦ χιτῶνα. Ehipp. ap. Athen. p. 537 E: Ἀλέξανδρος ... ἐφόρει ... χλαμύδα τε πορφυροῦν καὶ χιτῶνα μεσόλευκον. ceterum forma 'mesoleucon' exstat apud Plin. n. h. 27, 102. ad rem autem cf. Salmasium in 'Plinianis exercitationibus' tom. I p. 497 E: 'purpurea tunica quae clauis candidis intertexta est porphyroῦς χιτῶν μεσόλευκος dicitur. et πορφύρεος quidem ab area uel fundo, ut uocant, qui huius coloris est; μεσόλευκος uero, quod medium habeat albo intersparsum ... tales erant tunicae regum Persidis. Hesychius: Σάραπις, Περσικὸς χιτῶν μεσόλευκος, ὡς Κτησίας. omisit quod dicendum fuit πορφυροῦς.' omisit etiam auctor epitomes.

caduceum] h. l. i. q. 'sceptrum.' cf. Suid. s. u. 'κηρύκειον· κηπτρον.' ita etiam quod proprie reges habere dicuntur (ex. gr. apud Homerum) κηπτρον saepissime sacerdotibus uatibus legatis oratoribus tribuitur.

zonam Persicam] Diod. 17, 77, 5 et Plut. Alex. 51, 3 inter orna- 97,9 menta regia etiam τὴν Περσικὴν ζώνην commemorant. ad 'ornamenta regia omnia, quae Darius habuerat' cf. Ps.-Call. II 14 p. 69. Iul. Val. p. 92, 18 sqq. equites] Curt. 6, 6, 7 'amicos uero et equites — hi namque principes militum — aspernantes quidem, sed recusare non ausos Persicis ornauerat uestibus.' Diod. 17, 77, 5 τοῖς ἵπποις Περσικὰς σκευὰς περιέθηκε. stipatores quos habebat] scripsit Schwartz. neque enim hic ullum locum habere possunt 'statores' illi, cf. Cic. ad fam. 2, 17, 1. 2, 19, 2. Forcellin. s. v. 'stipatores' autem sunt σωματοφύλακες (cf. Corp. gloss. lat. II p. 188). ad rem cf. praeterea Iustin. 13, 4, 18 'stipatoribus regiis satellitibusque.'

ornatu] codicis scriptura est 'ornatu et'. fuit igitur, cum crederem 97,11 esse supplendum 'uestitu' (cf. § 71) et conferri posse Nep. Dat. 9, 3 'ornatu uestituque militari,' cf. Bremium ad h. l. ceterum uox 'ornatus' hoc loco fortasse ad equorum ornatum referenda est, cf. Diod. 17, 77, 5 et Plin. 8, 42, 154 'regio instratu ornatus.'

deinde Alexander audiuit] Curt. 6, 6, 13 'Bessus ueste regia sumpta Artaxerxen appellari se iusserat.' Diod. 17, 74, 2 ἀνέδειξεν ἑαυτὸν βασιλέα. id. 83, 3 ἀκούων τὸν Βῆσσον διάδημα ἀνείληφέναι. Arr. 3, 25, 3 ἐν τούτῳ δὲ ἀφικνοῦνται παρ' αὐτὸν Περσῶν τινές, οἱ ἡγγέλλον Βῆσσον τὴν τε τιάραν ὀρθὴν ἔχειν καὶ τὴν Περσικὴν στολὴν φοροῦντα Ἀρταξέρξην τε καλεῖσθαι ἀντὶ Βῆσσου καὶ βασιλέα φάσκειν εἶναι τῆς Ἀσίας.

Besum] ita semper apud hunc auctorem traditum est id nomen. alibi: Βῆσσο, 'Bessus.'

97,12 † Gabisios] Agriani, quae gens Thraciae in exercitu Alexandri stipendia meruit multis locis apud Alexandri Magni rerum scriptores commemorantur, sed quod nomen sub 'gabisios' lateat, nescire me fateor. Keil aliquando 'Cabiesios' reponendos esse censuit, qui tamen populus Thraciae disertis uerbis apud nullum scriptorem historiae Alexandri (nisi fallor) commemoratur. de Cabeso uel Cabesso cf. Hom. Il. 13, 363 et schol. ad h. l.

armari iussit] cf. § 51 'iussit ut milites armarentur.'
97,13 confidentiam] cf. Krebs. 'Antibarbarus' I p. 293. s. v.
admiratus] cf. Fabri-Heerwagen ad Liu. 22, 30, 1 p. 332. Fabri ad Sall. Iug. 2, 4 p. 161.

97,14 deuenit] quae antecedunt et quae secuntur parum accurate narrata esse colligi potest ex Arr. 3, 25, 4 sqq. cf. etiam Diod. 17, 78, 1. Curt. 6, 6, 20 sqq.

ad Arios] in iis quae secuntur quin 'Satibarzanes' intellegendus sit, dubium non est. itaque pro 'agros' scripsi 'Arios' (cf. Diod. l. c. τὸν Ἀρείας κατράπην Σατιβαρζάνην. Curt. 6, 6, 20 'Satibarzanen, quem satrapeae Ariorum ipse praefecisset.' Arr. 3, 25, 5 Σατιβαρζάνης ὁ Ἀρείων κατράπης).

Ariobazanes qui cum Beso Darium interfecerat] 'Ariobazanes' semper traditum est in hac epitome, alibi Ἀριοβαρζάνης, 'Ariobarzanes.' ad rem cf. Arr. 3, 21, 10 Δαρείον μὲν Σατιβαρζάνης καὶ Βαρσαέντης κατατρώσαντες αὐτοῦ ἀπέλιπον etc., quo tamen loco Schmieder. (apud Krueger. ad h. l. p. 154) pro 'Σατιβαρζάνης' scribere uoluit 'Ναβαρζάνης' improbante Niesio 'Gesch. Alex. d. Gr.' p. 102 not. 2. praeterea silentio non praetereundus est Pseudo-Callisth. II 20, qui narrat Bessum et Ariobarzanen Dareum interfecisse (cf. Iul. Val. p. 103, 18 sqq.).

97,15 aduentum Alexandri pertimuit] cf. Curt. 6, 6, 22 'cuius cognito aduentu Satibarzanes — — Bactra perfugit.' Diod. 17, 78, 2 τοῦ δὲ βασιλέως ἐπιστάντος κατεπλάγη τό τε μέγεθος τῆς δυνάμεως καὶ τὰς διαβεβοημένας τῶν Μακεδόνων ἀνδραγαθίας. διόπερ αὐτὸς μὲν — — ἐξίππευσε πρὸς Βῆσσον. Arr. 3, 25, 7. quibus ex locis facile colligi potest uerba quae secuntur 'atque in Indiam profugit' de Satibarzane dicta esse nequire, uerum ea referenda esse ad Barzaentem, de quo uide Curt. 6, 6, 36 'adit Drangas . . . satrapes erat Barzaentes, sceleris in regem suum particeps Besso: is suppliciorum, quae meruerat, metu profugit in Indiam.' Arr. 3, 25, 8 Βαρσαέντης δὲ ὅς τότε κατεῖχε τὴν χώραν, εἰς ὧν τῶν ξυνεπιθεμένων Δαρείῳ ἐν τῇ φυγῇ, προσιόντα Ἀλέξανδρον μαθὼν ἐς Ἰνδοῦς τοὺς ἐπὶ τὰδε τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἔφυγε. statuendum igitur est eum, qui 'res gestas' epitomauit, tanta socordia fuisse, ut quae in iis de Satibarzane et de Barsaente narrabantur ad unum Satibarzanem transulerit. quin autem nomina Satibarzanis et Ariobarzanis, non Barzaentis et Ariobarzanis hoc loco inter se confusa esse uideantur, dubium non est, si recte pro 'agros' scribendum esse duximus 'Arios.'

97,17 ad Euergetas qui antea Arimaspi uocabantur] notissima res est, cf. Arr. 3, 27, 4 ἀφικνεῖται ἐς τοὺς πάλαι μὲν Ἀριάσπας καλουμένους, ὕστερον δὲ Εὐεργέτας ἐπονομασθέντας, Strab. 15, 2, 10 p. 724, Diod. 17, 81, 1; Curt. 7, 3, 1; Iustin. 12, 5, 9 'Euergetas uel Arimaspos' (ex coni. Gutschmidii). apud Diod. et Curt. l. c. l. c. dicuntur Ἀριμασποί uel

'Arimaspi', quam formam huius nominis, etsi eam ueram atque genuinam non esse constat hoc quoque loco retinui, quia propius ad litterarum ductus qui traditi sunt accedit.

ibi oppidum, qua in Indiam iter est constituit] 'ibi' ad Arimasporum ciuitatem referendum non esse per se perspicuum est. immo uero et hoc loco et totius epitomes natura atque indole saepissime monemur, nobis narrationem ex uberiore historia parum diligenter in artius contractam in manibus esse. hoc autem loco oppidum illud intelligendum est quod Ἀλεξάνδρεια πρὸς Καυκάῳ uel ἐν Παραπανικάδαις dicebatur. cf. Arr. 3, 28, 4; Curt. 7, 3, 23; Diod. 17, 83, 1 πόλιν ἔκτισε κατὰ τὴν εἰςβολὴν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν Ἰνδικήν [codd.: Μηδικήν; corr. Reiske], ἣν ὠνόμαζεν Ἀλεξάνδρειαν. Alexandriam autem sub radicibus Caucasi sitam fuisse constat, quamquam Curtius et Diodorus superatis montibus eam ab Alexandro conditam esse tradunt.

deinde peruenit ad oppidum † tarmantidem] per quas gentes Alexander tum iter fecerit, ex. gr. ex Strab. 15, 2, 10 p. 724 discimus: εἰς γὰρ τὴν Ἀριανὴν ἦκεν· εἴτ' εἰς Δράγγας . . . εἴτ' ἐκ Δραγγῶν ἐπὶ τε τοὺς Εὐεργέτας ἦκεν . . . καὶ τοὺς Ἀραχωτοὺς, εἴτα διὰ τῶν Παραπανικαδῶν. Parapanisadarum igitur hoc loco mentionem fecisse uidetur. ceterum suspicetur quispiam ordinem sententiarum inuertendum esse, ut enuntiatum 'ibi . . . imposuit' post illud, quod sequitur, ponatur.

flumine † medorum] uerba aperte uitiosa sunt, quae mihi ut probabiliter emendarem non contigit. Schwartz coniecit 'finibus Indorum.' qua coniectura recepta ego pro uerbis 'quod est positum in' conieci 'quod est proximum finibus Indorum.' Stiphamenes] ita semper apud hunc auctorem, alibi Σπιταμένης, 'Spitamenes' traditum est. ad ea, quae secuntur cf. Curt. 7, 5, 19 sqq. (Arr. 3, 29, 6).

qui proximus erat Beso] Curt. 7, 5, 19 'Spitamenes erat inter omnes amicos praecipuo honore cultus a Beso.' infra § 6 'quod familiarissimus Beso erat.' Fabri ad Sall. Cat. 14, 3 p. 38.

Dataphernen] Curt. l. c. § 21 'Dataphernem et Catenem, quibus a Beso maxima fides habebatur, in societatem cogitatae rei adsciscit.' etiam Arrian. 3, 29, 6 eius mentionem facit.

Cattenen] Curt. l. c. 'Catenem'.

ceterosque Darei propinquos] intelligendi sunt οἱ συγγενεῖς οἱ βασιλέως (Arr. 3, 11, 5), quo nomine non solum ipsi consanguinei regis, sed etiam alii honoris causa utebantur. cf. ad rem Arr. 7, 11, 6. Muetzell. ad Curt. 3, 3, 14, ubi 'cognati regis' appellantur. Iustin. 10, 3, 7 de Dareo: 'a cognatis occisus'.

tempus aduenisse Darii ulciscendi] Curt. l. c. § 20 'titulus facinori speciosus praeferebatur, uindicta Darei'.

amicitiam] dubitanter retinui, cum uerbum 'insinuandi' aut cum praepositione 'in' sequente accusatio (ex. gr. 'in familiaritatem alicuius insinuare') aut cum datiuo coniungatur (ex. gr. 'plebi se insinuare'). exempla dabit Krebs. 'Antibarbarus' I 690 sq. s. v. sed quominus hoc quoque loco 'amicitiae' scribamus, impedit Lucret., qui 1, 408 sq. dicit 'caecasque latebras insinuare omnis et uerum protrahere inde', cf. Munro ad Lucret. 1, 116.

quibus id facile et cito persuasit] Curt. l. c. § 21 'illi promptius adnuunt, quam rogabantur'.

magis magisque] scripsi coll. § 40, quamquam etiam 'cotidie magis' ferri potest, quod coniecit Keil.

itaque Stiphamenes] ea quae secuntur fusius narrantur a Curtio l. c. inde a § 22.

quod familiarissimus erat] cf. § 5 'qui proximus erat Beso.'

ablegare] etiam apud Ciceronem et Liuium de eo dicitur, qui malo animo aliquem remouet.

- 98,2 uniuersi] eos VIII fortissimos iuuenes adsumpsisse adicit Curt. 1.
c. § 21.
constrinxerunt] Curt. 1. c. § 24 'frustra repugnantem uinciunt'.
ornamentaue regia] Curt. 1. c. 'derepto ex capite regni insigni' etc.
98,3 itaque] Curt. 1. c. § 26 'in equum inpositum Alexandro tradituri
ducunt'. Diod. 17, 83, 8. Arr. 3, 30, 5.
hosque] Curt. 7, 5, 36 sqq. Diod. 17, 83, 9.
98,5 conspexit[et]] mera dittographia uidetur esse.
adduxerunt] cf. de hoc perfecti usu quae adnotauit ad § 39 'regnauit'.
collaudatos donatosque] Curt. 1. c. § 43 'dona deinde omnibus, qui
Bessum adduxerant, data sunt'. ibid. § 38 'multum conlaudato Spita-
mene'. Diod. 17, 83, 9 ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς μὲν ἐτίμησεν ἀξιολόγοις
δωρεῶν. Fabri-Heerwagen ad Liv. 21, 43, 18 p. 155. Zumpt. ad Curt.
6, 7, 19 p. 259.
98,6 <ad> Tanaim] 'ad' omitti nequit, cf. ex. gr. § 8 'ad Tanaim per-
rexit'.
98,7 quartum post diem] Curt. 7, 6, 10 'hinc quarto die ad urbem Ma-
racanda peruentum est'.
Maracanda] ueram huius nominis, quod in codicibus uarie corruptum
esse solet (cf. Muetzell. ad h. l. p. 678), formam constat esse (Μαράκανδα).
quod] cf. § 34 init.: 'quod abest' Eutrop. 9, 9, 1 'Mogontiacum,
quae' et 7, 13, 2 'Britannis quam', quos locos Ruehl (cf. praef. p. XVI)
in suspicionem uocare non debuit.
98,8 dierum . . . uia] numerus excidit. ceterum ap. Arr. 4, 6, 4 (cf. paulo
infra § 13) Alexander idem iter tribus diebus confecisse narratur, sed
hoc est celerrimum Alexandri iter (cf. Francisc. de Schwarz 'Alex's
Feldzüge in Turkestan' p. 46 et p. 63 sqq.).
98,9 propter multitudinem fluminis] cf. Polyb. 1, 75, 5 διὰ τὸ πλῆθος
τοῦ ρεύματος. Ov. met. 8, 583 et 11, 140 'plurimus'.
98,10 circuitu] infra § 40 'in circuitu'.
muris stadium LXX] scripsi coll. § 40 'XXXV milium murus' et
Curt. 8, 10, 25. ad rem cf. Curt. 7, 6, 10 'LXX stadia murus urbis am-
plectitur'.
continuus] conieci coll. Arr. 4, 3, 2 αὐτὸς δὲ ὡς κατεῖδε τοὺς ἔκρους
τοῦ ποταμοῦ, ὃς διὰ τῆς πόλεως χειμάρρους ὦν διέρχεται, ξηροὺς ἐν τῷ
τότε ὕδατος καὶ οὐ ξυνεχεῖς τοῖς τεῖχεσιν, ἀλλ' οἷους παραχεῖν πάροδον
τοῖς στρατιώταις διαδύναι ἐς τὴν πόλιν κτλ.; ubi Raphelius (ap. Krueger.
p. 169) adnotat ne fornicato quidem muro, quod alias in huiusmodi flu-
uiis soleat fieri, hunc alueum uideri iunctum fuisse. sed Maracanda 'con-
tinuo' muro circumdata erant. cf. ad rem Francisc. de Schwarz p. 52:
'die Mauern von Uratuebe führten ununterbrochen über den Fluß und
die aus demselben abgeleiteten Kanäle hinüber, wie dies bei allen tur-
kestanischen Stadtmauern der Fall ist' et id. p. 50 'die Mauern werden
ohne irgend welche Unterbrechung über die Kanäle und Flüsse hinüber-
geführt; die Wasserläufe werden zu dem Ende mit dicken Baumstämmen
überbrückt, auf welchen die Mauern ganz in derselben Weise aufgebaut
werden, wie auf dem festen Boden.'
98,11 ibi praesidio relicto] Curt. 1. c. 'praesidio urbi relicto'.
secundum] cf. Woelflin. ad auct. bell. Afr. 1, 1. Curt. 7, 8, 1.
98,12 interim Scytharum imperator] ad rem cf. Curt. 7, 7, 1 sqq. Arr. 4,
3, 6. 4, 4, 1 sqq.
98,13 Carcasim] Curt. 7, 7, 1 'Carthasim'.
cum copia magna] Curt. 1. c. 'cum magna equitum manu'.
98,14 nuntiatur Stiphamenen] cf. Fabri ad Sall. Iug. 113, 5 p. 390. Fabri-
Heerwagen ad Liv. 22, 54, 9 p. 401.
98,15 Stiphamenen et Cattenen ab amicitia discessisse] ad rem cf. Curt.
7, 6, 24. 7, 30 sqq. Arr. 4, 3, 6.

Graiorum] cf. § 13. erant autem maxima ex parte μικροφόροι, pauci 98,15
Macedones (Arr. 4, 3, 7).

in agro regio] 'ager' uocabulum hoc loco idem significare uide-
tur atque apud Cic. ad Att. 3, 15, 6 'in tuosne agros confugiam' (apud
Homer. ψ 139. ω 205 ἄγρός, cf. Paeanium Eutropii interpretem p. 141, 27
Droys.) i. e. 'Landgut, Besitztum'. sed monendum est ea, quae illo tem-
pore Maracandis gesta sunt, nostro loco parum accurate narrata esse.
quae quo modo re uera se habuerint, intellegi potest ex. gr. ex iis quae
exposuerunt Guil. Geiger 'Alexanders Feldzüge in Sogdiana' 1884 p. 7 sq.
et Niese p. 118 sq., quorum ad uolumina, ne de rebus tritissimis longus
sim, lectores delego. ex his, quae uiri doctissimi, quos laudauit, exposue-
runt, apparet auctorem epitomes praesidium ab Alexandro Maracandis
relictum perperam cum exercitu illi ab rege auxilio misso confudisse.
sed iam ad propositum redeamus. 'ager' igitur ille 'regius' uidetur nihil
aliud esse quam παράδειος ille, in quo Aristobulo teste (ap. Arr. 4, 6, 1)
Macedones Spitamenem imprudentius persecuti oppressi sunt. quae sen-
tentia iis, quae Curt. 7, 7, 32 ('siluestre iter' e. q. s.) narrat, firmatur.
denique apud Arr. quoque uestigia similis narrationis deprehendi pos-
sunt, nam uerbis illis a uiris doctissimis saepius in suspicionem uocatis
4, 5, 3 ἐς τὰ βασίλεια τῆς Σογδιανῆς nihil aliud subesse putauerim quam
mentionem huius παραδείου. iam Schmieder (apud Krueger. ad h. l.
p. 171) adnotauit: 'nonne Arrianus sibi contradicit 3, 30, 6 scribens: τὰ
δὲ Μαράκανδά ἐστὶ βασίλεια τῆς Σογδιανῆς χώρας et nunc dicens Spita-
menem a Maracandis recedentem petere Sogdianae regiam?' quam diffi-
cultatem Francisc. de Schwarz p. 41 sq. sustulisse sibi uisus est, sed
ualde errauit. neque enim primum ex Graeci sermonis usu articulus hoc
loco poni potest neque quicquam colligere licet ex eo, quod uocabulum
basíleia nude usurpatum est. deinde Schwarzium fugit satrapeam Bac-
trianorum non 'Bactra' uocatam esse, sed 'Bactrianam' (ἡ Βακτριανή sc.
χώρα), quamquam concedendum est nonnumquam nomen capitis, i. e.
Bactra, pro regione Bactriana usurpari. sed haec alia res est. eodem
autem modo Sogdianam (τὴν Σογδιανήν sc. χώραν) regionis nomen esse
apparet. neque quicquam exemplis a Schwarzio e nostrorum temporum
usu dicendi collectis probatur. hoc igitur Arriani loco mea quidem sen-
tentia uerbo βασίλεια non significatur caput regionis Sogdianae, sed do-
mus quaedam regia, qualis ex. gr. commemoratur a Diod. 16, 41, 5 τὸν
βασιλικὸν παράδειον, ἐν ᾧ τὰς καταλύσεις οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς εἰώθε-
σαν ποιεῖν. cf. praeterea Curt. 8, 1, 10 sqq. Xen. exp. Cyri 1, 2, 7. 1, 4,
10. iam restat, ut de loco, quo παράδειος ille situs fuisse uidetur, disse-
ramus. ac primum quidem conicere licet eum haud longe et a flumine
Polytimeto abfuisse (cf. Schwarz. p. 62) et a Maracandis (cf. Curt. 7, 9,
20. Arr. 4, 6, 4 sq. Muetzell. ad Curt. 7, 7, 32 p. 691). per illum autem
παράδειον Polytimetus fluxisse uidetur (cf. Arr. 4, 5, 6). denique non
magnopere repugnabo, si quis hunc παράδειον eundem fuisse contendat
atque illum, quem Curt. 8, 1, 10 sqq. in regione quadam, quae appellabatur
Bazaira situm describit (cf. Diod. arg. libr. XVII περὶ τοῦ ἐν Βακίς τοις
κυνηγίου), praesertim cum regio illa haud procul a Maracandis abfuisse
uideatur (cf. Muetzell. ad h. l. p. 723).

cum praesidibus] cf. § 45 'cum princi<pi>bus'. sed haud scio an 98,16
recipienda sit Reitzensteinii coniectura 'in praesidiis' pro codicis scrip-
tura 'cum praesidis' (cf. ex. gr. Liu. 1, 38, 1). ceterum quem Alex-
ander Maracandis reliquerit neque Arr. 3, 30, 6. 4, 3, 6 neque Curt. 7, 6,
11. 24 tradit. hoc autem epitomes loco sine dubio Andromachus Me-
nedemus Caranus Pharnuches (Arr. 4, 3, 7) intellegendi sunt.

in quendam locum munitum] Curt. 7, 7, 38 'qui caedi supererant, 98,17
tumulum paulo quam cetera editiorem capiunt: quos Spitamenes obse-
dit'. sed 'locus' ille 'munitus' nihil aliud fuisse uidetur quam arx Ma-

racandorum, uti colligere licet ex Curt. 7, 9, 20 'ipse ... ad Maracanda urbem contendit, ex qua Spitamenes conperto eius aduentu Bactra perfugerat' et ex epitomes § 13 (cf. praeterea Arr. 4, 6, 3). ceterum hoc loco exspectares praefecturam 'Sogdianam' nominari, non 'Bactrianam'. sed apud Ptolemaeum quoque (6, 11, 9) Maracanda inter Bactrianae oppida enumerantur. cf. Kiepert. 'Lehrbuch der alt. Geogr.' p. 57. Tomaschek, 'Real-Encyclopädie' II p. 2805 s. u. 'Bactriane'. Zumpt. ad Curt. 7, 8, 30 p. 339.

cuneatim] de hac uoce cf. Funck. 'Archiv' VII (1892) p. 498 qui recte interpretatur 'in enggeschlossenen Haufen (Massen, Rotten)'. cf. Caes. bell. Gall. 7, 28, 1 'hostes ... in foro ac locis patentioribus cuneatim constituerunt'. id. ib. 6, 40, 2 'alii, cuneo facto ut celeriter perumpant, censent, quoniam tam propinqua sint castra' et Herzog. ad h. l. p. 364 ed. pr. complures locos ex Ammiano petitos dabit Funck l. c. de eadem re Arr. 4, 5, 6 ἐς πλαίσιον ἰσόπλευρον τάξαντες τοὺς στρατιώτας ἀνεχώρουν. id. tact. 28 [33], 4. praeterea Liv. 32, 17, 11 'cuneum Macedonum — phalangem ipsi uocant,' ubi uide Weissenborn.

98,18 Bactrina] auctor epitomes excepta § 121 semper utitur forma 'Bactrinus' (alii: Βακτριανός, 'Bactrianus') cf. Apul. met. 7, 14 p. 152, 10 ed. Vliet et Hildebrand. ad h. l. p. 573.

98,19 noctem circa offensas peruigilauit in cogitando] cf. Tac. dial. 3 'omne tempus modo circa Medeam, ecce nunc circa Thyestem consumas'. 'circa' est i. q. 'inbetreff'. 'noctem peruigilare' ut § 99. ad rem cf. Curt. 7, 8, 2 'singula animi consulta pensando noctem uigiliis extraxit'.

98,20 peruigilauit in cogitando] coniungenda sunt, cf. ap. Ouid. fast. 6, 326 'in multo nox est peruigilata mero'.

ante] i. e. ante quam offensas ulcisceretur et defectionis auctores puniret.

98,21 id perseuerare] cf. § 28 'iter coeptum perseuerare'. auct. bell. Afr. 18, 4 'perseuerare cursum'. Woelfflin. ad h. l. Fabri-Heerwagen ad Liv. 22, 38, 13 p. 357.

postridie] Curt. 7, 8, 3 'iamque lux adpetebat'.

rates] Curt. 7, 8, 6.

98,22 apparari] fortasse praestabit 'apparare', cf. ex. gr. §§ 35. 63. 69. 86. utrumque ferri potest.

studiose] Curt. 7, 8, 8 'tanta alacritate'.

98,23 duo milia ratium] Curt. 7, 8, 8 'ut intra triduum ad XII milia effectae sint', sed is numero nauium aliquid adiecisse uidetur.

98,24 destinata] sc. 'inter se', cf. Curt. 7, 8, 8 'rates iunctae sunt'. ita 'campus' quidam efficiebatur militesque ratibus inter se iunctis firmiter insistebant.

in ratis ascendere] Nep. Alc. 4, 3 'in trierem ascendit'.

98,25 omnes uniuersas] sc. rates. ad 'omnes uniuersas' cf. ex. gr. Plaut. trin. 1046 sq. Fronton. epist. p. 127 ed. Naber. Apul. met. 7, 5 (p. 145, 18 Vliet) et Hildebrand. ad h. l. p. 530.

in altum] hoc loco de flumine, non de mari, cf. Liv. 21, 28, 10 'cum ... in altum raperentur'. Sil. Ital. 3, 460 'ducere in altum'. (Verg. georg. 1, 141 sq. 'altus' pro 'profundus' usurpasse uidetur).

98,26 prouecti] Caes. bell. gall. 4, 28, 3 (naues) 'in altum prouectae'.

98,27 mentibus destinati] scil. 'uidebantur'. adiectium sensu actiuo usurpatum est, cf. Muetzell. ad Curt. 5, 10, 5 p. 474. cf. auct. bell. Afr. 88, 2. Herzog. ad Caes. b. gall. 7, 72 p. 559. Walter 'Studien zu Tacitus und Curtius' 1887 p. 28.

98,28 descensionem facere] cf. § 60. Curt. 7, 9, 5 'cui Scythae admotos ordines equitum in primo ripae margine opponunt, ut ne adplicari quidem terrae rates possent'. Arr. 4, 4, 4 ἐς τοὺς Κκύθας παριππεύοντας ἐπὶ τῇ ὄχθῃ.

telis contentis] cf. Nonium s. v. p. 402 ed. Muell. Verg. aen. 9, 623 (ubi Ribb.: 'intendit'). 10, 521. 12, 815. hoc autem epitomes loco 'tela contenta' significant 'tela missa'. ceterum simplex uerbum Silio Italico 1, 395 tribuendum esse censeo, qui Carthaginensem quendam in pugna occisum his uerbis prosequitur:

'felix heu nemorum et uitae laudandus opacae,
si sua per patrios tenuisset spicula saltus.'

quamquam Bauer codicum lectionem 'tenuisset' defendere conatus est ('Jahrb. f. Phil.' uol. 137 p. 196), tamen mihi quidem persuasum est uerbum 'tenendi' hoc loco nullo modo aptum, sed facillima mutatione scribendum esse:

'si sua per patrios tendisset spicula saltus'.

ad hanc locutionem cf. Verg. aen. 9, 603. Hor. carm. 1, 29, 9. cuius formae 'tendisset' (pro 'tetendisset') exempla inuenies apud Neuium 'Formenlehre' uol. III p. 350 ed. tert., ex. gr. Prop. 4 (3), 8, 37 (uariat lectio). Sen. Herc. fur. 538. Val. Fl. 4, 365 (ex con. Schenkelii). rationibus autem metricis hoc loco Silius adductus esse uidetur, ut forma 'tendisset' uteretur, quamquam apud eum 8, 60 inuenitur 'tetendit'.

praestolabantur] cf. Fest. s. u. p. 223 ed. Muell. Herzog. ad Caes. b. gall. 3, 24 et ad bell. civ. 2, 23.

medium] i. q. 'dimidium'. sic 'medius' saepius usurpatur. Krebs 98,29 'Antibarbarus' II p. 63 s. v. et quos laudat. 'iter fluminis' dictum est ut ap. Apul. met. 2, 13 p. 32, 24 ed. Vliet: 'quem ad modum ... et maris et uiae confeceris iter'.

praestiterunt] i. e. confecerunt.

signorum sono] Arr. 4, 4, 5 ὑπὸ καλπύγων ἐπέρα τὸν ποταμόν. 98,30

remigum cohortatione] Arr. 2, 21, 9 τὰ μὲν πρῶτα ... ἐξέπλεον 98,31

ἀνευ κελευστῶν τὰς κώπας παραφέροντες ... τότε δὴ ἔνν βοῇ τε πολλῇ καὶ ἐγκελευσμῷ ἐς ἀλλήλους καὶ ἅμα τῇ εἰρεσίᾳ ζυγνόντων ἐπεφέροντο. cf. praeterea Arr. 6, 3, 3. Xen. hist. gr. 5, 1, 8. Polyb. 1, 21, 1 sq. Curt. 9, 8, 6 'militum clamor, remorum pulsus uariaeque nautarum uoces hortantium'.

barbari autem e. q. s.] cf. Curt. 7, 9, 8. 98,32

multos sauciarunt compluresque occiderunt] cf. § 77 'multos occiderunt, plurimos sauciauerunt'. 98,33

deinde simul] Curt. 7, 9, 9 'iamque terrae rates adplicabantur, cum' etc. 98,34

turmas] Arr. 4, 4, 6 μίαν ἱππαρχίαν. Curt. 7, 9, 10 'equitum turmae'. 98,35

impressionem facere] cf. § 45. saepius ex. gr. apud Daretem Phrygium inuenitur haec locutio. 98,37

usque ad Liberi Patris columnam] Curt. 7, 9, 15 'lapides' Liberi commemorat, Plin. 6, 16, 49 autem 'aras'. 99, 1

post triduum] 'postriduo' (de uocabulo 'postriduum') legitur ap. Plaut. mil. gl. 1082. hoc autem loco codicis scripturam paulo mutata retinui, quia aliquantum temporis inter illam pugnam et reditum ad Maracanda interfuisse ex Arr. et Curt. intellegi potest. 99, 8

quarto die deuenit] Curt. 7, 9, 21 'quatruiduo rex longum itineris spatium emensus peruenit in eum locum, in quo Menedemo duce duo milia peditum et CCC equites amiserat'. Arr. 4, 6, 4 ἐν τριτῇ ἡμέρᾳ διελθὼν χιλίους καὶ πεντακόσιους σταδίους τῇ τετάρτῃ ὑπὸ τὴν ἑω προσηγε τῇ πόλει. 99, 6

Graiorum caedes] '<ubi> Graiorum' coniecit Reitzenstein coll. Curt. 99, 7 l. c., fortasse recte.

mortuos sepeliri] Curt. 7, 9, 21. Arr. 4, 6, 5.

Bactrinam] ἡ Βακτριανὴ intellegenda est hoc loco, quamquam Arr. 99, 9

4, 7, 3 et Curt. 7, 10, 10 Bessum Ecbatanis necatum esse tradiderunt. sed cf. Curt. l. c. 'in Sogdianis Peucolao . . . relicto Bactra peruenit. inde Bessum Ecbatana duci iussit'. Arr. l. c. § 1 ἐκ Ζαρίασπας ἀφίκετο et § 3 ἐνθα δὴ . . . παρήγαγεν ἐς αὐτοὺς Βήσσαν.

^{99,10} eumque] de morte Bessi cf. Curt. 7, 5, 40. Justin. 12, 5, 11. Diod. 17, 83, 9. Arr. 4, 7, 3. Plut. Alex. 43, 3.

suspensum] 'cruci adfixum' Curt. l. c. (cf. Just. l. c.).

fundis necavit] auctor similem legisse uidetur ei relationi, quam Diod. l. c. praebet, qui dicit: τὰ μέλη διεσφενδόνησαν.

deinde post diem undecimum] Curt. 7, 10, 13 'quarto die ad flumen Oxum peruentum est' et § 15 'superatis deinde omnibus Ocho et Oxo ad urbem Marganiam peruenit'. Arr. 4, 15, 7 αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν Ὠξὸν τε ποταμὸν ἦει αὐθις καὶ ἐς τὴν Σογδιανὴν προχωρεῖν ἐγνώκει. de Ocho flumine (h. l. 'Ocetum' traditum est) cf. praeterea Strab. 11, 11, 5 p. 518, qui Ochum νοτιώτερον τοῦ Ὠξοῦ esse dicit, et Ptolem. 6, 11, 2 et 4. quo modo uero fieri potuerit, ut Alexander primum ad Ochum, deinde ad Oxum peruenerit, uix dici potest. ceterum ex hoc quoque loco (cf. uerba 'in Bactrinam peruenit . . . inde ad Oxum deuenit') colligendum est epitomes auctorem uocabulo 'Bactrina' partem quoque Sogdianae provinciae in dextra Oxi fluminis ripa sitam designasse, ut iam supra monuimus. Alexandrum autem illo tempore non in satrapea Bactriana, quae proprie ita uocabatur, uersatum esse etiam iis, quae § 19 narrantur, comprobatur. ceterum cf. Niesium p. 120 not. 2.

^{99,12} ex eis regionibus] ad ea quae secuntur cf. Curt. 7, 11, 1 sqq. Arr. 4, 18, 4 sqq.

quaedam hominum multitudo] triginta milia armatorum fuisse tradit Curtius l. c. § 1.

^{99,13} praeruptum] Curt. § 2 'undique abscisa et abrupta'. Arr. l. c. § 5.

^{99,14} confugerant] cf. ex. gr. § 18 'multitudo . . . interfecerunt'. Fabri Heerwagen ad Liv. 22, 10, 8 p. 263.

cuius horribilem altitudo aspectum] praua uerborum distinctione ex 'horribilem altitudo' ortum est primum 'horribile multitudo', deinde 'horribile multitudo'. denique ut aptus sensus efficeretur, 'cuius' in 'quorum' (ad 'hominum' pertinens) mutatum est.

in se] Fabri ad Sall. Iug. 4, 6 p. 167.

^{99,15} XX stadiis] Curt. l. c. § 2 'petra in altitudinem XXX eminet stadia, circuitu C et L complectitur'. hoc autem epitomes loco quaedam intercidisse manifestum est; exspectes ex. gr. tale aliquid: 'eminebat (uel 'patebat') enim ab imo ad summum non minus XX stadiis'.

eo aditus] Curt. l. c. § 3.

^{99,18} homines CCC] Curt. l. c. § 7 sqq. Arr. § 7. 4, 19, 1 sqq.

^{99,19} grandi praemio impulsos] ad rem cf. Curt. § 12. Arr. 4, 18, 7. paulo supra legimus 'timore impulsa', quamobrem hoc quoque loco 'perpulsos' uel 'impulsos' coniecit Reitzenstein.

post] Polyaen. 4, 3, 29 κατόπιν τῆς πέτρας. (Liv. 22, 4, 3 'Baliares post montes circumduxit'.)

^{99,20} ut in saxis e. q. s.] Curt. l. c. § 13 'ferreos cuneos quos inter saxa defigerent . . . parabant' et § 15 'quidam, cum cuneos inter saxa defigerent, gradus subdidere, quis insisterent'. Arr. 4, 19, 1 πασσάλους μικροὺς σιδηροὺς, οἷς αἱ σκηναὶ καταπεπήμεσαν αὐτοῖς, παρασκευάσαντες, τοὺς καταπηγνύναι αὐτοὺς ἐς τε τὴν χιόνα κτλ. et § 2.

†angulis actos] est codicis scriptura, quae uereor ut possit defendi. fortasse autem ex Schwartzii emendatione scribendum est 'singulos acutos'. Keil coniecit 'angulis rectis'.

lineas] Curt. l. c. § 15 'adiectis funium laqueis euasere'. Arr. 4, 19, 1 τοὺς πασσάλους] καλωδίοις ἐκ λίνου ἰσχυροῖς ἐκδήσαντες.

minutatim] cf. auct. bell. Afr. 31, 1 et Woelfflin. ad h. l. p. 53. ^{99,21} aditum] post 'minVTATIM' facile 'ADITVM' intercidere potuit. ceterum haud scio an coniectura Schwartzii 'scandent<es alius al>ium' recipienda sit, conferas uelim Caes. bell. civ. 1, 68 'subleuati alii ab aliis'.

in nocte] scripsi. 'noctu' exstat ex. gr. § 67. cf. 'in meridiano' ^{99,22} tempore' § 90.

adgrederentur] liceat hoc loco emendationem ad Curtii quendam locum uexatissimum proferre. apud eum enim scriptorem 4, 1, 31 libri manu scripti haec tradunt: 'eos Amyntas proelio superatos in urbem compellit castrisque positos uictores ad populandos agros: uelut in medio positos dis hostium cuncta agebantur'. quo loco 'dis' omnes codd. exhibent praeter Leidensem, qui praebet 'edis'. ac primum quidem uerba 'Amyntas . . . compellit . . . uictores ad populandos agros' nullo modo ferri possunt, cf. Walchium apud Muetzell. ad h. l. p. 185 ipsumque Muetzellium, qui dicit: 'dagegen würde uictores als Subject sehr treffend und von wesentlichem Nachdruck sein' codicisque Theocren. scripturam 'castrisque positos uictores festinant ad populandos agros' affert. Muetzelio assentiri non dubito. sic enim scribendum esse arbitror: 'eos Amyntas proelio superatos in urbem compellit castrisque positos uictores ad populandos agros <aggrediuntur>'. qui locus altero quoque uitio inquinatus est, quem ut tollerent, multi uiri doctissimi iam operam dederunt. quorum coniecturas inuenies facillime apud Muetzellium Hedickium Vogelium ad h. l. mea autem sententia hic locus sic restituendus est: '... uictores ad populandos agros aggrediuntur; uelut in medio positos aedificiis hostium cuncta agebantur'. cf. Caes. bell. gall. 4, 38, 3 'omnibus agris uastatis, aedificiis incensis'. ib. 3, 29, 2 'uastatis omnibus eorum agris, uicis aedificiisque incensis'. ib. 6, 43, 2 'omnes uici atque omnia aedificia incendebantur: praeda ex omnibus locis agebatur'. Liv. 5, 12, 5. cf. etiam Woelfflin. ad auct. bell. Afr. 65, 1 p. 104. denique ne ea quidem quae praecedunt uerba sana sunt; § 30 enim codices Curtii praebent: 'hoc ipsum concurrunt ad delenda praesidia Persarum', cum sine dubio legendum sit 'ocissime concurrunt'. cf. ex. gr. Curt. 10, 2, 27.

linter candidis] cf. Curt. 7, 11, 11 et 19. Arr. 4, 19, 3. ^{99,23}

citius Alexandri opinione] uulgo 'opinionem celerius', sed cf. 'dicto citius, solito citius'. saepius ablatius ille praecedat.

plures] Curt. l. c. § 19 'toto e numero II et XXX in ascensu interterisse agnoscunt'. Arr. l. c. § 2 τούτων ἐκ τριάκοντα μὲν ἐν τῇ ἀναβάσει διεσφάλησαν. ^{99,24}

praecipitantes] participium praesentis uim habet participii aoristi, cf. 77 'quos ubi barbari conspicantes circumsteterunt'.

perfecerunt] an 'profecerunt'?

cum primo mane] 'primo mane' legimus ap. Iustin. 1, 10, 4. Colum. 12, 1, 3. cf. praeterea 'cum diluculo, cum prima luce, cum occasu solis' similia. ^{99,25}

quendam ex suis Daren] ad hoc nomen proprium cf. Seruium ad Verg. aen. 5, 460 „Dares Daretis", unde est 'Dareta': et 'Dares Daris', unde est 'Daren' et Priscian. 6, 61 p. 245, 4 ed. Hertz. cf. praeterea Curt. 7, 11, 5. 22 qui praebet 'Cophes', Arr. autem l. c. § 3 κήρυκα tantum commemorat, apud quem hic Artabazi filius Κωφὴν 3, 23, 7 exstat.

Ariomazen] Curtio 7, 11, 1 'Arimazes' audit, Straboni 11, 11, 4 ^{99,26} p. 517 Ἀριουμάζης, Polyaeno 4, 3, 29 denique Ἀριουμάζης. Ariobazanem in Indiam profugisse narravit epitomes auctor § 3.

se dederet] nisi supplendum 'rupem' uel 'arcem', cf. ad 'dedendi' uerbum absolute positum Liv. 24, 35, 1. Curt. 3, 1, 6 et Muetzell. ad h. l. p. 9.

- 99,27 iubet Daren, uti] uerbum 'iubendi' hoc loco et cum accusatio personae et cum coniunctione 'ut' coniungitur ut apud Hyginum fab. 196 p. 125, 17 ed. Schmidt: 'Pan iussit eos ut in feras bestias se conuerterent.' cf. Woelfflin. 'Archiv' VII p. 434 ad auct. bell. Hisp. 27, 4. ad rem uide Curt. l. c. § 22 et § 24. Arr. l. c. § 3.
- 99,28 significaret] i. e. ostenderet, cf. Curt. l. c. 'ostendi a tergo iussit, qui ceperant uerticem'.
- 99,29 homines uolaticos] Curt. 7, 11, 5 et 24 ('pinnae habere ait milites Alexandri'). Arr. 4, 18, 6 πτηνούς ἐκέλευον ζητεῖν στρατιώτας Ἀλέξανδρον.
- timidus] pro aduerbio. res est notissima. cf. ex. gr. § 50 'libens'. Liv. 3, 26, 3 'castris se pavidus tenebat.' id. 27, 12, 15 'dum alii trepidi cedunt.' semper autem dicitur 'studiose' (cf. § 10).
- 99,30 Ariomazen interfecerunt] discrepat a Curtio 7, 11, 28: 'omnis crucibus iussit adfigi' (Alexander).
- 99,32 reliquis ignouit] Curt. l. c. § 29 'multitudo dediticiorum incolis nouarum urbium dono data est.'
- partem exercitus] Curt. 8, 2, 13 'cum parte exercitus Hephaestionem in regionem Bactrianam misit', § 14: 'ipse Xenippa peruenit', § 19: 'in regionem quam Nautaca appellant, rex cum toto exercitu uenit.' cuius relationem ab epitome paulo discrepare manifestum est. Arr. 4, 18, 2 Ἀλέξανδρος δὲ περὶ Ναύτακα ἀναπαύων τὴν στρατιὰν ὅτι περ ἀκμαῖον τοῦ χειμῶνος ἦν κτλ. ceterum hoc epitomes loco Nautace in prouincia Bactriana sita fuisse dicitur, sed iam diximus auctorem partem quandam Sogdianae illi prouinciae attribuisse, cum ex Arr. 3, 28, 9 (εἰς Ναύτακα τῆς Σογδιανῆς χώρας) colligendum sit illum locum in dextra Oxi ripa situm fuisse.
- 99,34 Xeiniptam] cf. Curt. l. c. § 14 'Xenippa'.
- Sissimithre] uariat lectio apud Curt. 8, 2, 19 sqq.: 'simithrides, sissimithrem, sisimethres, simythri'; Σισμίθρης audit Plutarcho Alex. 58, 2 et Strab. 11, 11, 4 p. 517.
- 100,1 barbaro] an 'barbarorum?' cf. 99, 10 'more Persarum'.
- e matre sua] Curt. 8, 2, 19 'duobus ex sua matre filiis genitis.' produxerat] Plaut. Bacch. 455 'qui illum produxit sibi.' Rud. 1173 'qui te produxi pater.' Lucil. sat. 26, 89 Muell. 'liberos producere'. quae uis huic uerbo paucis locis uidetur subiecta esse.
- 100,2 Dahas] Curt. 8, 3, 1 'Dahas deinde statuerat petere: ibi namque Spitamenen esse cognouerat.' (cf. de Spitamenis fuga et morte Arr. 4, 17, 7).
- Dahas ... ex eo loco] cf. Caes. bell. ciu. 1, 18 'Sulmonenses, quod oppidum.' hoc epitomes loco aut quaedam interciderunt (ex. gr. 'quo confugerat Stiphamenes') aut 'quo' delendum est, quod malui. possis etiam scribere uerbis transpositis: 'quo ex loco Stiphamenes' coll. § 75 'quo in loco'.
- 100,3 ob hanc causam] cf. Curt. 8, 3, 1 sqq. 'Spitamenes uxoris inmodico amore flagrabat: quam aegre fugam et noua subinde exilia tolerantem in omne discrimen comitem trahebat'.
- 100,4 forma praeclenti] retinui, conieci autem 'praecellentem' coll. Plin. n. h. 7, 184 'in eodem pantomimo Mystico tum forma praecellente' et Claud. Quadrig. ap. Gell. 17, 2, 13 'forma factis eloquentia praecellere.' magnificabat] i. e. 'magni faciebat', cf. Krebs 'Antibarbarus' II p. 43 s. v.
- 100,5 in omnibus itineribus et laboribus] cf. Curt. l. c. 'quam aegre fugam et noua subinde exilia tolerantem, in omne discrimen comitem trahebat.'
- 100,6 negat se] fusius hanc rem Curtius narrat § 2—7.
- 100,7 deinde post] usitatus est 'deinde postea', sed 'post deinde' uel

- 'poste deinde' inuenitur ex. gr. ap. Ter. Andr. 483 et apud Gellium. cf. Bremi ad Nep. Eumen. 5, 5. Handii Tursellin. vol. II p. 242 sq.
- multis precibus orare] cf. Woelfflin. ad bell. Afr. 91, 3. Herzog. ad Caes. b. g. 7, 26, 3 p. 478.
- poculum biberet] i. e. hauriret, cf. Krebs 'Antibarbarus' I 100,9 p. 215. estne scribendum 'pocula?' fortasse 'poculum' i. est q. 'sopor'. § 99 'poculum uenenatum'.
- silentium] cf. Herzog. ad Caes. b. gall. 7, 26 'silentio noctis'. 100,10 Fabri-Heerwagen ad Liv. 22, 60, 22 p. 422.
- puluinar] h. l. idem est quod 'puluinus' (cf. Sall. Iug. 71, 4. Catull. 6, 9). quo tamen sensu uix multis locis inueniri possit hoc uocabulum (cf. Krebs 'Antibarbarus' II p. 388 s. u.), nam Suet. Aug. 45 p. 59, 19. Claud. 4 p. 149, 31. Iuv. 6, 131 sq. huc non quadrant, cf. Friedlaender ad Iuv. l. c. neque uero 'puluinar' in 'puluinum' mutare uolui, cum etiam apud Petron. 134 ('caput inclinare super puluinar') omnes fere codd. praebant 'puluinar' (editores ex nonnullis codd. 'puluinum', uereor ut recte).
- subduxit] Verg. aen. 6, 524. Nep. Alcib. 10, 5. 100,11
- ita gurgulione extenso] cf. Guhl. et Koner. 'Leben der Griechen und Römer' p. 682 ed. VI: „ein oder mehrere Kissen (puluinus), die am Kopfende des Lagers ihren Platz fanden, hatten die Bestimmung, dem Kopfe eine erhöhte Lage zu geben (daher auch ceruicalia genannt).“
- gurgulione] i. q. 'gula' uel 'guttur', apud Varron., Cic. Tull. § 21 'gurgulionibus insectis', scriptt. posterioris temporis.
- extenso] haec participii forma praesertim usurpatur de membris corporis (non 'extensus').
- et ita] cf. auct. bell. Afr. 16, 3 et 17, 1 ubi uid. Woelfflin. 100,12
- progressa] et 'ad Alexandrum' cohaerent.
- decoram ornatu ac formae dignitate] Ov. met. 2, 773. Verg. 100,13 aen. 5, 133.
- formae dignitate] cf. Bremium ad Nep. Them. 6, 1 p. 47. Cic. 100,14 de off. 1, 36, 130.
- <etsi> cruenta erat] Curt. l. c. § 11 'respersam cruore'. estne scribendum pro 'etsi': 'ut'? cf. Curt. l. c. § 10 'sicuti erat' (Woelfflin. ad bell. Afr. 4, 4).
- conspicatus est] § 77. 100,15
- multimodis] cf. Krebs. 'Antibarbarus' II p. 98 s. v. Reisig. 'Vorlesungen' I p. 289 not. 238b. p. 290 not. 238e. Nipperd.-Lup. ad Nep. Arist. 2, 4.
- admiratus] § 18. cf. Fabri-Heerwagen ad Liv. 21, 36, 3 p. 122.
- quae esset] § 29 autem legimus 'quis ea — — esset', cf. Woelfflin.
- ad. bell. Afr. 16, 3 'quis sim.'
- tum] cf. Fabri-Heerwagen. ad Liv. 21, 11, 8 p. 41. eundem ad 100,16 Sall. Cat. 51, 40 p. 126.
- caput uiri] quod ueste inuolutum attulerat, cf. Curt. l. c. § 12.
- piissime] per irrisionem dictum est. 100,17
- poenas pro sceleribus] idem quod 'poenas scelerum', cf. Sen. Med. 925, Lactant. 2, 7, 21. 4, 11, 11. 7, 11, 2.
- ob] bell. Afr. 46, 4 et Woelfflin. ad h. l. p. 77. fortasse scribi 100,19 debet: 'habuit <id> ne ... fecisse' etc.
- quod ubi factum — — Stiphamenen occisum] cf. § 50 'id — — 100,20 Alexandrum aduenisse'.
- Cattenen] in proelio cum Cratero commisso occisum esse tradit 100,21 Curt. 8, 5, 2.
- Dataphernen] Curt. 8, 3, 16 'Dahae Spitamenis caede conperta Dataphernen uinctum Alexandro dedunt.'
- noluit] cum Dahae ipsi se dedidissent (Curt. l. c.). 100,22

- deinde Alexander ex eo loco profectus est] ad ea quae secuntur
cf. Curt. 8, 4, 1 sqq.
- 100,23 cum iam tertium diem] Curt. l. c. § 3 sqq.
- 100,24 nocte caelo obducta] cf. Nep. Hann. 5, 2 'obducta nocte' et Bre-
mium ad h. l. p. 331. Curt. 8, 13, 25 'obducta nox caelo.' id. 4, 7, 13
'obductae caelo nubes condidere solem' et Muetzell. ad h. l. p. 266.
Verg. georg. 1, 248 'obtenta densantur nocte tenebrae.' Hom. Od. 11, 19
ἀλλ' ἐπὶ νύξ ὅλοη τέταται δειλοῖσι βροτοῖσιν.
- 100,26 fulgoribus] cf. exempla a Kuehnero 'Ausf. Gr.' I p. 194 ge allata.
- 100,28 glaciessceret] Plin. n. h. 20, 230.
- tabernacula] hac tempestate Alexandri exercitus in castris oppres-
sus esse uidetur, non in itinere (supra § 24 'cum iter faceret' et Curt.
l. c. — sed cf. eund. § 13 et epit. § 27 'in castra reuertebantur').
- rigida] per πρόληψιν dictum. cf. Fabri-Heerwagen ad Liv. 21, 33, 3
p. 108. Verg. georg. 3, 363 'uestes rigescunt indutae'.
- 100,30 intermittitur] scripsi § 99 coll. cf. Caes. b. g. 5, 8, 2 'uento inter-
misso'.
- 100,31 uicos ac uillas] alliteratio studio quaesita uidetur esse.
uillas] i. q. apud Caes. 'aedificia' (nos 'Einzelhöfe'), cf. Woelfflin.
ad auct. bell. Afr. 65, 1.
- passim] Fabri-Heerwagen ad Liv. 21, 61, 2 p. 213. hoc loco eadem
uis huic uocabulo subiecta est quae apud Liv. 21, 28, 4 'in uicos passim
suos diffugiunt' (nos: 'nach allen Seiten hin').
- 100,32 se adplicabant] § 77 'ad murum adplicati'.
rupes atque saxa] cf. Fabri-Heerwagen ad Liv. 21, 33, 4.
inpendentia] ex eo uocabulo cogitatione supplendum esse uidetur
'inpendentes' (ad 'rupes'), cf. Woelfflin. ad bell. Afr. 5 p. 9.
- 100,33 ex equo descendere] ita semper apud Ciceronem et Liuium, 'equo
descendere' apud Sallust.
ob torporem] i. q. 'prae torpore'.
- 100,34 tum] cf. intpp. ad Verg. aen. 3, 141. 175. 5, 455 (nos 'ferner,
auch, und').
- 100,35 haerebat] Ov. met. 4, 266 'membra ferunt haesisse solo.' alibi
'haerere alqa re' inuenitur.
- 100,36 habere] estne scribendum: 'haberi', cf. 'differrentur' (arma)?
ad hominum XXX milia] apud Curt. 8, 4, 13 omnes codd. prae-
bent 'XX militum' i. e. 'uiginti milia militum', quod Zumpt. mutauit
in 'duo milia'. sed codicum lectio sine dubio restituenda est.
- 100,38 miserrima morte perierunt consumpti] cf. Caes. b. g. 4, 15, 2 'ti-
more lassitudine ui fluminis oppressi perierunt.' b. c. 3, 22.
- 101,1 milia . . . consumpti] constructio ad sensum. cf. Fabri-Heerwagen
ad Liv. 21, 21, 13 p. 70. aliter ex. gr. Eutrop. 3, 13, 2 'is a T. Manlio
uius est captus, occisa cum eo duodecim milia', ubi pro codd. lectione
'cum eo' conieci 'omnino', cf. Muetzell. ad Curt. p. 140 et Wolfflin. ad
auct. bell. Afr. 12, 3.
- qui aut corporis dolore aut aliqua parte membrorum debilitati
essent] ad 'aliqua parte' cf. ex. gr. Liv. 45, 31, 3 (saepius 'ex aliqua
parte') et Fabri-Heerwagen ad Liv. 22, 15, 9 p. 283. sensus est militum
artus laborasse. sed 'corporis dolor' hoc loco mihi est suspectum, quam-
obrem conieci 'torpore' pro 'dolore'. ceterum cf. Curt. 8, 11, 23 'plures
aliqua membrorum parte mulcati' et ad uerbum 'debilitandi' Muetzell.
ad Curt. 4, 3, 5 p. 207.
- 101,2 in castra reuertebantur] ex uillis atque uicis, quo confugerant. ce-
terum '<non> reuertebantur' coniecit Reitzenstein.
- 101,3 iter coeptum] cf. Muetzell. ad Curt. 5, 1, 13 p. 377.
ad Gaesetas] Curt. 8, 4, 1 'ex hibernis mouit exercitum regionem
quae Gazaba appellatur aditurus.' deinde narrat tempestatem illam ex-

ortam esse, quam epitomes auctor supra descripsit et § 20 Alexandrum
inde Sagos uel Sagas petiisse. ad nomen 'Gabaza' cf. Zumpt. ad h. l.
p. 373. praeterea interpretes conferunt Arr. 4, 17, 4 Βαγὰς, χωρίον τῆς
Σογδιανῆς ὀχυρὸν.

perseuerare] cf. § 10 'id perseuerare'.

satrapes quidam Chorienes] ex hoc loco intellegitur apud Curt. 8, 101,4
4, 21 nomen Cohortandi uel Cortandi satrapae iniuria ab editoribus in
nomen Oxyartis mutatum esse, quod Zumpt. inuitis codicibus fecit, ne
Curtius a se ipso et a ceteris auctoribus dissentiret. cum Curtii autem
loco arte coniungendum esse Plutarchi locum in uita Alexandri (47, 4)
iam Wesseling. intellexit, quem uide ad Diod. 18, 3, 3 tom. II p. 259, 84
[= p. 226 sq. ed. Dind.]. multi autem et doctissimi uiri Wesselingii sen-
tentiam refutare conati sunt, ex. gr. Muetzell. ad h. l. p. 746, Droysen.
'Gesch. des Hellenismus' I 2 p. 83 not. 2 edit. II, sed uehementer er-
rauerunt. ut autem ex iis locis apparet, uariat scriptura nominis illius
satrapae (Χορτάνης, Cohortandus, Corianus), quamobrem quae uera no-
minis forma sit, uix quisquam diiudicare possit. sed ego Corianum eun-
dem esse puto atque Chorienen satrapam ab Arr. 4, 21 commemoratum,
quod etiam Guil. Geiger 'Alexanders Feldzüge in Sogdiana' 1884 p. 36 sq.
et p. 40 censuit. notissimum autem est apud diuersos scriptores diuersa
de castellis in iis regionibus ab Alexandro expugnatis tradita esse, sed
ueri simillimum est Arimazae castellum (Curt. 7, 11) idem esse atque
castellum illud, quod in prouincia Sogdiana situm fuisse dicit Arr. 4, 18,
4 sqq. (ἡ ἐν τῇ Σογδιανῇ πέτρα), cf. Geiger. l. c. p. 35 sq. Niese p. 122
not. 1. Schwarz l. c. p. 78 not. eodem autem modo Sisimithris castel-
lum (Curt. 8, 2, 19 sqq.) idem uidetur esse quod Arr. 4, 21 Chorienis
castellum uocat. (Χορίνου πέτρα), cf. Geiger. l. c. p. 36, Niese p. 122
not. 1, Schwarz l. c. p. 83. in illud Sisimithris uel Chorienis castellum
Roxanen confugisse apparet ex Strab. 11, 11, 4 p. 517 ἐλεῖν δὲ (φασὶ τὸν
'Ἀλέξανδρον) . . . τὴν ἐν τῇ Βακτριανῇ (πέτραν) τὴν Σισιμίθρου ἐν ἣ εἶχεν
'Οξυάρτης τὴν θυγατέρα Πωξάνην, a quo tamen discrepat Arr. 4, 18, 4.
Chorienis autem nomen apud Arrian. tantum traditum apud Curt. 8, 4, 1.
Plut. Alex. 47, 4. Epit. § 28 et § 32 latere uidetur. sed haec hactenus.
iam redeamus ad Curtii locum, quo ne restituta quidem lectione codi-
cum omnia recte se habere manifestum est. pronomen enim 'ipsius'
§ 23 tum ad Chorienen (Cohortandum) referendum est et Curtius eo
modo a se ipso discrepat (cf. 10, 3, 11). neque tamen quaedam inter-
cidisse Wesselingium secutus putauerim, immo Curtium quae apud eos,
quibus auctoribus usus est, legerat male concocta summa, ut assolet, in-
diligentia memoriae tradidisse.

in conuiuium] nos 'Speisezimmer', cf. F. Walter 'Studien zu Ta- 101,6
citus u. Curtius' 1887 p. 39, qui hos locos affert: Curt. 8, 5, 9 'conuiuiu
egreditur'. id. 8, 6, 13. Tac. hist. 1, 81. 3, 38. 1, 82. cf. συμπόσιον.

cum ceteris amicorum filiis] i. e. cum ceteris uirginibus, amico-
rum filiis, cf. ex. gr. Xen. anab. 5, 2, 31 οἱ ἄλλοι Κρήτες. Verg. aen. 7,
614 'cetera pubes'. quo modo 'alius' quoque inuenitur.

saltatum] conieci coll. Plut. de Alex. M. fort. or. I c. 11 p. 332 E: 101,7
'Πωξάνης ἐραθεὶς τῆς Ὀξυάρτου θυγατρὸς ἐν ταῖς αἰχμαλωτικαῖς χορευούσης
οὐχ ὕβριεν ἀλλ' ἔγχε.

Oxyatris] apud Curtium 'Oxartes' uel 'Oxirates' traditum est,
Graecis audit 'Οξυάρτης.

omnibus formosissima] cf. § 83 'alium alio deterime respon-
disse.' similiter apud Graecos pro comparatiuo quandoque superlatiuus
inuenitur, qui eodem modo quo comparatiuus genitiuum post se habet
(Viger. 'de idiotismis' p. 67 not. ed. III). ceterum exempla ex postero-
rum temporum scriptoribus Latinis petita inuenies apud Woelfflin. 'lat.
u. roman. Comparison' p. 68 sqq.

- 101,9 inueniebat] suppleui coll. § 68 p. 107, 9. § 54 p. 104, 38.
- 101,10 poculum prehendit] libatio significatur.
- 101,11 deos conprecatus] cf. § 85. uerbum 'comprecandi' ex sermone poetico petito apud Plaut. cum datiuo, sed apud Terent. et Catull. 64, 191 cum accusatio coniungitur, cf. Riesium ad Catull. l. c.
- multa multis] cf. Cic. pro Rosc. Amer. § 130 'multa multos'. id. ad Att. 11, 9, 1 'multae multorum'.
- insperantibus] cf. ex. gr. Catull. 107, 1 sq. 'si quoi quid cupido optantique obtigit umquam Insperanti, hoc est gratum animo proprie.' nos 'unverhofft, kommt oft'. Curt. 8, 4, 27 'insperato gaudio'.
- 101,12 ex captiuis] cf. Curt. l. c. § 26 'Achillem quoque . . . cum captiua coisse'. id. 10, 3, 11 'non dedignatus ex captiua liberos tollere.' ceterum quae secuntur uerba mendose tradita uidentur esse; equidem codicis scripturam explicare frustra studui. digna igitur est, quae legentibus proponatur Reitzensteinii coniectura: 'multos reges ex captiuis procrea(ss)e filios, mul(tos) filias' e. q. s. fuit cum uerba, quae tradita sunt, sic interpretarer, ut ab Alexandro Neoptolemum proauum (Arr. 1, 11, 8) significari putarem. is enim ex Lanassa, quam ex templo Dodonaeo ui abduxerat, octo liberos sustulit, quorum ex numero filias finitimis regibus in matrimonium dedit. sine dubio autem 'rerum gestarum' auctor Alexandrum plura loquentem fecit, cuius tamen oratio ab epitomatore in artius contracta est.
- 101,13 communicatione] cf. communicare 'sich mit j. in Gemeinschaft begeben', quae uis huic uerbo apud scriptores ecclesiasticos subiecta est.
- 101,14 quare, inquit] cf. § 38 et Fabri-Heerwagen ad Liv. 21, 10, 4 p. 35.
- 101,15 si] i. est q. 'etiamsi', cf. Fabri-Heerwagen ad Liv. 21, 19, 4 p. 62 et Fabri ad Sall. Iug. 85, 48 p. 339.
- 101,17 his uerbis amicos cohortabatur] uerba quae secuntur uitiosa uidentur esse, quae sic conformanda esse putem: 'uti sibi quisque in conuiuio uirginem matrimonio iunctam (abduceret, ipse Roxanen matrimonio iunctam) abduxit'. cf. ad rem Curt. l. c. § 27 sqq. quam coniecturam in uerborum ordinem non recepi, ubi 'uti' in 'et' mutare malui.
- 101,19 magno opere gauisi sunt] Curt. l. c. § 27 'insperato gaudio laetus pater sermonem eius excipit', quo tamen loco 'elatus' pro 'laetus' scribendum esse arbitror. neque enim 'gaudium' significat, quod nos dicimus 'das freudige Ereignis', neque apte uerba 'gaudio laetus' coniungi possunt. cf. praeterea Curt. 4, 6, 26 'insolenti gaudio elatus'. 6, 7, 24 'gaudio elatus'.
- 101,20 †Beionem] uitiosum uidetur esse. fortasse latet 'Bactrinum', cf. Arr. 4, 22, 1 'Ἀλέξανδρος αὐτὸς μὲν ἐκ Βάκτρα ἦει. sed de rebus tam incertis cauendum ne hariolemur. quamobrem nomina geographica quamuis aperte corrupta semper retinui iis interdum exceptis, quibus facile mederi potui.
- castra] quid sub hac uoce lateat aut quae castra intelligenda sint, nescire me fateor, fortasse 'hiberna', quae § 19 ('in Bactros Nautacen in hiberna') commemorantur.
- 101,21 †Oxurum] fortasse 'Oxum', nisi praestat statuere nomen eius fluminis latere, quod Plin. n. h. 6, 52 (codd.: 'iachrum' uel 'iacrum'; Ian ex coni.: 'Bactrum', idem nomen praebent codd. Solini 49, 1) commemorauit.
- stadia XXX] Curt. l. c. § 2 'per CCCC stadia'.
- per loca sola] fortasse conferendus est Curt. 7, 5, 1 sqq., ubi 'loca deserta Sogdianorum' [immo 'Bactrianorum', cf. 7, 5, 13] describuntur. ceterum cf. ad § 68 'per solas terras'.
- 101,22 Indiam uersus] cf. ex. gr. Sall. Iug. 19, 3 'Aegyptum uersus'.
- †Drapim] Δράψακα intellegenda esse intellexit Schwartz.

- †Arines] similia tradit Curt. 8, 4, 19 sq. de Sisimithre i. e. Choriene, cuius nomen hoc loco ne recipiamus, prohibemur § 28.
- commeatu] 'comitatus' et 'commeatus' confunduntur § 58.
- barbaricam] apud solutae orationis scriptores inde a Plinio maiore inuenitur.
- tradidit] sc. 'uobis'. cf. ea quae secuntur.
- hinc progressus] quae secuntur fortasse sic restituenda sunt: 'per-
<rexit ad> Cophena' (cf. Arr. 4, 22, 6). 'quod' sc. 'flumen', cf. § 7 (Maceranda) 'quod' sc. 'oppidum'.
- dierum VIII uia] cf. § 7 'quod abest a flumine Tanai dierum
... uia'. ad 'uia' i. e. 'itinere' cf. Herzog. ad Caes. b. gall. 1, 38, 1 p. 80.
- id] scripsi, cf. paulo infra 'id rex gauisus' et § 31 'quod factum ... gauisi sunt'.
- primum Iouis filium] cf. Curt. 8, 10, 1 'illum tertium Ioue genitum ad ipsos peruenisse memorantes: Patrem Liberum atque Herculem fama cognitos esse, ipsum coram adesse cernique'. apparet igitur hoc loco uerba 'Liberum Patrem' excidisse, cf. § 95.
- fluuium transit] Lezius 'de Alexandri exped. Indica' p. 20: 'Cophenem amnem transitum esse, quamquam Arrianus de hac re tacet, tamen per se apparet'.
- ducibus sumptis] Curtio 8, 10, 2 teste iisdem Indorum principibus itinerum ducibus usus est.
- ducibus] sc. itineris, cf. Fabri-Heerwagen ad Liv. 22, 13, 5. cf. § 84.
- ad flumen Indum peruenit] Alexandrum exercitum in duas diuisisse partes earumque alteram Perdicca et Hephaestione ducibus recta uia ad Indum flumen misisse, ubi omnia, quae ad flumen transeundum necessaria essent, prouideret ipsumque, qui laeua Cophenis fluminis ripa in Indiam inrumpere constituisset, exspectaret, recte exposuit Lezius p. 19 sq. Cf. Arr. 4, 22, 7 et Curt. 8, 10, 2. facile igitur intellegitur huius epitomes auctorem narrationem uberiores pessime contraxisse. quin autem is, qui 'res gestas Alexandri' conscripsit, eadem de hac re tradiderit quae Arrianus et Curtius, conferenti §§ 48. 55. 59 dubium non erit.
- ipse cum equitatu] 'ipse' et 'Craterus' inter se opponuntur.
- cum equitatu et leui armatura] cf. Arr. 4, 23, 1 et Curt. 8, 10, 4.
- secundum flumen] i. e. Choem, cf. Arr. 4, 23, 2.
- ad oppidum primum Indiae] cf. Arr. 4, 23, 3—5. Curt. 8, 10, 4—6
- etc. erat oppidum Aspasiurum, cuius nomen hoc tantum loco exstat.
- ex oppido armati exierunt] ἐκδρομή ἐγένετο τῶν ἐκ τῆς πόλεως, ut Arriani uerbis (1, 20, 4) utar. Cf. Arr. 4, 23, 3. Curt. 8, 10, 4.
- intra portam redigit] Liv. 7, 11, 7 'intra portas compelluntur'.
- postea exercitum eorum consecutus est] quae auctor 'rerum gestarum' sine dubio fusius narrauit hoc loco epitomata sunt. cf. Arr. 4, 23, 4.
- exercitum] qui oppido deserto fugae se mandauerat.
- ut metum iniceret] Curt. 8, 10, 5. Diod. 17 arg. huius cap. [vol. III p. 378, 14 sq. Dind.]. paulo aliter Arr. 4, 23, 5. Sed cf. Lezium p. 21.
- ad oppidum praecinctum] Arr. 4, 23, 5 ἐκ Ἀνδᾶκα ἄλλην πόλιν ἦγε. Curtius autem hoc oppidum non commemorat.
- obsidibus acceptis] Arr. l. c. ταύτην δ' ὁμολογία ἐνδοθεΐσαν Κράτερον μὲν . . . καταλείπει αὐτοῦ κτλ. tertium autem oppidum Aspasiurum, Ἀριγαῖον (Arr. 4, 24, 6), apud epitomes auctorem desideratur, exstat tamen in 'itinerario Alexandri' p. 25, 11 sqq. ed. Volkm., ubi cum alia tum haec tradita sunt: 'ducenta denique triginta boum milia illic capta formae merito destinata una captiuis Macedoniam cultum agros suorum et †suascitum'. quem locum uiri docti probabiliter adhuc non emendauerunt, quamobrem hoc loco coniecturam quandam, quam periclitatus sum, proferre liceat: 'ducenta denique triginta boum milia illic capta ...

- destinat Macedoniam cultum agros suorum et suas (scil. boues) initum'. intellegendi igitur sunt boues admissurae idonei.
- 102, 5 protinus <progressus>] cf. § 101.
- 102, 6 ad oppidum Nysam] de situ huius urbis cf. Arr. 5, 1, 1. 'ducenta triginta stadia' sunt fere undetriginta milia passuum.
- 102, 8 pacificatum] cf. § 42 'legatos mittit oratum'; possis etiam conicere 'ad pacificandum'.
- in deprecando] 'deprecandi' uerbum absolute positum ut saepius.
- 102, 9 cum perambulasset] scil. Indiam.
- 102, 12 Meron] sic ex coniectura Zaroti apud Curtium quoque legitur, qui 8, 10, 12 haec de eadem fabula profert: 'inde Graeci mentiendi traxere licentiam Iouis femine Liberum Patrem esse celatum'. Arr. 5, 1, 6 τὸ δὲ ὅρος ὃ τι περ πλησίον ἐστὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦτο Μηρὸν ἐπωνόμασε Διόνυσος, ὅτι δὴ κατὰ τὸν μῦθον ἐν μηρῷ τῷ τοῦ Διὸς ἠϋξήθη. Polyae. 1, 2 p. 7 M.: τὴν δὲ τρίτην αὐτὸς ἐκάλεσε Μηρὸν τῆς αὐτοῦ γενέσεως ὑπόμνημα [cf. 'ex progenie sua']. Plin. 6, 79. Diod. 1, 19, 7.
- 102, 13 Liberi Patris monumenta] Arr. 5, 2, 5 ὑπομνήματα τοῦ Διονύσου.
- 102, 14 oppidi libertatem] Arr. 5, 2, 2.
- 102, 15 Augypem] apud Arr. 5, 1, 3 et Plut. Alex. 58, 4 audit Ἀκουφίς. ea quae secuntur apud utrumque scriptorem leguntur (Arr. 5, 2, 2 sqq. Plut. Alex. 58, 5). ceterum fortasse scribendum '<praeesse> praecipit' cf. § 66. eum petit] retinui, cf. Dolabell. ap. Cic. ad fam. 9, 9, 2 'illud te peto', quo tamen loco Mueller 'a te' scripsit. ceterum cf. § 64 'petiit ab eo'.
- 102, 18 abducti essent] scripsi, etsi saepius modum indicatium ex oratione recta quae uocatur in orationis obliquae sententias secundas transiisse notum est, cf. ex gr. Liv. 2, 15, 3 'eam esse uoluntatem omnium, ut qui libertati erit in illa urbe finis, idem urbi sit'. Draeger II p. 418 sqq. (§ 456, 3).
- si nos, inquit] haud raro oratio recta orationem obliquam excipit, cf. Kühnast. 'Livian. Syntax' p. 236. Cf. supra § 30.
- 102, 19 ridiculum et uerum] 'et' hoc loco idem ualeat ac 'sed' uel 'et tamen', cf. ex gr. Cic. tusc. disp. 1, 3, 6 'feri autem potest, ut recte quis sentiat et ['und trotzdem'] id, quod sentit, polite eloqui non possit'.
- 102, 21 ubertate] cf. Curt. 8, 10, 13 sq. Arr. 5, 2, 5 ἰδεῖν κισσοῦ τε ἀνάπλεων ['repletus'] καὶ δάφνης τὸ ὅρος καὶ ἄλλη παντοῖα ['omnium generum arbores'] καὶ ἰδεῖν κύκκιον καὶ θήρακ ἐν αὐτῷ εἶναι θηρίων παντοδαπῶν.
- 102, 22 Cordiaeos montes] cf. Arr. 4, 25, 6 ἦγε δὲ διὰ τῆς Γουραίων χώρας. Niese p. 129 not. 2. de flumine Guraeo Lezius p. 24 not. 2. (Iustin. 12, 7, 9 montes Daedali. Curt. 8, 10, 19 regio, quae Daedala uocatur).
- Assacanum] Arr. 4, 25, 5 ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν τῶν Ἀκκακηνῶν χώραν ἦγεν. Strab. 15, 698 ἡ Ἀκκακηνῶν <γῆ>, ὅπου Μακόγα πόλις, τὸ βασιλεῖον τῆς χώρας, cf. ib. p. 691. sic hoc loco 'satrapeam Assacanum'. Itin. Alex. p. 25, 16 et 26, 2 Accae.
- 102, 23 ad oppidum Mazaga] idem oppidum Curtio 8, 10, 22 'Mazagae' audit, Arriano 4, 26, 1 Μάκκαγα, Diodoro in arg. lib. 17 τὰ Μάκκακα, denique Straboni l. l. Μακόγα.
- in quo regnavit Mesagenus] de hoc perfecti usu cf. Kühner vol. II p. 1 p. 99 not. 1 § 6 'adduxerunt' et § 70 'naues quas Porus ac Taxiles aedificauerunt offendit'. sed fortasse res ita se habet, ut rex ille sub principe Indorum, quem Arrianus 4, 27, 2 quarto oppugnationis die cecidisse narrat, intelligendus sit, unde concludi potest tempus perfectum uerbi 'regnandi' recte de rege ineunte oppugnatione etiam uiuo usurpatum esse (cf. Lezium p. 24 not. 6). Itin. Alex. p. 25, 20 sqq.: 'sed die quarta belli in opera prae muro interfecto rege se dedunt'.
- Mesagenus] 'Assacanus' audit rex ap. Curt. l. l., Ἀκκακηνός ap. Arr. 4, 30, 5, Ἀκκακηνός ap. Strab. 15, 1, 27 p. 698.

- Cleopis] apud Curt. l. l. et Iustin. 12, 7, 9 'Cleophis'. 102, 24
- cum eius filio] Arr. 4, 27, 4 τὴν μητέρα τὴν Ἀκκακηνῶν καὶ τὸν παῖδα ἔλαβεν. sed Curtius puerum illum reginae fuisse filium putasse uidetur, cf. eum 8, 10, 35.
- [in quo]] quae uerba ut ex dittographia orta delenda esse censui. 102, 25 an sic scribendum et coniungendum: 'cuius post mortem mater Cleopis cum eius filio patrium imperium obtinebat loco regis. <regis> frater' etc.?
- Amminais] nomen apud Arr. 4, 30, 5 non legitur, ubi haec tantum leguntur: τὸν ἀδελφὸν τὸν Ἀκκακηνῶν. Amminais igitur dux fuit militum mercennariorum, qui etiam § 42 commemorari uidetur. ceterum non perspicio, qua de causa Schmieder ad Arr. 4, 27, 7 (apud Kruegerum p. 197) Abisarem Assaceni fratrem fuisse contenderit.
- VIII milia] ἦσαν γὰρ οὗτοι ἐς ἑπτακισχίλιους, Arr. 4, 26, 1.
- cohortatus] se. eos cf. §§ 42. 47. 93. 102, 26
- pugna Indorum e. q. s.] uerba quae uncis saepsi e margine in 102, 27 uerborum contextum irrepsisse uidentur. 'in' autem post uocem 'Amminais' fortasse ortum est ex littera altera 'm' prauo loco inserta.
- XXXV stadium murus] haec uerba inter se cohaerent. cf. Curt. 102, 28 8, 10, 25; 'XXXV stadium murus urbem complectitur, cuius inferiora saxo . . . sunt structa' et Muetzell. ad Curt. 5, 6, 9 p. 453.
- munitum] ex accusatio qui praecedat facile nominatiuus 'oppidum' suppleri potest. 102, 29
- militum corona circumdata] cf. Muetzell. ad Curt. 4, 6, 10 p. 250.
- hic] Alexander scilicet, ut § 46. 102, 30
- adequitans] cf. Muetzell. ad Curt. 4, 9, 23 p. 294.
- crure sinistro] Curt. 8, 10, 28 'in suram incidit telum'. Arr. 4, 102, 31 26, 4 τοξεύεται . . . ἐς τὸ κορυφόν. Itin. Alex. p. 25, 20 'Alexander crus sagitta uulneratur'. Plut. Alex. 28, 2. de fort. Alex. 2, 9.
- male adfectus] sensu concessiuo; uerba 'neque eo magis discessit' 102, 33 idem ualent atque 'tamen non discessit' [Kuehner Vol. II p. 1 p. 582, 4. Nep. Eumen. 4, 2]. fortasse scribendum est 'malo affectus' [i. e. uulnere, cf. § 77] uel 'male acceptus', ut apud auct. bell. Afr. 18, 5 ed Woelffl. p. 32.
- deiecto uulnere] i. e. despecto uel neglecto, fortasse retineripotes- 102, 34 test, cf. Spartian. Did. Iulian. 8, 2 'deiecta sunt etiam consulta senatus' et graecum uerbum καταβάλλειν.
- eoque magis magisque] quid post haec uerba exciderit, intellegi potest ex Curt. 8, 10, 29 'cum crus saucium penderet et cruore siccato frigescens uulnus adgrauaret dolorem' etc. cf. Plut. Alex. 28, 2 περιαλγῆς γενόμενος. uulnus igitur ingrauescebat ('uulnus intumuit' Curt. 4, 6, 19).
- testudines[que]] fortasse aliquid intercidit: '<tormenta> testudinesque'.
- saucio] facto, sauciato. 102, 36
- nituntur] cf. Fabri-Heerwagen ad Liv. 22, 34, 2 p. 343.
- tela tormentis concitata] Curt. 8, 10, 32 'excussas tormentis prae- 103, 1 graues hastas'. Arr. 4, 26, 5 βέλη ἀπὸ μηχανῶν ἀφιέμενα. paulo infra: 'tela tormentis missa'.
- machinationes] i. q. 'machinas', cf. ex gr. Sall. Ing. 92, 7.
- machinationes ad murum applicant] malui scribere quam 'machinationibus ad murum applicantur' (§ 77) uel 'se applicant' (§ 26).
- id e. q. s.] cf. §§ 23. 50. Kühner vol. II p. 531, 15. Fabri ad Sall. 103, 2 Ing. 81, 4 p. 325. Fabri-Heerwagen ad Liv. 22, 34, 9 p. 344.
- multitudine] 'altitudine' coniecit Reitzenstein, quod haud scio an 103, 3 uerum sit, cf. Curt. 8, 10, 32 'tantas moles'.
- inuisitata] cf. § 52. Zumpt ad Curt. 5, 5, 7 p. 191 et 9, 1, 13 p. 431 103, 4

et Muetzell ad Curt. 5, 5, 7 p. 443. Iul. Val. 3, 19 p. 128, 25, 3, 51 p. 159, 4. fortasse scribendum est: 'rem inuisitatum'.

credit ea saxa neruis missa uolare] uerba 'scorpionis catapultas arcu extensas' aperte corrupta ad uocabulum 'neruis' explicandum addita esse uidentur. estne scribendum: 'scorpionib(us) catapultis arcu extensis'? cf. § 75 'catapulta telum misit'.

103,6 Ariplicem] fortasse idem qui § 39 'Aminais' appellabatur.

103,7 mercennarii e. q. s.] ad ea quae secuntur cf. non tam Arr. 4, 27, 3 sq. et Itin. Alex. p. 25, 21 sq. quam Diod. 17, 84. Plut. Alex. 59, 3 sq. Polyae. 4, 3, 20. Lezius p. 85.

103,9 ignosceret] quae secuntur pessime corrupta sunt, ita ut quid scribendum sit uix dicere audeam. recepi: 'uti ignosceret ipsis; ui conductorum adactos' (sc. fuisse, nisi praestat 'ipsis . . . adactis'). 'conductorum' coniecit etiam Reitzenstein. idem proposuit: 'adactos quae fecerint se fecisse. id mercennarii' e. q. s. sensus certe horum uerborum hic est: reginam ab Alexandro petiuisse, ut ignosceret ipsi et ciuibus suis, cum per milites mercennarios ('ui conductorum') coacti fuissent Alexandro resistere. 'conducti' idem est quod 'mercennarii' (Nep. Dat. 8, 2).

103,14 foras exierunt] πλεονακῶς haud rarus: Cato frgm. p. 25, 10 ed. Iordan 'exercitum eduxit foras'. Dares Phrygius p. 44, 18 M: 'ut foras Troiani exire non possent'.

haud longe] Diod. 17, 84, 1 σταδίους ὀγδοήκοντα προελθόντες. Arr. 4, 27, 3.

103,15 copias expeditas] Diod. 17, 84, 2 διεσκευασμένην ἔχων τὴν δύναμιν.

103,17 impedimentis in medium collectis] Diod. 17, 84, 3 τὴν ὅλην τάξιν ποιήσαντες κυκλοτερῆ τά τε τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας εἰς μέσον ἀπέλαβον.

103,20 ex oppido exeundi, non abeundi] Diod. 17, 84, 2 ὁ δ' Ἀλέξανδρος μεγάλη τῇ φωνῇ πρὸς αὐτοὺς ἀνεβόησεν ὅτι συνεχώρησεν αὐτοῖς ἐκ τῆς πόλεως ἀπελθεῖν, οὐ φίλους εἶναι διὰ παντὸς Μακεδόνων. Polyae. 4, 20 p. 173: ὁ δὲ περὶ ἐξόδου μὲν ὡμολόγει συντεθεῖσθαι, περὶ δὲ ἀφέσεως μὴ δὲν ὑπεσχῆσθαι. ceterum 'abire' hoc loco idem ualet quod 'impune abire' uel 'incolumem abire' (cf. Cic. Caecin. 7, 20).

103,21 impressione facta] cf. § 12 et Herzog. ad Hirt. bell. gall. 8, 6, 2 p. 606. ea quae secuntur fortasse sic restituenda sunt: 'multitudo paucos(eos)que resistentes acerrimo certamine.' ad 'multitudo . . . interfecerunt' cf. § 15 et ad 'multitudo' [nos 'Uebermacht'] Herzog. ad Caes. b. gall. 2, 24, 4 p. 154. eodem autem modo quo hoc loco 'multitudo' et 'pauci' opponuntur 'multi' et 'pauci' apud Nep. Eumen. 5, 2 'iis locis quibus pauci multis possent resistere.' cf. Diod. 17, 84, 6 τέλος δὲ πάντες . . . κατακοπέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους etc. et de exiguo mercenariorum militum numero Arr. 4, 27, 2 ὡς . . . αὐτῶν οἱ μὲν τινες πεπτωκότες ἐν τῇ συνεχεῖ πολιορκίᾳ, οἱ δὲ πολλοὶ τραυματῖαι τε καὶ ἀπόμαχοι ἦσαν etc.

103,24 eis obuiam uenit Cleopis] cf. Curt. 8, 10, 34 sqq.

cum populi principibus] Curt. l. l. § 34 'cum magno nobilium feminarum grege.'

nepote paruo] cf. ad § 39.

103,25 uelatas uerbenas] Aesch. suppl. 22 σὺν τοῖς δ' ἱκετῶν ἐγχειρίδιοις ἐριο-
τέπτοις κλάδοις. Cic. in Verr. 4, 50, 110 'praesto mihi sacerdotes Cereris cum infulis ac uerbenis fuerunt.'

tum Alexandro etc.] filio postea ex ea nato nomen Alexandro fuisse narrant Curt. l. l. § 35 et Iustin. 12, 7, 9.

103,26 statu] cf. § 69.

103,27 haud] post 'e)a ut' facile excidere potuit.

103,29 Bagasdaram] uberiorem narrationem praebet Arr. 4, 27, 6 sq. cf. Lezium p. 25 sq. Arr. l. l. § 5 ἐνθεν δὲ Κοῖνον μὲν ὡς ἐπὶ Βάζιρα ἐκπέμ-
πει . . . § 6 καὶ Κοῖνῳ οὐ προχωρεῖ τὰ ἐν τοῖς Βάζιροις . . . § 7 ταῦτα

μαθὼν Ἀλέξανδρος ὤρμητο μὲν ὡς ἐπὶ Βάζιρα. Curt. 8, 10, 22 'Coenon in obsidione urbis opulentae, Beiram incolae uocant, reliquit', ubi editio Aldina Muetzellio teste praebet 'Basdram' (cf. h. l. 'Bagasdaram'), et ib. 8, 11, 2. Itin. Alex. p. 26, 1 'Baziphara'.

Hercules] arcem, non oppidum Herculem frustra oppugnasse fama 103,31 erat (cf. Arr. 4, 28, 1. Ind. 5, 10. Diod. 17, 85, 2. Strab. 15, 1, 8 p. 688. Lucian. dial. mort. 14, 6. Curt. 8, 11, 2. Iustin. 12, 7, 12). apparet autem ex § 47 auctorem 'rerum gestarum' idem de eadem rupe tradidisse, cuius tamen narratio § 46 parum accurate epitomata est. ceterum cf. etiam Pseudo-Callisthenem p. 99 not. 12 ed. Muell.

Auernum] Ἀορνὸν Arr. Diod. Strab. Lucian. l. c. Curt. l. l. et Itin. 103,31 Alex. p. 27, 7 'Aornis' et Dionys. Perieg. 1151 Ἀορνὶν.

cui circuitus e. q. s.] Arr. 4, 28, 3 τὸν μὲν δὴ κύκλον τῆς πέτρας λέγουσιν ἐς διακοσίους σταδίους μάλιστα εἶναι, ὕψος δὲ αὐτῆς, ἵνα περ χθαμαλώτατον, σταδίων ἑνδεκα. Diod. 17, 85, 3 ἡ δὲ πέτρα τὸν μὲν περίβολον εἶχε σταδίων ἑκατὸν, τὸ δ' ὕψος ἑκαίδεκα. Curt. 8, 11, 6. Itiner. Alex. p. 26, 5 sq. 'is locus petrae ducentis stadiis circumitur, erigitur decem.' recte autem Lezius p. 88 monet premendum non esse, quod Arrianus et Diodorus de numeris differant, cum in numeris tradendis ueterum scriptorum auctoritas minima sit. fuit autem cum numeros ab Arriano Diodoro auctore itinerarii traditos hoc quoque loco inculcare studerem, sed nunc epitomes auctorem prorsus cum Arriano Diodoro itinerarii auctore discrepare mihi persuasum est. illi enim circuitum imi montis indicant, hic summi montis, illi denique quam altus mons fuerit tradunt, qua de re hic tacet. itaque hunc locum ita edendum curauimus: 'cui circuitus stadium XVII erat in summo uertice.' cf. autem de illius montis cacumine Arr. 4, 28, 3. Diod. 17, 85, 3. Itin. Alex. p. 26, 6 sq. praeterea ad illum numerum fere quadrat modus montis Ranigat, cuius cacumen duo kilometra circuitu patere dicit Lezius p. 88.

stadium] § 68 'stadiorum'.

animum] Curt. 8, 9, 16 'aues ad imitandum humanae uocis sonum 103,32 dociles sunt.' Plin. n. h. 10, 117. Aelian. nat. an. 13, 18. 16, 2.

psittaci erant multi] glossema.

dictitabant] hoc loco idem significare uidetur quod 'rogitabant', 103,35 cf. infra § 79—82, ubi 'dicere' pro 'quaerere' usurpatur.

si] cf. Holtze Synt. prisc. script. lat. vol. II p. 107 sq. Schmalz 'Lat. Syntax u. Stilistik' p. 318 ed. prior. Joh. Praun, 'Bemerkungen zur Syntax des Vitruv' 1885 p. 75. Ex. gr. Liv. 29, 25, 8 'ab iis quaesivit, si aquam . . . imposuissent.' cf. etiam. § 85 'iussit requiri si' etc.

primus] Curt. 8, 11, 10 sq. Arr. 4, 30, 3 ἀνέρχεται ἐς αὐτὴν 103,37 πρῶτος.

maximo cum labore ac periculo] Iustin. 12, 7, 13 'cum summo labore ac periculo potitus saxo.'

uersari] cf. ad 'hortari' § 85.

locum summum ac planitiem] cf. Verg. georg. 2, 504 'penetrant 104,1 aulas et limina regum'. sed § 63 'ad ultimos fines Indiae penetrare'.

omnes interfici iussit] cum epitomes auctore Arriani 4, 30, 4, 104,2 Diodori 17, 85, 7. Curtii 8, 11, 23 relationes discrepant.

XVI. die ad Indum flumen] i. e. sedecim diebus, cf. Nep. Lys. 104,3 1, 1 'Athenienses sexto et uicesimo anno bellum gerentes.' Curt. 8, 12, 4 'hinc ad flumen Indum sextis decumis castris peruenit', quem ad locum cf. Lezium p. 29 not. 2 et Niesium p. 131 not. 2. Diod. 17, 86, 3 αὐτὸς δὲ παρελθὼν ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν κτλ.

reuersionem fecit] deflexit enim Alexander, ut in fines Assaceno-
rum rediret, ubi frater eius principis, qui Massagis ceciderat, magnum exercitum compluresque elephantos collegerat (Arr. 4, 30, 5 sq.). cum

autem regionem illam ab incolis desertam inuenisset, reuersionem fecit et iter coeptum perrexit.

- 104,4 naues aedificatas] Curt. 8, 12, 4. Diod. 17, 86, 3. Arr. 5, 3, 5. cf. etiam supra § 35. ceterum neque quae antecedunt neque quae secuntur sana uidentur esse. quamobrem ea audentius ex mea coniectura sic conformari: 'offendit [cod: inde] naues aedificatas, ut imperauerat, magnumque commeatum ab Hephaestione comparatum' [cod: comparauerat], neque enim 'inde' istud hic ullum locum habere neque 'comparauerat' admitti potest, quod mihi errore librarii ex 'imperauerat' ortum uideatur esse. prorsus alia res est, quod in enuntiatis relatiuis passim plusquamperfectum loco imperfecti ponitur (cf. § 53). fortasse autem 'inde' idem est quod 'deinde' et retineri potest. ad 'offendit' cf. p. 107, 22.
- 104,6 Mothis] Μῶθις ap. Diod. 17, 86, 4. 'Omphis' ap. Curt. 8, 12, 14. cf. ad ea quae secuntur Curt. et Diod. l. c. Arr. 5, 3, 5 sq. ceterum et 'Taxili' et 'Taxilis' [Curt. 8, 14, 35] ferri potest.
- 104,7 cupidus] Curt. 8, 12, 4 'patri quoque fuerat auctor dedendi regnum Alexandro.' patre mortuo] Curt. 8, 12, 5. Diod. 17, 86, 2. legatos ad Alexandrum misit iterum] scripsi pro eo quod in cod. exstat 'oratum', neque enim id ullum hic locum habere potest (cf. § 42 et § 43). 'iterum' autem tentauit secutus Diod. 17, 86, 2 διεπέμψατο μὲν καὶ πρότερον πρὸς Ἀλέξανδρον ἐν τῇ Σογδιανῇ διατρίβοντα καὶ τότε πρέσβεις ἀποστείλας κτλ.
- 104,8 renuntiarent] (sc. sibi) Ter. Hecyr. 508 sq: 'renuntiet hodie mihi, uelitne an non'. quid uellet] Alexander; utrum uellet se [= Taxilem] regnum obtinere an etc.
- 104,11 nomen mutare] cf. § 52 et § 54.
- 104,12 itaque] i. e. ut priuatus homo.
- 104,13 onerauit] cf. § 70 'has commeatu et militibus onerauit'. cf. tamen Petron. sat. 76 p. 51, 36 Buech.: 'onerai rursus uinum mancipia'.
- 104,14 id] cf. ad § 41 et ad rem Curt. 8, 12, 7 sqq. Diod. 17, 86, 5 sqq. Lezium p. 95.
- 104,16 agmine conferto] cf. Muetzell. ad Curt. 3, 11, 4 p. 123. ceterum 'consertus' et 'confertus' saepissime confunduntur, cf. Drakenborch. ad Liv. 22, 28, 10.
- 104,17 aduentasset] malui scribere, cum mutatio facillima sit [aduent' esset] quam 'hostis' pro genetiuo accipere.
- 104,20 hastas erigere] cf. Liv. 33, 10, 3 sq. 'Quinctius cum institisset cedentibus, repente quia erigentes hastas Macedonas conspexerat, quidnam pararent incertus, paulisper nouitate rei constituit signa; deinde, ut accepit hunc morem esse Macedonum tradentium sese, parcere uictis in animum habebat.' solus adequitans] Curt. 8, 12, 8 'at Indus iussis subsistere ceteris ipse concitat equum quo uehebatur.' Diod. 17, 86, 6 αὐτὸς δὲ μετ' ὀλίγων προιππεύσας.
- 104,22 ibi] i. q. 'deinde' uel 'in eo conuentu' (Sall. Cat. 27, 4). uerba autem inde ab 'ibi' usque ad 'fecerunt' fortasse secludenda sunt, cum in iis quae secuntur iterum et Alexander et Taxiles pacem fecisse narrentur et Taxiles nomen mutasse (cf. § 54). simile glossema iam § 39prehendimus.
- 104,24 exercitum atque equitatum] cf. Herzog. ad Caes. b. g. 5, 10, 1 p. 288 et 7, 61, 2 p. 541. Fabri-Heerwagen ad Liv. 22, 37, 7 p. 351. Arr. 5, 3, 5 ἵππεῖς ἑπτακόσιοι.
- 104,25 elephantos LVIII] Curt. 8, 12, 11 'LVI elephantis erant quos tradidit Alexandro'. Arr. 4, 22, 6 τοὺς ἐλέφαντας ἀριθμὸν ἐς πέντε καὶ

εἴκοσιν (qui locus Lezium p. 31 not. 3 fugisse uidetur) et 5, 3, 5 ἐλέφαντας δὲ ἐς τριάκοντα.

argenti talenta DC] Arr. 5, 3, 5 ἀργυρίου μὲν τάλαντα ἐς διακόσια.

tauros infulis uelatos . . .] Curt. 8, 12, 11 'tauros ad III milia'. 104,26 Arr. 5, 3, 5 ἱερεῖα δὲ βοῦς μὲν τριχίλιας.

infulis uelatos] cf. ex. gr. Verg. georg. 3, 487 et Voss. ad h. l. nota res est.

'multa praeterea uasa' et quae sequuntur] dona disertis uerbis nusquam alibi memorantur. Curt. autem 8, 12, 16 Alexandrum Taxili 'multa conuiuialia ex auro et argento uasa et plurimum Persicae uestis' dedisse narrat.

inuitata] cf. § 41.

104,28

'his acceptis' et quae secuntur] uerba intacta reliqui, dum quis meliora protulerit; equidem tentauit: 'Alexander cum quae(reret quae) causa fuisset exercitum comparandi (Mothis respondit se id fecisse) cum id (in) animo habuisset quod uoluerat (sc. Alexander) ut faceret', quamquam ne hoc quidem confido uerum esse. praeterea phrasis illa 'in animo habere' infinitiuum postulat. quamobrem plura intercidissee existimem.

trans flumen] 'esse' quod sequitur delere malui quam 'eos' post 104,32 'reges' inserere. exspectes autem fluminis Hydaspis mentionem fieri, cf. Curt. 8, 12, 12.

alterum] 'Abisaren' fortasse addendum. Strab. 15, 1, 28 p. 698 ἐν τοῖς ὄρεσιν ἢ τοῦ Ἀβισάρου χώρα. Arr. 5, 8, 3 παρὰ Ἀβισάρου . . . τοῦ τῶν ὀρείων Ἰνδῶν βασιλέως. nomen autem gentis est Ἀβισαρεῖς (Arr. Ind. 7, 12) consentiuntque, ut saepius fit apud orientis populos, nomina principis atque gentis.

ei gratiam restituit] uide ne scribendum sit 'eum in gratiam 104,34 restituit' aut 'ei gratiam reddidit.'

nomen mutare iussit] Curt. 8, 12, 14 'Omphis permittente Alexandro et regium insigne sumpsit et more gentis suae nomen quod patris fuerat: Taxilen appellauere populares sequente nomine imperium, in quemcumque transiret.' Diod. 17, 86, 7. Cf. Christ. Lassen 'Indische Altertumskunde' ed. alt. uol. II p. 134 not. 4. Muetzell. ad Curt. 8, 10, 22. 8, 12, 13. 9, 8, 8. Niesium p. 131 not. 4.

tunc deinde] huius locutionis exempla affert Reisig uol. III 104,36 p. 839 duo: Liv. 2, 8, 3 [Hertz et Weifs.: tum deinde] et Grat. Falisc. 287.

fluminis] Hydaspis. ad rem cf. Arr. 5, 8 extr.

passim] ut ap. Curt. 7, 5, 33.

104,37

cum (a) Taxile quaereret] cf. § 68 'rex a Phege quaerere coepit.' 104,38 quid copiarum in castris esset] Curt. 8, 13, 6 et Arr. 5, 15, 4 eosdem fere numeros quos epitomes auctor praebent; hic: αὐτὸς δὲ τὴν τε ἵππον ἀναλαβὼν πᾶσαν, ἐς τετρακισχίλιους ἵππεας, καὶ τὰ ἄρματα πάντα τριακόσια ὄντα, καὶ τῶν ἐλεφάντων διακοσίους καὶ τῶν πεζῶν ὅτι περ ὄφελος, ἐς τριμυρίους — ille: 'LXXX et V elephantos obiecerat ultraque eos currus CCC et peditum XXX fere milia.' equitum numerum idem 8, 14, 2 exhibet (quattuor milia), plane omisit epitomes auctor. discrepant Diod. 17, 82, 2 et Plut. Alex. 62, 1.

ipsum Porum cubita V esse altum] Diod. 17, 88, 4 τὸ γὰρ μῆκος 105,1 ἦν πηχῶν πέντε. Arr. 5, 19, 1 τὸ μέγεθος ἐθαύμαζεν ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον. Plut. Alex. 60, 6 οἱ δὲ πλείστοι τῶν συγγραφέων ὁμολογοῦσι τὸν Πῶρον ὑπεραίροντα τεσσάρων πηχῶν επιθαμῇ τὸ μῆκος ἵππου. Curt. 8, 14, 13 'ipse Porus humanae magnitudinis propemodum excesserat formam.' Itin. Alex. p. 26, 20 sq.

non multis post diebus] ea quae secuntur magna ex parte iam in 105,3 libello Eug. Pridikii 'de Alexandri Magni epistularum commercio' (Be-

rolini 1893) p. 164 sq. inueniri docuit me Reitzenstein. quae res mihi tum demum innotuit, cum iam libellum meum summo philosophorum academiae Wilhelmae Argentiniensis ordini probandum proposueram. tum demum igitur Pridikii dissertationem inspexi, qui se hanc epitomes partem ex commentatione Maximiliani Adleri 'de Alexandri Magni epistularum commercio' (Lipsiae 1891) p. 37 sqq. deprompsisse dicit. hanc quoque tum demum euolui. afferam in adnotationibus meis quae secuntur Volkmanni emendationes ab Adlero commemoratas, etsi ille uir doctissimus in easdem fere incidit, cum ea re haud paruum probabilitatis speciem iis coniecturis, quibus loca corrupta sanare studui, praebitum iri sperem.

non multis post diebus e. q. s.] ad rem cf. Curt. 8, 13, 1 'postero die legati Abisarae adiere regem' etc. Arr. 5, 8, 3 ἦκον δὲ ἐνταῦθα παρ' αὐτὸν καὶ παρὰ Ἀβισάρου πρέσβεις . . . ὁ τε ἀδελφὸς τοῦ Ἀβισάρου καὶ ἄλλοι ἔξιν αὐτῷ οἱ δοκιμώτατοι. Diodoro 17, 82, 2 αὐδὶτ Ἐμβισαρος. cf. praeterea quae adnotauit ad § 53 et de nominis illius uaria scriptura Ellendt. ad Arr. 5, 8, 4 uol. II p. 158 sq. Schmieder. ad Arr. 4, 27, 7 (p. 197 Krueg). Zumpt. ad Curt. 8, 12, 13 p. 414. ceterum ea uerba et quae secuntur apud Adlerum sic inueniuntur: 'misit Abisares fratrem legatum, quocum Nicoclen (sc. Alexander) et alterum ad Porum Cleocharen legatos remisit.' quae ea uerba excipiunt usque ad § 56 recte descripta sunt.

105,5 Nicoclen] Adler fortasse eundem esse atque trierarchum Alexandri apud Arr. Ind. 18, 8 [Νικοκλῆς Πασικράτεος, Κόλιος] suspicatus est, quam opinionem probauit Pridik. cf. praeterea Arr. 5, 29, 4.

Cleocharen] Curt. 8, 13, 2 'misit ad eum Cleocharen qui denuntiaret ei, ut stipendium penderet et in primo suorum finium aditu occurreret regi'.

105,7 Abissares legatum remittere noluit] quae de Abisare apud Curtium Arrianum Diodorum traduntur admodum obscura sunt, cf. Lezium p. 108 sq. facile autem et ex iis et ex auctore epitomes intellegitur Abisaren ambiguum et hostilem se praeuisse. cf. Curt. 8, 14, 1. 9, 1, 7. Arr. 5, 20, 5. Diod. 17, 87, 2. 17, 90, 4.

105,8 Porus autem . . . exemplo] haec uerba apud Adlerum sic epitomata sunt: 'Porus Cleocharen interficit et ad Alexandrum hanc dat epistulam'. ubi audiuit] sc. legatum.

Cleocharen] male mulcatum atque uiolatum esse ceteri scriptores non commemorant.

105,9 hoc exemplo] cf. ad § 71. ceterum haec quae sequitur epistula Pori etiam apud scriptores historiae fabulosae Alexandri occurrit, cf. Ps.-Call. III 2 p. 95 Muell., in eiusdem codice Leidensi p. 770 Meusel., apud Iul. Val. III 3 p. 113, 6 sqq. Kuebl. [quae res Adlerum p. 38 fefellit], in uersione Armeniaca Pseudo-Callisthenis p. 74, in uersione Syriaca p. 354, denique apud Leonem Archipresbyter qui uocatur p. 103. quibus ex locis paruus tantum fructus percipi potest.

105,10 te] idem coniecit Volkmann apud Adlerum p. 38 et Pridikium p. 164. sensus autem horum uerborum uidetur hic esse: quo loco oriundus sis non noui, sed fando tantum audiui te Macedonem esse. ceterum 'nam' ἔλλειπτικῶς, quo de usu cf. Liv. 21, 19, 2. 22, 59, 12. Sall. Cat. 58, 20. Iug. 19, 2. 88, 5.

105,11 esse] omiserunt Adler et Pridik.

procul abesse satius est] cf. Ps.-Call. I. 1.: προτάσσω σοὶ ἀναχωρεῖν. Itin. Alex. p. 27, 2 'absit obnuntiat'.

alias miseras spectare] frustra studui, ut haec uerba difficillima probabiliter explicarem. fuit cum illa ita intellegenda esse censerem: 'melius esset, si, memor fortunae aduersae eorum, qui ante te Indis bel-

lum intulerunt, aufugeres", ut Bacchus significaretur, quem superasse se Indi gloriabantur (cf. Ps.-Call. I. 1.: καὶ παρόντα γὰρ Διόνυσον, ὃν λέγουσι θεὸν, ἀπήλασαν τῇ ἰδίᾳ δυνάμει οἱ Ἰνδοί). fortasse autem uerba illa corrupta sunt iisque grauior medicina afferenda. tentauit igitur: „procul, opinor, abesse satius est, non alteri inuidere et alias miseras spectare“. quae uerba diuerso modo intellegi possunt sensusque eorum est aut hic: „satius est nos bello non persequi neque ea re confidere quod alii (uelut Dareus) abs te superati sunt“ (cf. Iul. Val. p. 113, 10 'neque enim urguere te debent ad ausa temeraria fortunae hominum imbecilliorum') — aut hic: „satius est non id agere, ut inuidus aliorum fortunae secundae iis calamitatem inferas“ (cf. uers. Arm. p. 74: πρὸς τί δὲ καὶ τὰς τῶν ἐτέρων εὐτυχίας [conieci pro ἀτυχίας] καταπατεῖς χαίρων; Ps.-Call. cod. A: τί δὲ τὸ [coniecit Raabe pro τοῖς] τῶν ἐτέρων εὐτύχημα ἀπολέσεις; [conieci pro ἀπώλεσας]). ceterum 'alias miseras' idem esse uidetur quod 'alienas miseras', nisi praestat cum Reitzensteinio scribere 'alius [= alterius, ut ap. Cic. de orat. 2, 211] miseras'.

alteri] i. q. ὁ πέλας (Herod. 3, 142). Cic. de legg. 1, 14 'is, qui nihil alterius causa facit'.

inuidere] codicis lectionem sic correxit etiam Volkmann.

inuictus] cf. Ps.-Call.: ἐγὼ οὖν ἀήττητός εἰμι . . . οὐ γὰρ ἐκφοβήσῃ με ἢ πρὸς Δαρειὸν τοῦ μάχη. Vers. Arm. p. 74. Syr. p. 354. Iul. Val. p. 113, 10 sqq. 'neque enim urguere te debent ad ausa temeraria fortunae hominum imbecilliorum hortarique, uti Indos incessas, quod tibi fuerit in Persas fortuna procliuior' et ibid. lin. 24 'contentum Darii fortuna'. Leo p. 103, 5—7 'cum mollibus hominibus et qui nullam habuerunt uirtutem pugnasti et quia uicisti eos, speras te esse uictorem omnibus hominibus. uictorialis et ego sum' etc. cf. praeterea Curt. 8, 14, 42 'neminem me fortiorem esse censebam'.

Darius] i. e. uictoria quam a Dareo reportauisti. 'Darius' pro 'fortuna Darii' ut ap. Iustin. 1, 7, 14 'fuere Lydis multi ante Croesum reges uariis casibus memorabiles; nullus [= nullius fortuna] tamen fortunae Candauli comparandus', cf. Fittbogen ad h. l. p. 26.

imperare] sc. nobis.

hostilem] Adler et Pridik 'hostili', fortasse typothetae errore. 105,14

meum] conieci cf. paulo infra 'in meo agro'. idem scribi iussit Adler improbante Pridikio.

dominum neminem nisi Iouem] apud Arr. 4, 20, 3 Dareus Iouem 105,15 precatur: ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, ὅτῳ ἐπιτέτραπται νέμειν τὰ βασιλέων πράγματα ἐν ἀνθρώποις. inde ab Homero Iuppiter est ὕπατος θεῶν uel κρείοντων. sed apud scriptores fabulosae historiae Alexandri Porus gloriatur sibi non solum homines, sed etiam deos parere: οὐ μόνον ἀνθρώπων τυγχάνω βασιλεὺς ἀλλὰ καὶ θεῶν Ps.-Call. I. 1. [cf. uers. Arm. I. 1. uers. Syr. I. 1. Iul. Val. 113, 16 sqq. Leon. p. 103, 8].

per ignem magnum rectorem caeli] cf. Plut. Alex. 30, 4 εἰπέ μοι σεβόμενος Μίθρου φῶς μέγα. 105,16

unum id quod iubes faciam] Curt. 8, 13, 2 'Porus alterum ex his 105,19 facturum sese respondit, ut intranti regnum suum praesto esset, sed armatus'. suspicetur quispiam hanc uel similem epistulam Curtio uel illi, ex quo hausit Curtius, auctori ante oculos fuisse.

[in] confiniis] scripsi ex Volkmanni emendatione. cf. § 55 'ad fines'.

praesto sim] cf. Zumpt. ad Curt. 3, 6, 18 p. 27. 105,20

coactis] cum delectis copiis profectus esse dicitur Alexander § 59. 105,21 cf. Arr. 5, 12, 2. Plut. Alex. 60, 2.

Attalum] idem traditur a Curtio 8, 13, 21. cf. Lezium p. 98. 105,22

cum comitatu] Curt. 8, 13, 20 'adsuetam comitari ipsum cohortem ante id tabernaculum stare' (iussit). 105,24

- 105,25 Cratero] quem in castris reliquit, cf. Arr. 5, 11, 3 sq. 5, 18, 1 et infra § 59.
- 105,26 prima nocte] Arr. 5, 12, 3. Plut. Alex. 60, 2. cf. Muetzell. ad Curt. 8, 13, 24.
- 105,27 circiter stadia CL] Arr. 5, 11, 2 ἀπείχε . . . ἡ νῆκος τοῦ μεγάλου στρατοπέδου ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίου.
- in loco deserto ac siluestri] Arr. 5, 11, 1 νῆκος ἐν τῷ ποταμῷ ὑλώδης τε καὶ ἀκτιβῆς ὑπ' ἐρημίας. Curt. 8, 13, 17 'erat insula in flumine amplior ceteris, siluestris eadem et tegendis insidiis apta'.
- 105,28 follibus inflatis] cf. Franciscum de Schwarz 'Alexander des Großen Feldzüge in Turkestan' p. 36 sq. apud Arr. 5, 12, 3 (cf. 3, 29, 4) folles non inflantur, sed feno uel canna complentur. (Cf. praeterea Curt. 7, 5, 17 sq. 7, 7, 16. 7, 9, 4. et Carol. Ritterum 'die Erdkunde' part. VII p. 20 „die Eingebornen schiffen öfter selbst mit aufgeblasenen Ochsenschläuchen statt der Barken den Strom [Indus] hinab, wie auf dem Euphrat und anderen asiatischen Strömen.“)
- 105,29 expeditos] an 'expeditas' (copias)? cf. § 43 'copias expeditas ad eos ducere coepit'.
- 105,30 ubi uidit] sc. id, cf. § 56 'ubi audiuit'.
- 105,31 quarum copiam habuerat] de usu plusquamperfecti loco imperfecti in enuntiatis relatiuis, ex. gr. apud auct. bell. Afr. 43 'frumento cuius in castris copiam habuerat incenso', cf. Woelflin. ad h. l. et Muetzell. ad Curt. 4, 2, 7 p. 192.
- 105,32 commotus] 'comminus' conieci coll. Iustin. 12, 8, 3 (Porus) 'sibi regem eorum priuatum hostem deposcit' et ib. § 4.
- 105,33 descensione] i. q. exscensione.
- 105,34 ancipiti periculo] Nep. Them. 3, 3 'erat periculum, ne ancipiti premerentur periculo'. Fabri ad Sall. Ing. 38, 5 p. 251.
- 105,35 fugae se mandauit] 'mandauerunt' conieci Reitzenstein. sed Indorum fugam plane omisisse uidetur epitomes auctor. Porus autem acie Indorum perrupta fugam capessuit (cf. Curt. 8, 14, 34. Arr. 5, 18, 5).
- 105,36 sagittas in Porum uti conicerent] Diod. 17, 88, 5 ὁ Ἀλέξανδρος μεταπεμψάμενος τοὺς τοξότας καὶ τὰ ψιλικά τῶν ταγμάτων προσέταξεν ἅπαντας βάλλειν ἐπὶ τὸν Πῶρον. Curt. 8, 14, 38 'ergo undique et in pedites et in ipsam Porum tela congesta sunt'.
- 105,37 eorum multitudinem] conieci 'telorum' coll. Diod. 17, 88, 6 βελῶν ἅμα πολλῶν ἐνεχθέντων ἐπὶ τὸν Ἰνδόν et § 41 'uim tantam telorum'.
- 105,38 ne se hosti dedere cunctaretur] scripsi non sine aliqua dubitatione. fortasse enim ex Curtio 8, 14, 35 sqq. et Arr. 5, 18, 6 sq. colligendum est ea, quae ab auctore rerum gestarum fusius narrata erant, ab epitomatore parum accurate in artius coacta esse. Alexander enim fratrem Taxilis praemisit, qui Porum moneret, ut se uictori dederet ('ne se hosti dedere cunctaretur', cf. Curt. l. l.).
- 106,1 fine facta] fortasse retineri potest (cf. Neuium 'Formenlehre' I p. 675), quamquam legimus § 63 'ad ultimos fines'. § 105 'in extremo uitae fine'.
- 106,2 ut animo regio consuleret] Arr. 5, 19, 2 ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος . . . αὐτὸν λέγειν ἐκέλευεν ὃ τι οἱ γενέσθαι ἐθέλοι. Πῶρον δὲ ἀποκρίνασθαι λόγος, ὅτι βασιλικῶς μοι χρῆσαι, ὦ Ἀλέξανδρε. Plut. Alex. 60, 8 ἐπεὶ δὲ ληφθέντα τὸν Πῶρον ὁ Ἀλέξανδρος ἡρώτα πῶς αὐτῷ χρήσεται, "βασιλικῶς" εἶπε.
- 106,4 suum regnum reddidit] Curt. 8, 14, 45 'mox donauit ampliore regno quam tenuit'. Arr. 5, 19, 3. Plut. Alex. 60, 8. Strab. 15, 1, 3 p. 686.
- non modo — sed] inter se cohaerent, item 'et — quoque'.
- 106,5 finitimas] scripsi dubitanter, nisi forte restituendum est 'ad-

finium' (Diod. 17, 91, 1 sq. Arr. 5, 21, 5, ut significetur Πῶρος ὁ ἕτερος ὃς ἦν ἀνεψιὸς τοῦ ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἀλόντος, Strab. 15, 1, 30 p. 699) aut 'infinitas' (Curt. l. l. Arr. 5, 19, 3. 5, 20, 4. 5, 29, 2. 6, 2, 1) aut 'confinium'.

de exercitu Pori] Diod. 17, 89, 1 ἔπεσον δ' ἐν τῇ μάχῃ τῶν Ἰνδῶν πλείους τῶν μυρίων καὶ διςχιλίων. (Arr. 5, 18, 2 ἀπέθανον δὲ τῶν Ἰνδῶν πεζοὶ μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες τῶν διςμυρίων). praeterea equitum tria milia caesa esse memorat Arrianus, peditum nouem milia capta esse Diodorus. utrumque hoc loco desideratur, quamobrem post 'ceciderunt' quaedam intercidisse uerisimile est. quae opinio iis quae secuntur confirmatur.

elephanti LXXX] hi Diodoro teste non caesi, sed capti sunt, cf. eum 17, 89, 2 ζῶντες . . . ἐάλωσαν . . . ἐλέφαντες ὀγδοήκοντα. sed monendum est Diodorum 17, 87, 2 narrasse Porum initio proelii centum et triginta, epitomes autem auctorem octoginta quinque habuisse elephantos.

de Alexandri] numeri propius ad eos, quos Diodorus quam quos Arrianus exhibet, numeros accedunt. cf. Diod. 17, 89, 3 τῶν δὲ Μακεδόνων ἔπεσον ἵππεῖς μὲν διακόσιοι καὶ ὀγδοήκοντα, πεζοὶ δὲ πλείους τῶν ἑπτακοσίων. Arr. 5, 18, 3 τῶν δ' ἅμφ' Ἀλέξανδρον πεζοὶ μὲν . . . ἐς ὀγδοήκοντα μάλιστα ἀπέθανον. ἵππεῖς δὲ τῶν μὲν ἵπποτοξοτῶν . . . δέκα. τῆς δὲ ἑταιρικῆς ἵππου ἅμφι τοὺς εἴκοσι. τῶν δὲ ἄλλων ἵππέων ὡς διακόσιοι, sed cf. Niesium p. 135 not. 1.

saucii multi facti] cf. § 77 'Leonnatus saucius fit'.

Bucephalus] retinere malui, quamquam 'Bucephalas' facile scribi potuit. Curt. 6, 5, 18 'equus regis — Bucephalam uocabant'. cf. H. Meuselium 'Jahrb. f. Phil.' vol. 99 (1869) p. 287. magna tamen est auctorum discrepantia de morte Bucephalae, cf. Arr. 5, 19, 4 (et Lezium ad h. l. p. 40 not. 2) et Plut. Alex. 61 (ex Onesicrito). alteram relationem praebent Curt. 8, 14, 34. epitomes auctor h. l. Plut. l. c. Diod. 17, 95, 5. Strab. 15, 1, 29 p. 698.

uicerat] 'uictus erat' conieci Reitzenstein sed codicis scriptura ne ipsa quidem omni caret probabilitate, cf. Diod. 17, 76, 6 συνηγῶντι δὲ τῷ βασιλεῖ πάντας τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν ἀγῶνας. sed cf. etiam Strab. 15, 1, 29 p. 699 αἰ τοῦτω ἐκέχρητο (= uictus erat) κατὰ τοὺς ἀγῶνας.

oppidum eo cognomine] ἡ Βουκέφαλος Ἀλεξάνδρεια (peripl. maris Erythr. 47). ad rem cf. Curt. 9, 3, 23 'oppida quoque duo condidit, alterum Nicaeam appellauit, alterum Bucephala [sic Hedicke; codd.: Bucephalum], equi, quem amiserat, memoriae ac nomini dedicans urbem.' Diod. 17, 95, 5. Arr. 5, 19, 4. Strab. 15, 1, 29 p. 698. 'Bucephala' scripsi. fortasse autem forma 'Bucephalum' retineri potuit. cf. de uaria huius nominis scriptura Tomaschek. 'Real-Encyclopädie' uol. III p. 994. ceterum 'nunc' i. e. q. 'adhuc', cf. Eutr. 4, 21 'Carthago . . . reparata est, quae nunc manet'.

mortuos] Diod. 17, 89, 3. Arr. 5, 20, 1.

hostium fortissimos] eodem modo post pugnam apud Granicum commissam Alexandrum se gessisse narrat Arr. 1, 16, 6.

hac pugna] = post hanc pugnam, cf. Reisig. 'Vorlesungen' uol. III p. 685 not. 576 b. ad ea autem quae secuntur cf. Arr. 5, 26, 1.

ad ultimos fines Indiae] Diod. 17, 89, 5 ἐπὶ τὸ τέρμα τῆς Ἰνδικῆς.

Oceanum] Arr. l. l. οὐ πολλὴ ἔτι ἡμῖν ἡ λοιπὴ ἔστιν ἔστε ἐπὶ . . . τὴν ἑσάν θάλασσαν . . . ἐκπεριέρχεται γὰρ γῆν περὶ πᾶσαν ἡ μεγάλη θάλασσα. Curt. 9, 2, 26. 9, 3, 13.

cum inde redisset] Diod. l. l. διενεοῖτο γὰρ ἐπὶ τὸ τέρμα τῆς Ἰνδικῆς παραγενόμενος . . . διὰ τοῦ ποταμοῦ καταπλεῖν εἰς τὸν Ὠκεανόν.

- ad mare Rubrum] etc., cf. § 84 'ad Atlanticum ac Rubrum mare flumine Indo deuehitur'. Nipperd.-Lup. ad Nep. Hann. 2, 1.
- 106,15 naues] Curt. 9, 1, 3. Diod. 17, 89, 4.
- 106,16 melius factum est] cf. § 78 'ubi Alexandro melius factum est'.
- 106,17 accersiri] cf. § 87 et Woelfflin. 'Archiv' uol. VIII (1893) p. 284 sqq. suum in agrum] i. e. Macedoniam. cf. § 57 'in meo agro'.
- 106,18 inquit] Porus.
- 106,19 uelim] i. q. malim, ut saepius. sc. quam tecum proficisci. ne] addidi coll. §§ 96 et 123.
- 106,20 exempli causa] cf. Herzog. ad Caes. b. gall. 1, 31, 12 p. 69. sensus est: prodendi exempli causa ('um ein Beispiel zu statuieren').
- 106,22 ab rege Abissare] Curt. 9, 1, 7 sq. 'Abisares ... rursus alios (legatos) misit pollicentes, omnia facturum quae imperasset, modo ne cogere corpus suum dedere'. Arr. 5, 20, 5 sq.
- 106,23 omnia facturum quae imperasset] cf. Wölfflin. ad bell. Afr. 6, 7 p. 12.
- 106,24 eo Alexander exercitum duxit] ea et quae secuntur admodum epitomata sunt, fortasse uitiose. cf. Curt. 9, 1, 8 'cui Alexander nuntiari iussit, si grauaretur ad se uenire, ipse ad eum esse uenturum'. id. 10, 1, 20 sq. Diod. 17, 90, 4 ó δὲ Ἀλέξανδρος ... Ἐμβίκαρον καταπληξάμενος ἠνάγκαζε ποιεῖν τὸ προσταττόμενον. Arr. 5, 20, 6 Ἀλέξανδρος δὲ διὰ τάχους Ἀβισάρην ἰέναι παρ' αὐτὸν κελεύει ἐπαπειλῆσας, εἰ μὴ ἔλθοι, ὅτι αὐτὸν ὄψεται ἢ κοντα ζὺν τῇ στρατιᾷ ἵνα οὐ χαιρήσει ἰδὼν. id. 5, 29, 4 sq.
- 106,25 subiugauit] de hoc uerbo uide Krebs. 'Antibarbarus' uol. II p. 561 s. v. et quos ille laudat. saepius inuenitur apud Iul. Val., cf. Kuebleri 'indicem uerborum' p. 257 s. u.
- 106,26 ui subegit ... pacem fecit] cf. Arr. 4, 22, 7 ἡ βία ἐξαιρεῖν ἢ ὁμολογία παρίστασθαι et Ellendt. ad Arr. 4, 16, 3 uol. II p. 66. Diod. 17, 91, 2 τῶν πόλεων ἃς μὲν βία χειρωσάμενος, ἃς δὲ πειθοῖ προσαγαγόμενος.
- partem stipendium exegit] 'exigendi' uerbum hoc loco cum duplici accusatio coniungitur, cuius usus alia exempla non noui, nisi quod 'exigor' cum accusatio rei coniunctum inuenitur (Metellus Numidicus et Caecilius apud Gell. 15, 14, 2 et 5).
- 106,28 Sophes] Curt. 9, 1, 24. 27. 35 'Sophites', cf. Iustin. 12, 8, 10 ed. Ruehl (ubi codd.: eufites). Diod. 17, 91, 4, Strab. 15, 1, 30 p. 699, Arr. 6, 2, 2 Ὡπειθης. ceterum in nummis Seleuci fere temporibus percussis formam Ὡφύτου exstare dicit Niese p. 136 not. 4.
- 106,29 canes] ad ea quae secuntur cf. Curt. l. c. Diod. l. c. Strab. 15, 1, 30 sq. p. 699 sq. praeterea Aelian. nat. an. 4, 19, 8, 1. Arist. hist. an. 8, 28. Plin. h. n. 8, 148—150.
- 106,30 horum cum uirtutem] Curt. 9, 1, 32 'horum uim ut ostenderet Alexandro'. Diod. 17, 92, 2 βουλόμενος δὲ τὸν Ἀλέξανδρον διὰ τῶν ἔργων λαβεῖν πείραν τῆς τῶν κυνῶν ἀρετῆς. Aelian. l. l. Ἀλεξάνδρῳ γοῦν τῷ Φιλίππου πείραν ἔδοσαν οἱ Ἰνδοὶ τῆς τῶν κυνῶν τῶνδε ἀλκῆς.
- clusum] cf. § 88. Muetzell. ad Curt. 5, 1, 15 p. 378.
- 106,31 duo] Curt. 9, 1, 32 'quattuor'. Diod. 17, 92, 2 δύο ... δύο ἐτέρου. ib. § 3 τῶν δὲ τετάρων. unum tantum canem commemorant Aelian l. c. et Plin. l. c.
- 106,32 cani] cf. Curt. 9, 1, 32 'ex iis ... unius canis leonī cum aliis inhaerentis crus auellere coepit', ubi caue ne Hedickium secutus coniecturam Giuntae 'unus' recipias, cf. Diod. 17, 92, 3 ἐνὸς τῶν κυνῶν.
- 106,33 cum ille neque uocem mitteret] Diod. 17, 92, 3 ó δὲ κύων οὔτε κλαγγὴν οὔτε μυγμὸν προέμενος, ἀλλὰ τοὺς ὀδόντας ἐμπεπρικῶς ἔμενεν ἕως ὅτου γενόμενος ἔξαιμος ἐναπέθανε τῷ θηρίῳ.
- 106,34 dentibus appressis] Diod. l. c. τοὺς ὀδόντας ἐμπεπρικῶς. Aelian. l. c. ἦν ἐγκρατὴς τοῦ δήγματος ἔτι. ceterum 'impressis' coniecit Schwartz.

- dum anima et sanguis ipsi omnis effluxit] cf. Ciceron. tusc. disp. 2, 59 'cum una cum sanguine uitam effluere sentiret'. conieci etiam: 'exsanguis ipsi' coll. Diod. l. c. γενόμενος ἔξαιμος.
- horum uirtutum causam] ea quae secuntur Curtius non praebet, 106,35 Diodorus paucis absoluit (17, 92, 1 οὐκ ἔφασαν ταῖς τίγρεσιν ἐπιμεμῖχθαι). plura tamen dabunt Aelianus l. c. et Plin. l. c.
- eamque] possis etiam 'quae ... formidolosissima ... esset'. 106,37 sagittas tigres] Strab. 11, 14, 8 p. 529 φέρεται δὲ δι' αὐτῆς ὁ Τίγρις 107,2 — ἄμικτον φυλάττων τὸ ρεῦμα διὰ τὴν δέυτητα, ἀφ' οὗ καὶ τοῦνομα, Μήδων τίγριν καλούντων τὸ τόξευμα. Varro de ling. lat. V, 100 '[Tigris] uocabulum e lingua Armenia; nam ibi et sagitta et quod uehementissimum flumen dicitur Tigris'. Plin. n. h. 6, 127 'unde concitatur, a celeritate Tigris incipit uocari, ita appellant Medi sagittam'. Curt. 4, 9, 16.
- eadem causa] = de eadem causa. cf. Woelfflin. 'Archiv' uol. I p. 164 sqq.
- canes feminas] Aelian. l. c. τὰς κύνας ἄγουσιν ἐς τὰ ἐνθηρα χωρία 107,3 οἱ θηρατικοὶ ... καὶ τοῖς δένδροις προσδήσαντες, εἴτα μέντοι ἀπαλλάττονται ... οἱ δὲ τίγρεις ἐντυχόντες αὐταῖς ... διασπῶσιν αὐτάς ... συμπλέκονται τε αὐταῖς ... ἐκ δὲ τῆς ὁμιλίας ταύτης οὐ κύων, φαῖν, ἀλλὰ τίγρις τίκτεται. ἐκ δὲ τούτου καὶ κυνὸς θηλείας, ἔτι τίγρις τεχθεῖη ἂν. ὁ δὲ ἐκ τούτου καὶ κυνὸς εἰς τὴν μητέρα ἀποκρίνεται ... καὶ κύων τίκτεται. Plin. n. h. 8, 147 (Solin. 15, 11). Aristot. hist. anim. 8, 28 p. 607a, 3 edit. acad.
- multo acerrimum] 'multo' saepius uim superlatiui auget, cf. ex. 107,6 gr. Liv. 1, 11, 5. Nep. Alcib. 1, 2. Woelfflin 'Comparison' p. 37 sqq.
- peruenit in regnum Phegi] Diodorus 17, 93, 1 et auctor epitomes 107,7 Alexandrum a Sopithe primo ad Phegea, deinde ad Hyphasim peruenisse narrant; discrepat Curtius 9, 1, 36. ad scripturam nominis cf. Curt. l. c., ubi codd. qui 'interpolati' dicuntur praebent 'Phegeus', ceteri autem 'Phegelis'. 9, 2, 2 tamen exstat 'Phegea', cf. Diod. 17, 93, 1 Φηγέως. hoc loco 'Phegi' retinui, cum putauerim alteram formam huius nominis fuisse Φήγης (cf. Perses, gen. Persi).
- cum multis donis] Curt. 9, 1, 36 'Phegeus erat gentis proximae rex: qui ... Alexandro cum donis occurrit, nihil, quod imperaret, detrectans.' Diod. l. l. αὐτὸς δὲ εἰς τὴν Φηγέως δυναστείαν ἐμβαλὼν ... τοῦ Φηγέως μετὰ δώρων πολλῶν ἀπαντήσαντος, τὴν τε βασιλείαν ἔχειν συνεχώρησε etc.
- ad flumen Hyphasin] 'Hydaspes' fluius locum hic habere nequit. 107,8 cf. Curt. 9, 1, 35 'ad fluium Hypasin.' Plin. 6, 62 'ad Hypasim non ignobiliorem (fluium), qui fuit Alexandri itinerum terminus.' Diod. 17, 93, 1 ἐπὶ τὸν Ὑπανιν ποταμόν. Arr. 5, 24, 8 αὐτὸς δὲ ζὺν τῇ στρατιᾷ ἐπὶ τὸν Ὑφασιν ποταμόν προὐχώρει, ὥς καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα Ἰνδοὺς κατατρέψαιτο. Strab. 15, 1, 17 p. 691 ἐπειδὴ καταβάειν ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην καὶ νικῆσαι Πῶρον ὁδὸς ἦν ἐπὶ τὸν Ὑπανιν πρὸς ἑω κάκειθεν ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην πάλιν (cf. § 70 'ipse ad flumen Athesim [= Acesinem] reuersionem fecit').
- 'qui fluit' et quae secuntur] uerba aperte uitiosa ex mea coniectura conformaui, fortasse audentius.
- apud] per compendium scriptum ante 'oppidum' facile interciedere potuit.
- Alta Sacra] coniecit Reitzenstein. hoc oppidum in dextra fluminis ripa situm fuisse conicias.
- fluit ... latitudine] Plin. 6, 65 (Gangen) 'fluere VII milium passuum latitudine.'
- stadiorum VI] cf. Diod. 17, 93, 1 Ὑπανις, οὗ τὸ μὲν πλάτος ἦν σταδίων ἑπτὰ.
- milia] deleui, cf. § 46.

107,10 Phege] retinui, cf. quae supra adnotauimus. 'Phegeo' (Φηγεός) et 'Phege' (Φήγη) ferri possunt, cf. 'Perseo' (Περσεός) et 'Perse' (Πέρσης).

quaerere coepit] Curt. 9, 2, 2 'percontatus igitur Phegea, quae noscenda erant, XI dierum ultra flumen per uastas solitudines iter esse cognoscit: excipere deinde Gangen, maximum totius Indiae fluminum': Diod. 17, 93, 2 ἀκούσας δὲ τοῦ Φηγέως περὶ τῆς πέραν τοῦ αὐτοῦ [coni. Muetzell. ad Curt. 9, 2, 2; codd.: Ἰνδοῦ] ποταμοῦ χώρας ὅτι δώδεκα μὲν ἡμερῶν ἔχει δίοδον ἔρημον, μετὰ δὲ ταύτην εἶναι ποταμὸν τὸν ὀνομαζόμενον Γάγγην, τὸ μὲν πλάτος τριάκοντα καὶ δυοῖν σταδίων, τὸ δὲ βάθος μέγιστον τῶν κατὰ τὴν Ἰνδικήν.

107,11 XII dierum] Curt. 9, 2, 2 'XI dierum'. Diod. 17, 93, 2 δώδεκα ἡμερῶν.

per solas terras] cf. Friedlaender. ad Iuuenal. 3, 6. Fabri ad Sall. lug. 103, 1 p. 374. Nipperd.-Lup. ad Nep. Eum. 8, 6. § 32 'per loca sola'. post 'terras' intercidiisse censet Schwartz '<iter esse, tum> flumen arcere [pro: ab rege]' e. q. s. fuit cum scribere mallet: 'inueniebat <abesse> ab eo flumine flumen ab rege [i. e. Phege] Gange<n appellatum> latum' etc., coll. Diod. l. c. τὸν ὀνομαζόμενον Γάγγην.

107,12 latum stadiorum XXX] Diod. 2, 37, 1. 17, 93, 2. Strab. 15, 1, 35 p. 702. Plut. Alex. 62, 1. Plin. 6, 65. Arr. Ind. 4, 7. Aelian. h. a. 12, 41.

latum stadiorum] cf. Vitruv. 10, 13, 4 'turrim minimam ait oportere fieri ne minus altam cubitorum LX.' § 5 'maiores uero turrim altam cubitorum CXX, latam cubitorum XXIII.' Caes. b. civ. 2, 10, 1 'musculum pedum LX longum facere instituerunt', ubi tamen nonnulli codd. 'pedes' praebent.

Prasios] Curt. 9, 2, 3 ex emendatione Salmasii 'Prasios' (codd.: pharrasios). Iustin. 12, 8, 9 ed. Ruehl: 'Praesios' (codd.: praesidias, deas, -das, -des, quae scriptura ad eam, quam hoc loco codex exhibet, proxime accedit). Plin. 6, 68 et 70 'Prasi'. Diod. 17, 93, 2 Πράσιοι. Strab. 15, 1, 36 p. 702 et Plut. Alex. 62, 2 Πράσιοι.

Gangaridas] Curt. 9, 2, 3 'Gangaridas', cf. Iustin. 12, 8, 9. Plin. 6, 65. — Diod. 17, 93, 2 Γανδαριδῶν, Plut. Alex. 62, 2 Γανδαριτῶν. Zumpt. ad Curt. l. c. p. 436.

107,13 † Sacram] Curt. 9, 2, 3 'Aggrammen', Diod. 17, 93, 2 Ξανδράμην.

CC <milia> peditum] Curt. 9, 2, 3 'XX milibus equitum ducentisque peditum.' Plin. 6, 66. 68. Diod. 17, 93, 2 ἔχοντα δις μυρίους μὲν ἵππεϊς, πεζῶν δὲ εἴκοσι μυριάδας. Plut. Alex. 62, 2 ὀκτὼ μὲν μυριάδας ἵπποτων εἴκοσι δὲ πεζῶν.

XX equitum] cf. Curt. Plut. Diod. l. c.

coegisset] fortasse ante 'quadrigarum' intercidiit 'et'.

107,14 quadrigarum II milia] eundem numerum exhibent Curt. 9, 2, 4. Diod. 17, 93, 2. — Plut. l. c. ἄρματα δ' ὀκτακισχίλια.

elephantorum] numerus sine dubio corruptus est. cf. Curt. 9, 2, 4 'elephantos, quos III milium numerum explere dicebat.' Diod. 17, 93, 2 ἐλέφαντας δὲ πολεμικῶς κεκομημένους τετρακισχιλίους. Plut. Alex. l. l. μαχίμους ἐλέφαντας ἑξακισχιλίους. quibus ex locis facile intellegitur haec fere restituenda esse: 'elephantorum habere <.... milia> CLXXX.'

107,15 usque eo] cf. § 66.

107,16 a Poro ... percontando] cf. Krebs. 'Antibarbarus' II p. 251 s. v. et ad rem Curt. 9, 2, 5 sq. 'incredibilia regi omnia uidebantur. igitur Porum ... percontatur an uera essent, quae dicerentur. ille uires quidem gentis et regni haud falso iactari adfirmat.' quo ex loco apparet 9, 1, 8 lectionem optimorum codd. 'Poro' ab editoribus iniuria reiectam, immo uero scribendum esse 'hinc <cum> Poro amne superato' etc. Diod. 17, 93, 2 sq. ἀπιστήσας δὲ τοῖς λεγομένοις, προσεκαλέσατο τὸν Πῶρον καὶ περὶ τῶν

προκαγγελλομένων τὰκριβὲς διεπυνθάνετο. ὁ δὲ τὰλλα μὲν ὑπάρχειν ἅπαντα ἀληθῆ διεβεβαίουτο.

aras conplures] Curt. 9, 3, 19 'erigi duodecim aras ex quadrato saxo, monumentum expeditionis suae, ... iussit.' Plin. 6, 62 'exsuperato amne arisque in aduersa ripa dicatis.' Diod. 17, 95, 1 τῶν δώδεκα θεῶν βωμοὺς πεντήκοντα πηχῶν ὑκοδόμησεν. Strab. 3, 5, 7 p. 171. Arr. 5, 29, 1 τὴν στρατιάν δώδεκα βωμοὺς κατασκευάζειν προστάττει, ὕψος μὲν κατὰ τοὺς μέγιστους πύργους. Plut. Alex. 62, 4 ἰδρύσατο δὲ βωμοὺς θεῶν etc.

turresque] apud alios scriptores arae tantum commemorantur, 107,17 quamobrem suspicetur quispiam epitomes auctorem errorem quendam male uertendo commisisse (cf. Arr. l. c. ὕψος μὲν κατὰ τοὺς μέγιστους πύργους).

re diuina facta] cf. Woelfflin. ad bell. Afr. 86, 3 p. 131. ad rem 107,18 cf. Arr. 5, 29, 2 ὡς δὲ κατασκευασμένοι αὐτῷ οἱ βωμοὶ ἦσαν, θύει δὲ ἐπ' αὐτῶν ὡς νόμος. Iustin. 12, 8, 17 'caesis hostiis'.

fossas] ad ea quae secuntur cf. Diod. 17, 95, 1 sq. Plut. Alex. 62, 4. Curt. 9, 3, 19 'munimenta quoque castrorum iussit extendi cubiliaque amplioris formae, quam pro corporum habitu, relinqui.' Iustin. 12, 8, 16 'castra solito magnificentiora fieri iussit.'

fossas pro castris] quae pro castris ductae erant. caue ne conicias 'fossas <quam> pro castris maiores.'

lecticarum] est codicis scriptura, quae uereor ut defendi possit, 107,19 quamquam eam sic explicare studui, ut 'lectica', quae uox angustius ualere solet, hoc loco sensu paulo latiore accipienda sit significetque omnem locum, quo quis quiescere potest. cf. Suet. Aug. 78 p. 72, 38 Roth: 'lecticulam lucubratoriam' i. e. lectulum uel lectum lucubratorium. sic etiam apud Apul. met. 9, 33 p. 213, 26 Vliet 'lecticula' de nido gallinae usurpatur. eadem autem uis quae in uerbo deminutio etiam in uoce 'lectica' inesse potest. similiter κλίνη significat 'lectum' et 'lecticam', qua aliquis portatur.

lecticarum uestigia ampliora] Diod. 17, 95, 2 προσέταξε δὲ τοῖς μὲν πεζοῖς κατακηνώσεις ἐκάστῳ δύο στιβάδας πενταπήχεις οἰκοδομήσαι. Curt. 9, 3, 19 (uide supra).

status] cf. § 45.

scuta e. q. s.] Diod. 17, 95, 2 προσέταξε ... οἰκοδομήσαι τοῖς ἵππευσι ... καὶ δύο φάτνας τῶν εἰθισμένων διπλασίας. Plut. Alex. 62, 4 καὶ γὰρ ὄπλα μείζονα καὶ φάτνας ἵππων καὶ χαλινούς βαρυτέρους κατασκευάσας ἀπέλιπέ τε καὶ διέρριπεν.

† pauca] hoc uocabulum uix sanum crediderim. conieci igitur: 107,21 'aucta'; omnium enim rerum speciem auxit Alexander (coll. Curt. 9, 3, 19 'ut speciem omnium augeret.' Diod. 17, 95, 2 [προσέταξε] ἀκούθως δὲ καὶ τὰλλα τὰ καταλείπεσθαι μέλλοντα τοῖς μεγέθεσιν αὐξῆσαι).

ad flumen Acesinem] scribendum esse facile colligi potest ex 107,22 Curt. 9, 3, 20. Iustin. 12, 9, 1. Arrian. 5, 29, 2. Diod. 17, 93, 3. ceterum Curt. Iustin. Diod. auctor epitomes nomen huius fluminis, quod supra omiserunt, hoc demum loco afferunt.

ibi] cf. Arr. 5, 29, 3 αὐτὸς τὰ ἐπὶ τῷ κατάπλῳ παρεσκευάζετο τῷ ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν. cf. Lezium p. 54 not. 1, qui exponit uerisimilimum esse ad hoc quoque flumen naues aedificatas esse et sic facilius explicari, cur ceteri scriptores (dicit Curtium Iustinum Diodorum) Alexandrum per Acesinem, non per Hydaspem flumen deuectum esse perhibeant. cf. ib. p. 132. Muetzell. ad Curt. 9, 3, 21 p. 834. Wesseling. ad Diod. 17, 93, 3 p. 234, 37 = p. 206 Dind.

Porus ac Taxiles] Curt. 9, 3, 22 'mille nauigiis aditurus Oceanum discordesque et uetera odia retractantes Porum et Taxilem, Indiae reges, firmatae per adfinitatem gratiae relinquit in suis regnis, summo

iu aedificanda classe amborum studio usus.' ceterum etiam paulo infra Alexander Taxilem cum Poro reconciliasse narratur.

- 107,23 aedificauerunt] cf. quae adnotauimus ad § 39 'regnauit'. offendit] Curt. 9, 3, 22 'mille nauigiis aditurus Oceanum.' Diod. 17, 95, 5 τῆς δὲ ναυτικῆς παρασκευῆς συντελεσθείσης καὶ διακοσίων μὲν ἀφράκτων ἡτοιμασμένων, ὀκτακοσίων δὲ ὑπηρετικῶν. Arr. 6, 1, 1. id. 6, 2, 4 ἦν δὲ τὸ ξύμπαν πλῆθος τῶν νεῶν, ὡς λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου τριακόντοροι μὲν ἐς ὀγδοήκοντα, τὰ δὲ πάντα πλοῖα σὺν τοῖς ἱππαγωγοῖς τε καὶ κερκούροις καὶ ὅσα ἄλλα ποτάμια οὐ πολὺ ἀποδέοντα τῶν δι- χιλίων. id. Ind. 19, 7 νέες δὲ αἱ κύμασαι αὐτῷ χίλια καὶ ὀκτακόσκιαι ἦσαν, αἱ τε μακραι καὶ ὅσα τρογγύλα πλοῖα καὶ ἄλλα ἱππαγωγὰ καὶ κιτρία ἅμα τῇ στρατιῇ ἄγουσαι.

penarias] i. e. frumentarias; νέες κιτρία ἄγουσαι Arr. Ind. 19, 7.

- 107,24 filius Alexandri ex Roxane] Roxanen Alexander uere anni 327 uxorem duxerat (Niese p. 121 sq.), Septembre autem mense anni 326 in- eunte ad Hydaspem profectus classem aedificatam inuenit. apparet igitur fieri potuisse, ut Alexander ex Roxane iam puerum sustulerit. qui tamen puer nusquam alibi commemorari uidetur, immo ad Hydaspem Coenus mortuus esse dicitur (Arr. 6, 2, 1; Curt. 9, 3, 20 'ibi' [ad Acesinem, cf. Lezium p. 54 not. 7] 'forte Coenus morbo extinctus est').

- 107,25 re diuina] cf. ad § 69 et ad rem Arr. 6, 3, 1 sq. Ind. 18, 11. Itiner. Alex. p. 27, 17 sq.

- 107,26 in gratiam reduxit] Curt. 9, 3, 22 'discordes et uetera odia retrac- tantes Porum et Taxilen, Indiae reges, firmatae per adfinitatem gratiae relinquit in suis regnis.'

- 107,28 flumine] Curt. 9, 3, 24 'secundo amne [= Acesine] defluxit', cf. Lezium p. 54 not. 1.

ad Eleumezen] nomen oppidi fortasse corruptum. cf. Curt. 9, 4, 1 'peruentum erat in regionem, in qua Hydaspes amnis Acesini commit- titur.' id. § 4 'hinc excensione facta.' Diod. 17, 96, 1 ὡς δ' ἦλθον ἐπὶ τὴν Ἀκεσίνου καὶ Ὑδάσπου συμβολὴν ἐκβιβάσας τοὺς στρατιώτας κτλ.

- 107,29 interim Indorum philosophi] ea quae secuntur iam apud Adlerum l. l. p. 40 et Pridikium p. 162 sq. inueniuntur, cf. quae ad § 55 de ea re adnotau.

- 107,30 qui habitabant] loco enuntiati relatiui etiam participium coniunctum adhiberi possit: 'in his regionibus habitantes' itaque, quod sequitur, enuntiatum relatiuum id, quod praecedit, particula 'que' ommissa excipit, ut saepius. cf. Caes. b. g. 1, 1, 4 'proximi sunt (Belgae) Ger- manis qui trans Rhenum incolunt, quibuscum' etc., cf. de ea re Kueh- ner. II 2 p. 875 sq.

- 107,31 carebant] idem coniecit W. Foerster apud Adlerum. litteras hoc exemplo] cf. 56. de litteris quae secuntur Pridik haec protulit (l. c. p. 162): „ex duabus illis epistulis altera nihil est nisi Latine reddita epistula, quam Calanum scripsisse tradit Philo.“ huius Philonis loci notitiam Pridikio debeo. Exstat igitur illa Calani epistula apud Philon. quod omn. prob. liber § 14 p. 879 (uol. V p. 289 ed. Richter).

- 107,32 Macedoni] praebent etiam Adler et Pridik. auditum est te ab amicis induci] cf. Philon. l. c.: φίλοι πείθουσι χεῖρας καὶ ἀνάγκην προσφέρειν Ἰνδῶν φιλοσόφοις, οὐδ' ἐν ὕπνῳ ἑωρακότες ἡμέτερα ἔργα.

- 107,34 nostrae modus uitae] i. e. genus. cf. Cic. Tusc. disp. 5, 23, 66. ne in somnum quidem uenit] cf. Krebs. 'Antibarbarus' II p. 536 s. u. 'somnia' locosque ibi allatos. 'in somnum uenire' dicitur ut 'ad aures uenire'. cf. praeterea Plut. Alex. 47, 1 λέγων ὡς νῦν μὲν αὐτοὺς ἐνύπνιον τῶν βαρβάρων ὀρώντων et Philon. l. c. οὐδ' ἐν ὕπνῳ ἑωρακότες.

obieceris] coniecit etiam Volkmann, qui idem 'nos' inseruit, quod 107,35 recepi. „quibus si oboedieris' optime C. Wachsmuth (collato Nep. Da- tam. 5, 4).“ Adler. fortasse scribi potest: „quibus si obieceris <cor- pora nostra>, corpora modo nostra“ e. q. s. cf. autem ad 'corpora nostra', quae uerba idem ualent quod 'nos', Fabri-Heerwagen ad Liv. 22, 22, 7 p. 302.

corpora modo nostra loco mouebis] cf. Philon. l. c. κύματα γὰρ μετοίσεις ἐκ τόπου εἰς τόπον, ψυχὰς δὲ οὐκ ἀναγκάσεις ποιεῖν ἃ μὴ βού- λονται.

mouebis] idem coniecit Volkmann.

quidem] in hac particula uis inest aduersatiua.

107,36

coges] idem coniecit Volkmann.

si humanus, humanus, inquit] cf. Woelfflin. 'die Geminatio im 107,37 Lateinischen' ('Sitz.-ber. d. philos.-philol. Kl. d. Ac. d. W. z. München' 1882) p. 432. ad sensum cf. Ps.-Call. III 6 p. 101 οἱ δὲ εἶπον 'εἰ θνητὸς ὑπάρχεις, τί τοσαῦτα πολεμεῖς'; (cod. Leid. p. 774. Arm. p. 78. Syr. p. 358. Iul. Val. p. 122, 10 sqq. Leon. p. 108, 7).

inquit] 'inquam' retinuerunt Adler et Pridik. 'inquit' ut apud Hor. serm. 1, 3, 66.

superas nosmet] omnia quae secuntur incerta sunt. de quibus Pridik p. 163: „uerba epitomes sunt corruptissima; equidem ibi similia atque apud Philonem scripta fuisse coniecerim, id quod mihi uerba 'super nosmet insedimus' indicare uidentur collatis Philonis uerbis 'τού- του ὑπεράνω ἡμεῖς γενόμεθα.' quae coniectura si uera est, etiam ordo sententiarum in utraque epistula idem est; sed pro certo hoc non con- tenderim.“ uerba autem Philonis haec sunt: πῦρ μεγίστους τοῖς ζῶσι κύμασι πόνους καὶ φθορὰν ἐργάζεται· τούτου ὑπεράνω ἡμεῖς γενόμεθα ζῶντες καίόμεθα· οὐκ ἔστι βασιλεὺς οὔτε ἄρχων, ὃς ἀναγκάσει ἡμᾶς ποιεῖν ἃ μὴ προαιρούμεθα. quae uerba immane quantum ab hoc loco dis- crepant.

corporis nostri partes superati mouemus] cf. paulo supra: 'corpora 108,1 nostra loco mouebis.'

quarum per terram est potestas] sc. tibi. opponuntur autem 'per 108,2 terram' et 'deorum' et 'per terram' idem ualet quod 'in terra' (Plaut.) uel 'in terris'. fuit cum scriberem: 'quarum parta (uel 'parata') est potestas' sc. tibi.

quod uero diuinitus tributum est] i. e. animus. Brachmanas autem de immortalitate animi sperasse docet nos Megasthenes ap. Strabon. 15, 1, 59 p. 713.

nos quae cara] idem coniecit Volkmann.

108,3

cognoscamus] 'cognoscemus' Pridik errore typothetae.

108,4

abutimur] 'verbrauchen, verzehren' i. q. 'uti' (non in malam partem). cf. ex. gr. Iul. Val. 3, 24 p. 133, 2.

quae ceteri possident] aliter de his uerbis Volkmann indicasse 108,5 uidetur, cum post 'ceteri' inseruit 'non'. sed quid his uerbis signifi- cetur, facile apparebit conferenti Megasth. ap. Strab. 15, 1, 60 p. 713: ὀρύξη καὶ ἀλφίτοις τρεφομένους, ἃ παρέχειν αὐτοῖς πάντα τὸν αἰτηθέντα καὶ ὑποδεξάμενον ξενία. Strab. 15, 1, 61 p. 714: Ἀριστόβουλος δὲ τῶν ἐν Ταξίλοις σοφιστῶν ἰδεῖν δύο φησὶ, Βραχυᾶνας ἀμφοτέρους τὸν μὲν οὖν ἄλλον χρόνον κατ' ἀγορὰν διατρίβειν ἐξουσίαν ἔχοντας ὅτι βού- λονται τῶν ὠνίων φέρεσθαι δωρεὰν etc. Onesicritus ap. Strab. 15, 1, 65 p. 716, ἀπὸντας δ' εἰς τὴν πόλιν κατὰ τὰς ἀγορὰς σκεδάννυσθαι· ὅτῳ δ' ἂν κομίζοντι κύκα ἢ βότρυς παρατύχῃ, λαμβάνειν δωρεὰν παρέχοντος ἅπασαν δὲ πλουσίαν οἰκίαν ἀνείσθαι αὐτοῖς εἰσιόντας δὲ δεῖπνου κοι- νωνεῖν καὶ λόγων.

quae cum impensa] equidem conieceram: 'quam cum impensam consequi nequiuierint' i. e. 'cum nos, qui tam paruum in uictum impen-

sam facimus, imitari non possint.' significatur autem his uerbis ceterorum Indorum opulentia, de qua cf. Curt. 8, 9, 19. 21. 23. τὰς δὲ διαίτας ἀπάντων (κοφῶν) κληρὰς fuisse dicit Nearch. ap. Strab. 15, 1, 66 p. 716. 'impensa' igitur h. l. idem est quod 'exigua impensa', cf. Sall. lug. 39, 5 'ex copia rerum' i. e. 'exigua copia'. ceterum aliter de his uerbis iudicauit Keil, cum coniecit: 'quae cum sine (uel 'nisi') impensa consequi nequiverint.'

108,6 nos laudant libenter] cf. Onesicrit. ap. Strab. 15, 1, 63 ἀκούειν γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον ὡς . . . ἐν τιμῇ ἄγοιντο πλείστη.

Graecorum philosophorum] Philo l. c.: 'Ελλήνων δὲ φιλοσόφοις οὐκ ἔξομοιούμεθα, ὅσοι αὐτῶν εἰς πανήγυριν λόγους ἐμελέτησαν, ἀλλὰ λόγοις ἔργα παρ' ἡμῖν ἀκόλουθα, καὶ ἔργοις λόγοι βραχεῖς ἄλλην ἔχουσι δύναμιν καὶ μακαριότητα καὶ ἐλευθερίαν περιποιούντες. Pallad. περὶ τῶν τῆς Ἰνδίας ἐθνῶν καὶ τῶν Βραχυάνων [= Ps. Call. III 12 p. 106 sqq.] p. 108 ὑμεῖς δὲ λέγετε ἃ δεῖ μὴ ποιεῖν καὶ ποιεῖτε ἃ μὴ δεῖ λέγειν· παρ' ὑμῖν δὲ οὐδεὶς φιλόσοφον οἶδεν ἂν μὴ λαλήσῃ· ὑμῶν γὰρ ὁ νοῦς ἐστὶ ἡ γλῶττα, καὶ ἐπὶ τοῖς χείλεσιν αἱ φρένες, quae uerba Ambrosius (ibid.) sic uertit: 'uos autem dicitis quidem quae debeant fieri nec tamen facitis. philosophum uos nullum putatis nisi eum qui nouerit loqui: uester enim est omnis sensus in lingua uobisque in oris uestri labiis tota sapientia est.'

108,8 digna uerba factis, facta similia uerbis existunt] coniecerunt et Keil et Fr. Albracht. uerbo autem 'existendi', quod hoc loco legitur, inducor, ut paruam quandam maculam abstergeam, quae adhuc Eutropio adhaeret. legendum enim est apud illum in praefatione: 'res . . . quae in negotiis uel bellicis uel ciuilibus eminebant . . . additis etiam his quae in principum uita egregiae [codd.: egregia] extiterunt.'

108,9 accipimus] inde ab Quintiliano uerbum 'accipiendi' cum duplici accusatio coniunctum idem fere ualet quod 'intelligere, interpretari, dicere, uocare, appellare'.

antiquissimam] Adler et Pridik retinuerunt 'antiquissimum.'

108,10 studere] omisit Pridik, errore, ut uidetur. cf. Catull. 93, 1 'nil nimium studeo uelle placere' et Vahlen. in 'Commentatt. in honorem Mommseni' p. 665.

108,11 potes] idem coniecit Albracht apud Adlerum.

haec si contra tendes] cf. ex. gr. Liv. 3, 15, 2 'eo acrius contra tribuni teudebant.'

alienus] cum ablatiuo coniunctum ut 'non idoneus' ap. auct. ad Her. 3, 3, 5.

108,13 ad eas regiones] cf. Ps.-Call. III 4 p. 99 τὴν ὁδοπορίαν ἐποιεῖτο πρὸς τοὺς Βραχυάνας ἦτοι Ὀξυδράκας.

108,14 Oxydracorum ac Mallorum] cf. Curt. 9, 4, 15 'inde uentum est in regionem Oxydracorum [ex con. Aldi; codd.: sudracorum] Mallorumque.' Iustin. 12, 9, 3 'hinc in Mandros et Sudracas [ex con. Alfredi de Gut Schmid; codd.: sugambros] nauigat'. Diod. 17, 98, 1 μετὰ δὲ ταῦτα στρατεύσας ἐπὶ Ὀξυδράκας καὶ τοὺς ὀνομαζομένους Μαλλοὺς. Arr. 6, 4, 3. Strab. 15, 1, 33 p. 701 Μαλλοὶ καὶ Κυδράκαι. ceterum § 78 epitomes traditum est 'oxidragas' et 'mallotas'.

consederunt] cf. ad § 39 'regnauit'.

milia peditum C, equitum XX milia] Curt. 9, 4, 15 'nonaginta milia [ex con. Loccenii; codd.: VIII] iuniorum peditum in armis erant, praeter hos equitum X milia nongentaeque quadrigae'. Iustin. 12, 9, 3 'quae gentes eum armatis LXXX milibus peditum et LX milibus equitum excipiunt'. Diod. 17, 98, 1 κατέλαβε τοὺς ἐγχωρίους ἡθροικότας πεζοὺς μὲν πλείους τῶν ὀκτακιςμυρίων, ἵππεις δὲ μυρίους, ἄρματα δ' ἑπτακόσια.

108,15 cum his paratus, ut configeret acie, ex Macedonibus quidam] cf. Iulii Valerii epit. (ed. Zacher 1867) p. 52, 9 sqq.: 'ingressus igitur Indiam, mox obuui fuerunt ei legati, quos Porus cum litteris miserat'. ibid.

p. 54, 12 sqq. 'Porus ex quadam repentina tumultuatione suorum conuersus, ut uideret, quidnam id esset, protinus Alexander eius inguina gladio transfodit eumque postrauit'.

paratus, ut] cf. Fabri ad Sall. lug. 91, 2 p. 347.

id accidit ut e. q. s.] cf. Lezium p. 135 sq. ea, quae in iis quae 108,16 secuntur narrantur, apud Curtium et Diodorum non exstant. ille enim de fuga Oxydracorum Mallorumque haec tantum tradit: 'haud traditur, metune an oborta seditione inter ipsos subito profugerint'; hic autem 17, 98, 2: στασιάζαντες ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας εἰς τὰς σύγγενους πόλεις ἀπεχώρησαν: sed propius ad epitomes narrationem accedit Iustin. 12, 9, 4 'cum proelio uictor esset, exercitum ad urbem eorum ducit'. cf. ad haec etiam Arr. 6, 8, 5 sqq.

eorum imperatorem] Curt. 9, 4, 24 'ducem ex natione Oxydracorum spectatae uirtutis elegerant.' hoc igitur loco Curtius imperatoris nomen non affert. alius autem est ille 'Sambus' apud Curt. 9, 8, 13 et 17. Iustin. 12, 10, 2 ('Ambus'). Diod. 17, 102, 6. Arr. 6, 16, 3. cf. praeterea Plut. Alex. 64, 1 et 3 τὸν Σάββα.

Sambum utrumque femur] cf. supra § 65 'partem stipendium exegit'. passiuè autem dicitur: 'Sambus utrumque femur transfigitur', cf. § 77 'Alexander . . . stomachum ac caput uehementer ictus est'. Liv. 21, 7, 10 'Hannibal . . . aduersum femur tragula grauiter ictus cecidit'. Auct. bell. Afr. 78, 10. 85, 7 etc.

se partim] intercidiisse fere haec uidentur: 'perterriti ac fugientes 108,18 se partim in <montes coniecerunt, partim in> oppidum confugerunt' cf. Curt. 9, 4, 26 (barbari) 'auios montes et inpeditos occupauerunt, quorum agmen rex frustra persecutus inpedimenta cepit. peruentum deinde est ad oppidum Oxydracorum, in quod plerique confugerant'. estne scribendum: 'superati'?

corona] cf. ad § 40.

adorti] cf. Muetzell. ad Curt. 3, 1, 6 p. 9. Fabri-Heerwagen ad Liv. 22, 9, 2 p. 257.

scalas erectas] cf. Liv. 32, 14, 2 'cum iam scalas ad moenia erectas xisset'. § 41 'scalis apposis'. ad ea quae secuntur cf. Curt. 9, 4, 30. Iustin. 12, 9, 5. Diod. 17, 98, 5. Plut. Alex. 63, 2. Arr. 6, 9, 3. ceterum et Diod. et Arr. oppidum ipsum et arcem distinguunt, epitomes autem auctor in hac re cum Curtio congruit. sed a Curtio discrepat (qui Oxydracorum oppidum fuisse tradit), cum disertis uerbis non dicit, utrum Oxydracorum an Mallo-um (Arr. 6, 11, 3. Strab. 15, 1, 33 p. 701 etc.) urbs fuerit, qua in re consentit cum Diod. et Iustin.

cum tribus] in iis quae secuntur Leonnatus (ex con. mea) tantum memoratur. Arr. 6, 9, 3. Curt. 9, 5, 14 sq. Diod. 17, 99, 4. Iustin. 12, 9, 5. Ps.-Call. p. 99 not. 12.

in oppidum desiluit] omnia quae secuntur in oppugnanda urbe 108,22 facta esse Curt. et epitomes auctor narrant. cf. Curt. 9, 5, 2—20. Iustin. 12, 9, 5—11. Diod. 17, 98, 6—99, 4. Arr. 6, 9, 5—11, 1.

reliqui non sunt subsecuti] Curt. 9, 4, 33. Diod. 17, 98, 6. Arr. 6, 9, 4. Ps.-Call. p. 99 not. 12.

conspicantes] cf. § 22. Iustin. 12, 9, 6 'cum eum hostes conspexissent' etc. Ps.-Call. p. 99 not. 12 οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει θεωρήσαντες ὤρμησαν πρὸς αὐτόν.

circumsteterunt] Curt. 9, 5, 5 'cum [comminus (del. Aldus)] unum procul tot manus peterent, nemo tamen audebat propius accedere', quo tamen loco 'eminus' scribendum et 'procul' (cf. § 8) delendum esse censeo.

Leonnatus] Curt. 9, 5, 17. Arr. 6, 10, 2 et 6, 11, 7.

femore dextro] Curt. l. c. 'ceruice grauer icta semianimis procubuit'.

stomachum ac caput] Curt. 9, 5, 9 'Indus — sagittam — ita ex-

cussit, ut per thoracem paulum super latus dextrum infingeret'. Diod. 17, 99, 3 τέλος δὲ τοξευθεὶς ὑπὸ τὸν μαστὸν ἔπεσεν εἰς τὸ γόνυ. Justin. 12, 9, 12 'sagitta sub mamma traiectus'. Arr. 6, 10, 1 Ἀλέξανδρος δὲ βάλλεται καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στήθος τοξεύματι ὑπὲρ τὸν μαστὸν. Plut. Alex. 63, 3 etc.

pectore aduerso] cf. Fabri-Heerwagen ad Liv. 21, 7, 10 p. 27.

108,27 caput] cf. Curt. 9, 5, 7 'iam galeam saxa perfregerant'. Arr. 6, 11, 7 οἱ μὲν ἔϋλψ πληγέντα κατὰ τοῦ κράνους Ἀλέξανδρον καὶ ἱλιγγιάσαντα πεσεῖν etc.

malo accepto] an 'male acceptus'? cf. Woelfflin. ad auct. bell. Afr. 18, 5 p. 32.

108,28 portis refractis] Curt. 9, 5, 19. Justin. 12, 9, 11. Arr. 6, 10, 4. Ps.-Call. p. 99 not. 12.

108,29 oppidanisque omnibus interfectis] Curt. 9, 5, 20. Diod. 17, 99, 4. Arr. 6, 11, 1. Ps.-Call. p. 99 not. 12.

108,30 ubi Alexandro melius factum est] cf. § 64.

108,31 qui proelio superfuerant] cf. Arr. 6, 14, 3. Ἀλέξανδρος δὲ κατράπην μὲν τούτοις τε καὶ τῶν Μαλλῶν τοῖς ἔτι σωζομένοις ἐπέταξε Φίλιππον. Fabri-Heerwagen ad Liv. 21, 4, 7 p. 14.

regi praedicto] i. e. Sambo, cf. § 75, ubi tamen 'imperator' appellatur, quia Malli et Oxydracae tum demum reges habere coeperunt.

108,32 dicto audientes] cf. Krebs. 'Antibarbarus' uol. I p. 199 s. v. ceterum fortasse ex hoc loco explicari potest Arr. 6, 16, 3 ὁ δὲ ἐπὶ Κάμβον αὐτὸς ἦγε, τῶν ὁρέων Ἰνδῶν κατράπην ὑπ' αὐτοῦ κατασταθέντα etc., ad quem locum cf. Schmieder. ap. Krueger. p. 247. de situ autem regni Sambi cf. Lezium p. 146.

tum philosophos] cf. Plut. Alex. 64. quae a scriptoribus historiae fabulosae Alexandri de colloquio, quod sequitur, tradita sunt ab iis, quae hoc loco narrantur, ualde discrepant. ad rem cf. Plut. Alex. 64, 1 τῶν δὲ γυμνοσοφιστῶν τοὺς μάλιστα τὸν Κάββαν ἀναπεΐσαντας ἀποστήναι καὶ κακὰ πλείστα τοῖς Μακεδόσι παρασχόντας λαβὼν δέκα etc. partim consentiunt cum iis quae secuntur interrogatiunculae quas Budge ('the history of Alexander the great', Cambridge 1889 p. CI) ex uersione Aethiopica Pseudo-Callisthenis affert omissis tamen philosophorum responsis.

tum philosophos . . . hosce] insigne exemplum anacoluthiae, cf. Liv. 30, 27, 11 'ludos — ut eos ludos'.

108,33 adortus] cf. Ter. Adelph. 404 'adortus iurgiosus fratrem'. Tac. hist. 1, 31 'Subrium et Cetrium adorti milites minis'. Curt. 10, 2, 12 'regem ferocius quam alias adorti' etc.

108,34 uos hostes nobis esse] Plut. Alex. 64, 1 τοὺς . . . κακὰ πλείστα τοῖς Μακεδόσι παρασχόντας. cf. ib. 59, 4.

declarauistis . . . melius est] quaedam intercidisse intellexit Reitzenstein. ea autem quae secuntur in angustum coacta esse facile apparebit conferenti ex gr. uestigium uberioris narrationis, quod § 83 deprehendimus: 'tu dixisti' etc.

108,35 enim] tertio loco positum. cf. § 83 et Fabri-Heerwagen ad Liv. 22, 50, 3 p. 389.

109,1 ceteri moriantur] uberius Plut. Alex. 64, 1 ἐρωτήματα προύβαλεν αὐτοῖς ἀπορὰ φήσας ἀποκτενεῖν τὸν μὴ ὀρθῶς ἀποκρινάμενον πρῶτον, εἰτ' ἐφεξῆς οὕτω τοὺς ἄλλους. quamobrem hoc loco quaedam intercidisse suspicetur quispiam. ceterum non semper eundem Indum omnia responsa dedisse intellegi potest ex § 82 'interrogauit quis eorum qui dixerant uideretur deterime respondisse'.

109,4 dixit] i. q. 'interrogauit', cf. 47 'dictitabant'. Plut. Alex. 64, 2 ὁ μὲν οὖν πρῶτος ἐρωτηθεὶς πότερον οἶται τοὺς ζῶντας εἶναι πλείονας ἢ τοὺς τεθνηκότας, ἔφη τοὺς ζῶντας· οὐκέτι γὰρ εἶναι τοὺς τεθνηκότας. Ps.-Call. III 6 p. 100: ἕτερον δὲ ἐπηρώτησε· „τίνας ἄρα πλείονες εἰσιν, οἱ ζῶν-

τες ἢ οἱ νεκροί"; οἱ δὲ εἶπον· „οἱ μὲν τετελευτηκότες πλείονες, ἀλλ' οὐκ ἔστι τῶν μὴ ὄντων μέτρον. οἱ γὰρ ὀρώμενοι πλείονες εἰσι τῶν μὴ φαινομένων.“ (cod. Leid. p. 773. Arm. p. 77. Syr. p. 358. Iul. Val. p. 120, 24 sqq.) Budge l. c. p. CI: 'are the dead more in number than the living?'

illis qui nulli sunt] 'nullus sum' i. est q. 'mortuus sum', cf. Cic. 109,5 tusc. disp. 1, 36, 87 'de mortuis loquor qui nulli sunt'.

nullus numerus potest esse] i. e. 'numerari nequeunt' uel 'extra numerum sunt' (cf. Caes. b. gall. 6, 13, 1 'aliquo numero esse'. Graeci: ἐν λόγῳ καὶ ἀριθμῷ εἶναι).

marinae an terrenaest bestiae] Plut. l. c. ὁ δὲ δεύτερος (ἐρωτηθεὶς) πότερον τὴν γῆν ἢ τὴν θάλασσαν μείζονα τρέφειν θηρία, (ἔφη) τὴν γῆν· ταύτης γὰρ μέρος εἶναι τὴν θάλατταν. Ps.-Call. III 6 p. 100 = cod. Leid. p. 773. Arm. p. 77. Syr. p. 358. Iul. Val. p. 121, 8 sqq.

terrenaest bestiae] Cic. de nat. deor. 1, 103. alibi 'terrestres'.

respondit] 'terrenaest, nam in terra' etc. 109,7

quae bestiarum] Plut. l. c. ὁ δὲ τρίτος (ἐρωτηθεὶς), ποῖόν ἐστι ζῷον πανουργότατον, ὃ μέχρι νῦν, εἶπεν, ἄνθρωπος οὐκ ἔγνωκεν. discrepat autem Ps.-Call. III 6 p. 100 = cod. Leid. p. 773. Arm. p. 77. Syr. p. 358. Iul. Val. p. 121, 10 sqq. cf. Budge l. c. p. CI.

quicquid hominum est] cf. Weilsenborn. ad Liv. 2, 5, 7. 'fuit' 109,9 maluit Schwartz.

quam ob causam] Plut. l. c. § 3 ὁ δὲ τέταρτος ἀνακρινόμενος 109,10 τίνι λογισμῷ τὸν Κάββαν ἀπέστησεν, ἀπεκρίνατο „καλῶς ζῆν βουλόμενος αὐτὸν ἢ καλῶς ἀποθανεῖν“.

utrum nox an dies prior natus] Plut. l. c. ὁ δὲ πέμπτος ἐρωτηθεὶς 109,13 πότερον οἶται τὴν ἡμέραν ἢ τὴν νύκτα προτέραν γεγονέναι, „τὴν ἡμέραν“ εἶπεν „ἡμέρα μᾶ“· sine dubio igitur in iis quae secuntur scribendum est 'uno die prius diem quam noctem natum'. sed cf. Ps.-Call. III 6 p. 100: τί πρότερον ἐγένετο, ἡ νύξ ἢ ἡ ἡμέρα; — ἡ νύξ, καὶ γὰρ τὰ γενόμενα ἐν τῷ σκότει τῆς γαστρὸς αὐξάνονται, εἴτα εἰς τὴν αὐγὴν ἀποκύει γαστήρ τὸ βρέφος (cod. Leid. p. 773. Arm. p. 77. Syr. p. 358. Iul. Val. p. 121, 21). cf. Budge l. c. p. CI: 'is night older than day?' Talmud Babylon. ('Talmid' 32): כָּרַח הָיָה בְּרִיב דְּאֵל מִיָּמֵי לֵוִי אִמְרֵי רַשִׁי וְאֵל הָיָה בְּרִיב אִרְאָא לְאָרְאָא

deinde cum Alexander dubitaret] male intellexisse et uertisse 109,14 uidetur auctor uerba quae ante oculos habuit, cf. Plut. l. c. προσεπεῖπεν οὗτος θαυμάσαντος τοῦ βασιλέως ὅτι τῶν ἀπόρων ἐρωτήσεων ἀνάγκη καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπόρους εἶναι.

ait] cf. Fabri-Heerwagen ad Liv. 21, 54, 1 p. 191 et Krebs 'Antibarbarus' I p. 123 sq. s. u. 109,15

quid homo debet facere] Plut. l. c. § 4 μεταβαλὼν οὖν τὸν ἕκτον 109,16 ἡρώτα πῶς ἂν τις φιληθείη μάλιστα. „ἂν κράτιστος ᾖ“ ἔφη „μὴ φοβερός ἦ“. discrepat autem paulo a Plutarcho epitomes auctor.

iocundus] Fabri ad Sall. Iug. 85, 41 p. 338. 109,17

quo pacto ipse deus posset existimari] Plut. l. c. τῶν δὲ λοιπῶν 109,19 τριῶν ὁ μὲν ἐρωτηθεὶς πῶς ἂν τις ἐξ ἀνθρώπων γένοιτο θεός, „εἴ τι πράξειεν“ εἶπεν „ὁ πράξει δυνατόν ἀνθρώπῳ μὴ ἔστιν.“ fuit autem cum conicerem: 'quo pacto ipse posset deus esse existimari' coll. § 84 'sapientes esse existimans'.

utrum plus mors an uita ualeret] Plut. l. c. ὁ δὲ περὶ ζωῆς καὶ 109,21 θανάτου (ἐρωτηθεὶς) πότερον ἰσχυρότερον, ἀπεκρίνατο τὴν ζωὴν τοσαῦτα κακὰ φέρουσιν. Ps.-Call. III 6 p. 100: ἕτερον δὲ ἐρωτᾷ ἐρώτημα· „τί ἄρα ἰσχυρότερον ὁ θάνατος ἢ ἡ ζωή;“ οἱ δὲ εἶπον· „ἡ ζωή, ὅτι ὁ ἥλιος ἀνατέλλων ἀκτῖνας ἔχει λαμπράς, δύνων δὲ ἀσθενέστερος ὁράται (cod. Leid. p. 773. Arm. p. 77. Syr. p. 358. Iul. Val. p. 121, 4 sqq.). utrumque ab epitomes auctore ualde discrepare manifestum est. cf. Budge l. c. p. CI: 'is death mightier than life?'

ut nulli sint] cf. ad § 79.

- 109,24 quandiu utile est] Plut. l. c. § 5 ὁ δὲ τελευταῖος (ἐρωτηθεὶς) μέχρι τίνος ἀνθρώπων καλῶς ἔχοι Ζῆν, „μέχρι οὐ μὴ νομίζει τὸ τεθνάναι τοῦ Ζῆν ἄμεινον“. Gesner 'gnomographi' p. 877 (sermo 271) ex Fauorino: Ἀριστείδης ὁ δίκαιος ἐρωτηθεὶς πόσον ἐστὶ χρόνον ἀνθρώπων καλὸν Ζῆν ἔφη· ἕως ἂν ὑπολάβῃ τὸ τεθνάναι τοῦ Ζῆν κρεῖττον εἶναι.
- adeo] uim habet temporalem (μέχρι οὐ), cf. Krebs 'Antibarbarus' I p. 82 s. u. et quos ibi laudat.
- 109,26 cum nollet suo iudicio quemquam perire] quae uerba ut ex ditto-graphia orta delere uult Schwartz, equidem retinui dubitanter. Alexander enim cum ipse de responsis philosophorum iudicare nollet, iudicium eius rei ad eum detulit, quem solum ex decem Indis interrogatum non esse numero interrogatiuncularum indicatur (apud Plut. l. c. § 1 ἐνα δὲ τὸν πρεσβύτατον ἐκέλευσε κρίνειν).
- 109,28 ne quid gratiae causa iudicaret] ad ea quae secuntur cf. Plut. l. c. § 5 οὕτω δὴ τραπόμενος πρὸς τὸν δικαστὴν ἐκέλευεν ἀποφαίνεσθαι. τοῦ δ' ἑτερον ἑτέρου χεῖρον εἰρηκέναι φήσαντος „οὐκοῦν“ ἔφη „ὅτι πρῶτος ἀποθανῇ τοιαῦτα κρίνων“. „οὐκ ἂν γέ“ εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, εἰ μὴ σὺ ψεύδῃ φήσας πρῶτον ἀποκτενεῖν τὸν ἀποκρινάμενον κάκιστα“.
- et ille] estne scribendum 'at ille'? (Plut. l. c. τοῦ δ').
- 109,29 alium alio deterrime] cf. § 29 'omnibus formosissima'.
- 109,32 non est regium mentiri] Arr. praef. § 2 αὐτῷ [i. e. Πτολεμαίῳ] βασιλεῖ ὄντι αἰσχροτέρου ἢ τῷ ἄλλῳ ψεύεσθαι ἦν. Talmud Babylon. ('Talmid' 32): ולא יאיר למלכא כדב.
- 109,37 praeuidendum] an 'prouidendum'? sed cf. Cic. Verr. 5, 22.
- 110,1 uestimenta . . . iussit] Plut. Alex. 65, 1 τούτους μὲν οὖν ἀφῆκε δωρησάμενος. Talmud l. c.: מיר אבביש יתחן לבבשין דארגון.
- 110,2 in naues conscendere] cf. § 86 'naues conscenderunt'. § 10 'in ratis ascendere'. ceterum hoc loco desiderantur quae a Curtio 9, 5, 22 — 9, 8, 28. Diod. 17, 100 sqq. Iustin. 12, 9, 1 sqq. traduntur.
- iussit . . . iussit] cf. § 10 et § 86.
- 110,3 <ad> Atlanticum ac Rubrum mare] cf. § 63.
- flumine Indo] Arr. 6, 14, 4.
- 110,4 uenit ad insulam Patala quae appellatur] Arr. 6, 17, 2 ἀφίκετο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ τῶν Παταλέων τῆς χώρας ἄρχων, ὃ δὴ τὸ Δέλτα ἔφη εἶναι τὸ πρὸς τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ ποιούμενον. Strab. 15, 1, 32 p. 700 (ὁ Ἰνδός) δὲ σιτόμασιν εἰς τὴν νοτίαν ἐκδίδωσι θάλατταν καὶ τὴν Παταληνὴν προκαγορευομένην ποιεῖ νῆσον. id. ib. § 33 p. 701: ἐν δὲ τῇ Παταληνῇ πόλις ἐστὶν ἀξιόλογος τὰ Πάταλα, ἀφ' ἧς καὶ ἡ νῆσος καλεῖται. apud Arrian. autem (5, 4, 1. 6, 18, 3. 6, 17, 5) et insulae et urbi nomen Πάταλα est. Diod. denique 17, 104, 1 exhibet Ταύαλα. fuit autem cum scriberem: 'uenit ad insulam Patalamque (cod.: quae) appellatur (cod.: appellatur) in oppidum' [cod.: 'ophiorum', corr. Reitzenstein] coll. Liu. 28, 42, 3 'Emporias in urbem sociorum classem adpulisti'. sed nunc hanc lectionem praeferendam esse duxi: 'uenit ad insulam Patala quae appellatur. oppidum' etc.
- 110,5 † Bigandar] apud Ptolem. 7, 1, 61 Βινάγαρα et in Anonymi (Arriani, ut fertur) peripl. maris Erythr. 39 Μινναγάρ. cf. C. Muellerum ad h. l. in Geogr. Gr. min. uol. I p. 287. Konr. Mannert 'Geographie der Griechen u. Römer' uol. V pars 1 p. 105 et 107 edit. II.
- 110,6 Mamalces] corruptum esse uidetur. 'in sinistra' sc. 'ripa'.
- ab his commeatum et duces] Curt. 9, 8, 30 'ducibus deinde sumptis amnis peritis defluxit ad insulam medio ferme alueo enatam'. Arr. 6, 18, 5. ad 'duces' cf. ad § 34.
- 110,7 propter latitudinem fluminis] Arr. l. c. ἦκον ἵνα περ ἀναχέται ἐς εὖρος ὁ ποταμός, ὡς καὶ διακοσίους ταύτη σταδίους ἐπέχειν ἦ περ εὐρύτατος αὐτὸς αὐτοῦ ἦν.
- 110,8 in insulam desertam] cf. Curt. l. c.

- iussit requiri] Curt. 9, 9, 1 'ibi diutius subsistere coactus, quia duces socordius adseruati profugerant, misit, qui conquirerent alios'.
- si] cf. ad § 47.
- ubi neminem inueniunt] Curt. 9, 9, 1 'nec repertis'. 110,9
- deos conprecatus] cf. ad § 29.
- iamque stadia CCCC decucurrerant] Curt. 9, 9, 3 'iam CCCC sta- 110,10
- dia processerant, cum gubernatores agnoscere ipsos auram maris et haud procul uideri sibi Oceanum abesse indicant regi'.
- decucurrerant] auct. bell. Afr. 3, 5 'nullum portum, quo classes decurrerent'.
- eius rei non inperiti] i. e. gubernatores. 110,11
- spe salutis iniecta laeti] estne scribendum 'elati'? cf. locum Curtii 110,12
- in adnotatione ad § 31 emendatum. ceterum paulo aliter Curt. 9, 9, 4
- 'laetus ille hortari nauticos coepit, incumberent remis: adesse finem laboris omnibus uotis expetitur'.
- regem] estne scribendum 'remigem' sensu collectiuo? cf. Muetzell.
- ad Curt. 4, 3, 18 p. 217. quaedam intercidisse putat Reitzenstein, uelut 'regem <de ea re certiore facere> atque' e. q. s., cf. Curt. 9, 9, 3.
- hortari] cf. § 47 'uersari'. Fabri-Heerwagen ad Liv. 22, 47, 6 110,13
- p. 381. Fabri ad Sall. Cat. 12, 5 p. 34.
- si quem locorum peritum] Curt. 9, 9, 5 'paucos tamen nauigio 110,14
- emisit in ripam, qui agrestes uagos exciperent, e quibus certiora nosci posse sperabat'.
- inuenire possent] suppleui coll. § 85 'si quem locorum possent non ignarum inuenire'.
- diu cum quaesissent] Curt. 9, 9, 5 'illi scrutati omnia tuguria 110,15
- tandem latentes repperere'.
- ei interrogati] Curt. 9, 9, 6 'qui interrogati, quam procul abesset 110,16
- mare, responderunt nullum ipsos mare ne fama quidem accepisse: ceterum tertio die perueniri posse ad aquam amaram, quae corrumperet dulcem. intellectum est mare destinari ab ignaris naturae eius.' quo loco collato Reitzenstein coniecit: 'nauigandum esset <ad mare, mare> negauerunt' e. q. s., quae coniectura haud scio an uera sit.
- aquam commixtam] Curt. 9, 9, 7 'mixtum flumini mare'. ib. § 7 110,17
- 'dispare undas'.
- animis libentibus] Curt. 9, 9, 7 'ingenti alacritate'. 110,19
- post diem tertium] Curt. 9, 9, 7 'tertio iam die mixtum flumini 110,20
- subibat mare'.
- sitientes] conieci coll. Curt. 9, 9, 10 'identidem intumescens mare 110,21
- et in campos paulo ante siccis descendere superfusum'.
- citatum] cf. auct. bell. Afr. 80, 4 et Woelfflin. ad h. l. p. 123. 110,22
- supprimi] Curt. 9, 9, 9 'Oceanus exaestuans inuehi coepit et in retro flumen urgere; quod primo coercitum, deinde uehementius pulsum maiore impetu aduersum agebatur, quam torrentia praecipiti alueo incurrunt'.

Ea quae secuntur fere ad uerbum cum iis consentiunt, quae qui historiam fabulosam Alexandri conscripsit nomine Callisthenis usus narrat. ne igitur longus sim, iis tantum locis Pseudo-Callisthenis ut uocant uerba afferam, quibus haec epitome uitii quibusdam inquinata est. id quoque lectores monitos uelim me de origine ac natura illarum fabularum, quae de Alexandro feruntur, uerba facturum non esse, cum hanc rem difficiliorem esse putem, quam ut paucis absolui possit. hoc tantum praefari liceat codicem A Pseudo-Callisthenis proxime ad epitomen accedere, sed longe ab hac superari. ceterum qui in has fabulas diligentius inquirere uolunt, mihi ad hos fere libros delegandi sunt:

Iul. Zacher 'Pseudo-Callisthenes, Forschungen zur Kritik und Geschichte der ältesten Aufzeichnung der Alexandersage' 1867.

Paul. Meyer 'Alexandre le Grand dans la littérature française' tom. II 1886.

Theod. Nöldeke 'Beiträge zur Geschichte des Alexanderromans' 1890 = 'Denkschr. der Akad. der Wiss. Wien. Philol.-histor. Kl.' vol. 38. V. Ryssel 'die syrische Übersetzung des Pseudo-Callisthenes' in 'Archiv f. d. Stud. d. neueren Spr.' uol. 90 (1893). Rich. Raabe 'ἱστορία Ἀλεξάνδρου. Die armenische Übersetzung der sagenhaften Alexander-Biographie' 1896. 'Die uita Alexandri Magni des Archipresbyters Leo. Herausgegeben von Gust. Landgraf' 1885.

110,24 litterae ab Olympiade] ad ea quae secuntur cf. Ps.-Call. III 31 = cod. Leid. p. 788. Arm. p. 98 sq. Syr. p. 392. I. Valer. p. 163, 20 sqq. Leo p. 126, 11 sqq. initium enuntiati desideratur.

Alexandri] 'Alexandro' maluit Keil.

110,26 adfirmauerat ire] cf. Cic. ad Att. 4, 16, 12 = 4, 18, 4 edd. Bait. et Muell.: 'Cato tamen adfirmat se uiuo illum non triumphaturum', ubi cod. Mediceus exhibet 'triumphare'.

in Epirum] ad rem cf. ex. gr. Diod. 18, 49, 4. Paus. 1, 11, 3.

110,28 accersire] cf. § 64.

110,30 superbior] cf. § 96. cod. A Ps.-Callisthenis: καὶ γὰρ ἤκουεν καὶ διελογίζετο τὸν Ἀλέξανδρον ἐπιδεδωκέναι πολὺ πρὸς ὑπερηφανίαν.

110,31 sibi praemetuens] Caes. b. G. 7, 49, 1 'praemetuens suis'. cf. 'praetimere sibi' (Plaut.).

iniit consilium ut] Lactant. 4, 16, 17 ed. Brandt: 'inierunt consilium detestandum, ut priuarent eum uita'.

110,32 paratum] Cic. pro Cael. 24, 58 'ubi quaesitum est [sc. uenenum]? quem ad modum paratum?' cod. A: μεταπεμπόμενος οὖν τὸ τοξικὸν φάρμακον. 'paratum' hoc loco i. est q. 'emptum', cf. Fabri ad Sall. Iug. 31, 11 p. 235. ad rem cf. Paus. 8, 18, 6. Plut. Alex. 77, 2. Curt. 10, 10, 16 sq. Plin. nat. hist. 30, 149. Vitruv. 8, 3, 16. Frid. Jacobs. animaduersiones in epigr. anth. Gr. vol. III p. 1 p. 378, Ruhkopf. et Koeler. ad Sen. nat. quaest. 3, 25, 1.

pyxidem] sub eo quod codex praebet latere uidetur. cf. cod. A: πυξίδα αἰδηρὰν. ceterum uenenum Stygis aquae διακόπτειν πάντα τὰ ἀγγεῖα πλὴν τῶν κερατίνων dicebatur teste Antigon. histor. mirab. 158 p. 38, 12 ed. Keller, cf. Vitruv. 8, 3, 16 'haec autem aqua στυγὸς ὕδωρ nominatur, quam neque argenteum neque aeneum nec ferreum uas potest sustinere, sed dissilit et dissipatur; conseruare autem eam et continere nihil aliud potest nisi mulina ungula' (cf. Curt. 10, 10, 16 sq. Iustin. 12, 14, 7. Plut. Alex. 77, 2. praeterea Callim. ap. Stob. ecl. phys. I cap. 49, 51 p. 1016 [= p. 421, 4 sqq. ed. Wachsm.]. Ael. n. a. 10, 40. Paus. 8, 18, 6. Plin. n. h. 30, 149), quibus ex locis facile intellegitur epitomes auctorem parum accurate retulisse, cum uenenum in ungulam mulinam coniectum pyxide ferrea circumdatum fuisse constet etiam ex Ps.-Call.

110,33 clusit] cf. § 66.

Cassandro] ad rem cf. Plut. Alex. 74, 1.

111,1 [illo] (ex dittographia nominis 'Iolla' ortum) deleui.

fratre minore] Arr. 7, 27, 2 ἰόλλαν τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κακάνδρου τὸν νεώτερον· εἶναι γὰρ οἰνοχόον βασιλικὸν τὸν ἰόλλαν. Curt. 10, 10, 14. Iustin. 12, 14, 6.

111,3 interim Alexander] ad ea quae secuntur cf. praeter Pseudo-Callisthenem etiam quae Iustus Ieep 'Stellen des Curtius im Pseudo-Kallisthenes' ('Jahrb. f. Phil.' uol. 71 p. 125 sqq.) e codice quodam Guelferbytano protulit (p. 128 sq.).

in meridiano tempore] cf. § 16 'in nocte'.

ita ut tota figura simillima uideretur] cod. A: ὥστε εἶναι ὅλον τὸν 111,9 τύπον τῇ γραφομένῃ Κκύλλῃ παραπλήσιον. uers. Arm. p. 97 καὶ ἦν ἂν ὅλως ὁ τύπος τῆς μορφῆς ὁμοῖος τῇ Κκύλλῃ etc. Iul. Val. p. 162, 3 sqq. 'prorsus qualem Scyllam homines fabulantur'. frg. Guelferbyt. p. 128 'qualem Scyllam ferunt fabulae poetarum'.

cubicularios] ex 'cubiculares' correxi coll. Charis. p. 76, 21 'cubicularius est custos cubiculi'. 111,11

eum conuentum facere] cf. 'alqm missum facere' et similia. 111,12

foras exire] § 43 'porta foras exierunt' cf. § 91. 93. 95. hoc loco 111,13 intercidis uidetur 'eos qui aderant' (Ps.-Call. πάντας τοὺς παρόντας — Arm. p. 97 τοὺς παρόντας — Syr. p. 391 'befiehl, daß alle Leute, die vor dir stehen, hinausgehen' — Iul. Val. p. 162, 16 'facessere uniuersos e praesenti' — Leo p. 125, 15 'iube exire omnes'), cf. § 100 'cunctos e cubiculo exire iussit'.

simul et] cf. Fabri ad Sall. Iug. 20, 1 p. 214. 111,15

magos Chaldaeosque] οὐκ ἔξ ἔθους ἐπήγετο πρὸς τὰ τοιαῦτα, Plut. Alex. 57, 3.

ante ceteros] cf. Reisig vol. III p. 178 not. 402 d. 111,16

antecedebat] absolute usurpatum, cf. Krebs 'Antibarbarus' I p. 160 111,17 s. v. cf. § 51 'ipse solus adequitans longe antecessit' (§ 52 'suos antecessit').

familiarissimus regis] § 6 'familiarissimus Beso'.

fuit] ut ex dittographia ortum delendum est. 111,18

uenerunt] cf. § 39 'regnauit'.

interminatus] cf. ex. gr. Iul. Val. 3, 26 p. 134, 4 'interminatus 111,19 necem'.

ut ... item] cf. Maduig ad Cic. de finib. 3 § 48 p. 424. ad 'ut ... 111,21 esse, item eum esse' cf. Liv. 33, 45, 7 'ut feras quasdam nulla mitescere arte, sic inmitem et implacabilem eius uiri animum esse'.

nationes ... gentium] cf. Krebs 'Antibarbarus II p. 113. Herzog. 111,22 ad Caes. b. g. 6, 10, 1 p. 313 ed. I.

esse omnium gentium] fortasse haec uerba sic transponenda sunt, ut scribamus 'omnium gentium esse'.

sub suam dominationem] cf. ex. gr. Sall. Iug. 112, 3 'cum talem 111,23 uirum in potestatem habuisset'.

quem supra scripsimus] nomen Philippi intercidis uidetur. ce- 111,24 terum cf. Fabri-Heerwagen ad Liv. 22, 28, 9 p. 326.

simul et] cf. § 92. 111,25

dilaniauit] i. q. 'discidit'. 111,26

<in> extremo uitae fine] cf. § 105 'in extremo uitae fine'. 111,27

animo aduertit] cf. Verg. aen. 2, 712 'animis aduertite uestris'. 111,28 Plin. n. h. 25, 5. Cort. ad Sall. Iug. 69, 1 p. 724.

cohortatur] Fabri-Heerwagen ad Liv. 22, 15, 9 p. 283. cf. § 39. 111,29 42. 47.

quae uiderentur] Ps.-Call.: κελεύει αὐτὸν θαρρόντα λέγειν τὰ ἐκ 111,31 τοῦ σημείου θεωρούμενα.

ait] Fabri-Heerwagen ad Liv. 21, 54, 1 p. 191.

o rex] cf. cod. A: οὐκέτι cū ἐν τοῖς [cod.: cuneoι, corr. Kroll] ζωῇ καταριθμητός (cod. -τοι) εἶ, ἀλλὰ τὸ cωμά σου λέλυται τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει. Iul. Valer. p. 162, 25 'non enim iam bonis neque inter uiuos homines ultra nominabere'.

in uiuorum numero adnumeres] cf. ex. gr. Cic. pro Roscio Am. 32, 89. Ovid. trist. 5, 4, 20.

- 111,32 ex humanitate] i. q. 'ex hominibus' uel 'ex genere humano', cf. Krebs 'Antibarbarus' I p. 606 s. u.
- 111,35 bestiarum simulacra] Ps.-Call.: τῶν θηρίων αἱ μορφαί. gentes sunt ferae ac barbarae] cf. Iul. Valer. p. 163, 3 'quicumque tibi subditi sunt et subiecti', Syr. p. 392; 'die Tierkörper sind alle Völker', Arm. p. 98 τὰ στρατεύματα τὰ περὶ ἐὶντα, frgm. Guelf. 'hi sunt principes tibi subiecti' (discrepant Ps.-Call. οἱ περὶ ἐὶντες et Leo p. 126, 5 'homines sunt qui poste ueniunt'). ceterum apparet epitomes auctorem duas huius portenti interpretationes confudisse. nam bestiarum simulacris modo gentes ferae ac barbarae, quibus Alexander imperabat, significari dicuntur, modo familiares regis, qui ei insidiabantur.
- 112,1 sunt inimici] sc. 'tui' uel 'tibi'; Ps.-Call.: οὕτως καὶ οἱ περὶ ἐὶντες διάκεινται πρὸς ἐὶν. Arm.: οὕτω καὶ οἱ περὶ ἐὶντες οὐ φιλοῦσι ἐὶν. fortasse autem praeterea etiam inter se eos inimicos fore dixerat, cf. Iul. Val. p. 163, 7 sqq.: 'hi quoque ipsi dissidebunt neque congruent', frgm. Guelf. 'sic quoque post mortem tuam hi inter se discordes erunt'.
- 112,2 commutabuntur] Arm.: πολλὰ δὲ συγχύσεις ἔχονται ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ τελευτήσαντος κτλ. Iul. Val. p. 163, 10 sq.
- 112,4 ait] cf. § 94.
- 112,5 accipe me ut tertium mortalem] Syr. p. 392 'befiehl, daß man mich als den dritten Sterblichen aufnimmt'; Leo p. 126, 10 'recipe me tertium mortalem'. (cod. A: δέχου καὶ με τοιοῦτον ὄντα θνητόν — Arm. δέχου καὶ με τοιοῦτον θνητόν).
- 112,6 his ut uidetur] cf. cod. A p. 144 not. 20 Muell. Arm. p. 98. Syr. p. 392. 'his' i. est q. 'his uerbis'.
Liberum patrem . . . Herculem] e mortalibus immortales facti uiri hi uulgo afferuntur: Hercules, Liber, Castor et Pollux, Quirinus, cf. Hor. carm. 3, 3, 9 sqq. et (omisso Quirino) 4, 8, 29 sqq. Sil. Ital. 15, 78 sqq. Cic. tusc. disp. 1, 12, 28.
- 112,8 deorum mensis] cod. A: ἐαυτὸν ἔκρινεν . . . ἄξιον θεοῖς συνέστιον γενέσθαι. Arm. p. 98 ἐαυτὸν ἔκρινεν . . . ἄξιον τοῖς θεοῖς σύνδειπνον γίνεσθαι. Iul. Val. p. 163, 19 'quod diuinis honoribus haud procul foret'. Pind. ol. 1, 59 sqq. Verg. buc. 4, 63. aen. 1, 79. Hor. carm. 4, 8, 30.
- 112,10 Babylonem] scripsi pro eo quod codex exhibet 'Babyloniam'. cf. cod. A: ἀφικόμενος δὲ ὁ Κάσανδρος εἰς Βαβυλῶνα.
- 112,11 eductum] conicias 'seductum' coll. cod. Leid. p. 789 συνελάλησεν Ἰούλλῳ λάθρα. Syr. p. 393 'da näherte sich Cassander dem Iollas und machte ihn zum Mitwisser seines Geheimnisses'.
- 112,12 animum ac superbiam] cf. Liv. 22, 26, 1 et Fabri-Heerwagen ad h. l. p. 320. 'animus' h. l. idem fere est quod 'arrogantia'.
- 112,13 uti . . . ne] cf. § 64.
- 112,14 deinde] quid in iis quae secuntur narratum fuerit, intellegi potest ex Ps.-Call. 3, 31 p. 145 Muell. cod. Leid. p. 789. Arm. p. 99. Syr. p. 393. Leo p. 132, 10 sqq. uerba quae tradita sunt intacta reliqui. conicias haec fere: 'deinde [Alexander] Iollas se effecturum dixit, cum [Alexander] diem festum agens [cum] amicorum conuentum habere uellet'. ceterum quae hoc loco narrantur ex uberiore quadam narratione in angustum coacta sunt.
- 112,16 Onesicritus] τῶν παραδόξων ἀρχικυβερνήτης ille inprimis in numero eorum, qui Alexandri uitam fabulose narrauerunt, habendus est (cf. etiam carminis illius aetatis Byzantinae initium publici iuris factum a Steph. Kappio 'Mitteilungen aus zwei griech. Hss.' Vindobonae 1872).
- 112,17 fuit Perdiccas] plura nomina exhibet codex A, nempe haec: ἦσαν δὲ οἱ παρόντες κ'. Περδίκας, †μιλιανός [Medius], Πύθων, †λιώνατος [Leonatus], Κάσανδρος, †Πόκεστος [Peucestes], Πτολεμαῖος, Λυσίμαχος, Φίλιπ-

- πος ὁ ἱατρὸς, Νέαρχος Κρής, Στακάνωρ [cod.: Νέαρχος Κρίτιος ἄνωρ; corr. Schwartz], Ἡρακλείδης ὁ Θράξ [cod.: Θράξ], Εὐροππαῖος [cod.: Εὐρώπιος], Ἀρίστων Φαρνάλιος, Φίλιππος <ὁ> μηχανικός, Φιλώτας, Μένανδρος. cf. praeterea Arm. p. 99: ἦσαν δὲ οἱ παρόντες εἴκοσι. Περδίκας, Μελέαγρος, Πείθων, Λεοννάτος, Κάσανδρος, Πευκέστης, Πτολεμαῖος, Λυσίμαχος, Φίλιππος, Ὀλκίας, Εὐμένης, Φίλιππος ὁ ἱατρὸς, Νέαρχος ὁ Κρής, Ἡρακλείδης, Εὐροππαῖος, Ἀρίστων Φαρνάλιος, Φίλιππος ὁ μηχανικός, Φιλώτας, Μένανδρος, Δάρδανος. uers. Syr. p. 393: Perdikkas [syr. Priskos] u. Meleagros [syr. Markanos] u. Lysias u. Python [syr. Priton] u. Rekitharos u. Cassiodorus u. Nikolaus u. Kritias u. Heraklides u. Tarkana u. Philippus u. Menander.
- †erat teon] fort. Πύθων, Πείθων Priton. 112,18
Theoklus] Θεόκλος uel Θεοκλής.
†staion] Ἀρίστων. ceterum Stasanoris nomen latere suspicatus 112,19
est Schwartz.
†oratheus] Εὐρωππαῖος (oriundus ab Europa, oppido quodam Macedoniae, ut recte intellexit Schwartz).
†ilicus] Ὀλκίας, quod nomen latere uidit Schwartz.
praeter Eumenem] Περδίκας τε καὶ Πτολεμαῖος, Ὀλκίας, Λυσίμαχος, 112,20
Εὐμένης, Ἀνανδρος [= Ἀκανδρος?] praebet cod. A; in uers. Arm. p. 100: Περδίκας καὶ Πτολεμαῖος, Ὀλκίας καὶ Λυσίμαχος, Εὐμένης καὶ Κάσανδρος.
Cassandrum] Asander, Philotae filius intelligendus uidetur esse, 112,21
de quo cf. Wesseling. ad Diod. 18, 39, 6 [= p. 248 ed. Dind.]. Muetzell. ad Curt. 10, 10, 2 p. 925. Niese p. 197 not. 3.
que] cf. ex. gr. Fabri-Heerwagen ad Liv. 21, 6, 7. 112,22
rerum nouarum studentes] saepius legitur 'nouis rebus studere',
hoc tamen loco illud uerbum eodem quo adiectiuum 'studiosus' modo
cum genetiuo coniungitur.
futura foret] sc. potentia uel superbia Alexandri. 112,23
foret] cf. Reisig III p. 321 not. 445.
accubanti] 'accubanti' recte coniecisse uidetur Reitzenstein. cod. 112,25
A: τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου ἀνακλιθέντος (cod. Leid. συνανακλιθέντος αὐτοῖς). Arm.
ἀνακλιθέντος τοῦ βασιλέως. Syr.: 'als nun Alexander sich hingelegt hatte
und sie alle vor ihm zu Tische lagen'.
ueluti sagittatus esset] cod. A: ἐξαίφνης ὁ Ἀλέξανδρος ἀνεβόησεν 112,27
ὡς τόξῳ πεπηγὼς εἰς τὸ ἦπαρ (cod. Leid. πεπληγμένος διὰ τοῦ ἥπατος.
Arm. πληγὴς τὸ ἦπαρ. Leo p. 132, 18 'subito clamauit uoce magna quasi
lanceam dedisset illi aliquis in iecore'. Syr.: 'Als Alexander getrunken
hatte, fühlte er augenblicklich einen heftigen Schmerz'). cf. Plut. Alex. 75, 3.
<se> conprimens] i. q. dolorem conprimens, τὴν ὀδύνην ἐγκαρτε-
ρήσας.
animo conscio] cf. ex. gr. Sall. Cat. 14, 3. Iustin. 2, 5, 7 'mulieres 112,28
male sibi consciae'.
male factum est] Plaut. mil. glor. 1331 sq. et Lorenz ad h. l. Lu- 112,29
cret. 3, 597 et Heinze ad h. l.
cum uomere uellet] cod. A: ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀπεράσαι [cod. διαπε-
ράσαι, corr. Schwartz] βουλούμενος τὸ πολὺ τοῦ οἴνου ἤτησε πτέρον. εἴθιστο
[cod. ἦσθητο, corr. Keil] γὰρ οὕτως [cod. τούτῳ, corr. Schwartz] ἐμεῖν
[cod. ἐμμένειν, corr. Keil]. ὁ δὲ Ἰούλος περιχρίσας τῷ φαρμάκῳ ἔδωκεν
αὐτῷ. cf. Arm. p. 100. Syr. p. 393. Leon. p. 132, 25.
quod] quaedam intercidisse manifestum est, fortasse 'quod fa- 112,31
cere solitus erat' (coll. § 62), cf. cod. A εἴθιστο γὰρ οὕτως ἐμεῖν. Arm.
p. 100 εἰώθει γὰρ οὕτω ποιεῖν. Syr. p. 393 'weil er gewöhnt war, manch-
mal dies zu thun'.
secum] cf. Fabri ad Sall. Cat. 32, 1 p. 77. 112,34
Cassandrus] cf. Vell. 1, 16, 3 'Menandrus'. Neue 'Formenlehre' 112,33
vol. I p. 77 sqq. cf. § 96. 97.

- tradiderat] fortasse praestat scribere 'tradit(um) erat'.
- 112,36 <Iollam>] quae in cod. A leguntur admodum corrupta sunt uerba. sensus eorum hic est Cassandrum in Ciliciam (εἰς ὅλους κύλικας, quod Keil correxit in ὅρους κύλικας, cf. eundem errorem in uers. Arm. p. 100 εἰς πάντα τὰ ποτήρια) profugisse ibique aduentum Iollae fratris exspectasse.
- 112,38 Macedoniam] omissa ut saepius praepositione 'in', cf. ex. gr. Caes. b. civ. 3, 41, 1. 106, 1. Reisig III p. 653 not. 560.
- inuersis uerbis] cod. A: διὰ σημείων γράψας, Arm. p. 100 σημείοις γράψας πρὸς αὐτὸν ὡς τὸ ἔργον ἐτελέσθη. Syr. p. 394: "da schrieb Cassander nach Macedonien an seinen Vater: 'das Werk, um deswillen ich hierher gekommen war, ist zur Thatsache geworden und ist gut zur Ausführung gekommen'." 'inuersis uerbis' hoc loco i. q. 'ambiguus uerbis', quae Antipater in aliam atque eam, quae proprie iis subiecta erat, sententiam facile accipere potuit. cf. Lucret. 1, 642. Ter. Haut. timor. 372. Quintil. 8, 6, 44.
- 113,1 ceteros amicos] cf. § 28 'cum ceteris amicorum filiis'.
- 113,2 ubi silentium esse sensit] cf. § 21.
- 113,3 quadrupes] i. e. per manus et genua reptans. cod. A: τετραποδιτί, cf. Arm. p. 101. Syr. p. 394 'er ging auf seinen Händen und auf seinen Füßen'. Leo p. 133, 17 'manibus pedibusque'. ad ea quae secuntur cf. etiam Arr. 7, 27, 3.
- 113,5 protinus progressus] cf. § 36 (ex coni.).
- interim] i. q. interdum.
- 113,6 currentem] 'accurrentem' coniecit Reitzenstein, cf. προστρέχουσαν cod. A. Arm. 'sequentem se cursu ualidissimo' Leo p. 133, 21.
- ut ea se posset praeterire] possis etiam 'ut ea, si posset [fieri], praeteriret'.
- 113,8 nancta gemitum flentis] cf. Arm. p. 101: ὁ στεναγμός Ἀλεξάνδρου σπανίως ἀναφωνοῦντος ἐκάλει καὶ ὠδήγει τὸν στεναγμὸν Ῥωζάνης. fortasse scribendum 'persequens'.
- 113,10 alleuauit] cf. Arm. p. 101 αὐτὴ δὲ ἡ γυνὴ περιπλακεῖσα αὐτῷ ἔφη: "καταλείπεις ἐμέ, Ἀλέξανδρε, σεαυτὸν εἰς θάνατον δοῦς;" ὁ δὲ εἶπεν κτλ. cf. Syr. p. 394. Leon. p. 133, 24 sq. de uerbo 'alleuandi' cf. Muetzell. ad Curt. 5, 4, 18 p. 436.
- 113,11 paruum fructum] ea uerba apud Ps.-Call. uitiose tradita esse apparet.
- 113,12 mihi immortalitatem ademisti] cf. Arr. 7, 27, 3 εἰπεῖν ὅτι ἐφθόνησεν ἄρα αὐτῷ δόξης τῆς ἐς ἅπαν, ὡς θεῷ δὴ γεγεννημένῳ.
- 113,14 diluxit] cf. § 16.
- 113,15 ut ne] cf. § 64.
- 113,17 Combalum] cod. A: Καμβοβάφην, Arm. Κόμβαφον (cf. nomina propria Κομβάβος, Κόμβαφίς).
- 113,23 audiuit] sc. 'tumultum', cf. § 56.
- 113,25 ita uti] ὥστε A, Leid.
- 113,26 portam] cf. infra 'altero ostio'.
- 113,27 cum singulis tunicis] cf. Plut. Alex. 76, 4 ἐν τοῖς χιτῶσι καθ' ἑνὰ πάντες πὰρὰ τὴν κλίνην παρέξηλθον Arm. p. 101 μονοχίτωνας. Leo p. 135, 1 'cum uno uestimento'. [Plut. Alex. 71, 4 ἄνοπλοι καὶ μονοχίτωνες]. ceterum 'salutandi' uerbum parum eleganter paucis uocabulis interiectis duplicatur quamobrem cum Reitzensteinio 'uisitabant' scripsi.
- 113,30 Peuculanus] cod. A: Πευκῶος, Arm.: Πευκαλῶος, Syr.: Phainokles, Leo p. 135, 6 'Speleucos'.
- natus] aut ex dittographia ortum et delendum est aut quaedam interciderunt, ex. gr. '<ignobili loco> natus', cf. cod. A: τῷ μὲν εἶδει

οὐκ ἀπρεπὴς [cod. εὐπρ.], ἰδιώτης δὲ οὐδεμιᾶς τάξεως ὑφηγούμενος. cf. Arm. p. 102. § 45 'haud ignobili loco orta'.

qui cum partem] post haec uerba quaedam intercidisse mani- 113,32 festum est. cf. Ps.-Call.: ἐπ' ἀγαθῷ μὲν, Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, Φίλιππος ὁ πατὴρ σου ἤρξεν, ἐπ' ἀγαθῷ δὲ καὶ σύ, βασιλεῦ. fuit, cum conicerem: 'rex fuit Macedoniae <utilissimus, etiam tu rex fuisti> utilissimus, qui' etc. uerba quae secuntur sic emendauit Schwartz: 'qui tuam patriam Macedoniae', cf. Syr. p. 395 'weil du uns berühmt und gefeiert gemacht hast'. equidem praeferam coniecturam Reitzensteinii, qui scribi iussit: 'qui cum partem <eo> laudium extulisti' e. q. s. longiorem hoc loco extitisse orationem ratus, qua Philippus, qui re uera partem tantum Macedoniae initio tenuerat, ut rex utilissimus cum rege gloriosissimo Alexandro conferebatur. cf. ad formam 'laudium' Neuium 'Formenlehre' uol. I p. 272. ceterum 'a' et 'au' a librariis saepissime confundi docuit nos Theod. Birt (Rhein. Mus. uol. 52 'Erg.-heft' 1897 p. 89 sqq. et p. 203 sq.).

aequares] estne scribendum 'aequaret'? cf. cod. A: τοῦ τελευτῶντος 113,33 καλὸν ἐστὶ καὶ Μακεδόνας συναποθανεῖν σοὶ τῷ ποιήσαντι Μακεδονίαν ἀξίαν τοῦ Διός.

perierunt] cod. A: ἀπόλωλεν Μακεδονία. 113,34

ut animo forti esset] cod. A: ἐμφασιν ἐποίητο παρακλήσεως. 113,36

epistulam quam ad Rhodios scripserat] haec epistula, quae in hac 114,1 epitome ab testamento Alexandri seiungitur, apud Pseudo-Callisthenem non exstat nisi quod quaedam eius partes testamento ipsi insertae sunt.

senatu] hanc datiui formam retinui, cf. Reisig 'Vorlesungen' I p. 140 et ibid. not. 90. Kühner I p. 245 sq.

patrii] scripsi coll. § 123 'Hercules patrius noster'. Plut. Alex. 114,3 2, 1 τῷ γένει πρὸς πατρός μὲν ἦν Ἡρακλείδης ἀπὸ Καρανίου. 'patrius' eodem sensu quo πατρώος usurpatur. Tibull. 2, 1, 17 'di patrii'.

nostri] 'progressi' intercidisse uidetur. ex iis autem quae secun- 114,4 tur nihil elici potest, cum auctori epitomes ipsi Graeca, quae uertit, uerba uitii quibusdam inquinata ante oculos fuisse uideantur. Reitzenstein et exitum prioris enuntiati et initium alterius excidisse ratus coniecit: 'nos ultra columnam Herculis patrii nostri finis usque ... ab hominibus abeuntes'.

abeuntes] i. e. 'e uita', nisi praestat scribere 'obeuntes'. cf. § 115 'ad deos abisse'.

quocirca] cf. διό cod. A. Arm. uerba quae secuntur sic emendauit 114,7 Kroll: 'quod ergo iacebat in uestro oppido'.

memorem] i. q. 'gratum'. Schwartz coniecit 'memoria teneretis', 114,9 sed codicis scriptura ne ipsa quidem omni caret probabilitate. ad rem cf. Plut. Alex. 34, 2.

praescripsimus] uerba quae secuntur sic inter se cohaerent: 'ut, 114,12 quod cuique dari iussimus, <id> ex pecunia regi <cuique> dandum curarent'.

auri signati talenta] τάλαντα νομίσματος. cf. ad h. l. infra § 118. 114,14 medimnum] semper retinui hanc scripturam, cf. 'columna' et alia exempla apud Lindsay-Nohl. 'die lat. Sprache' p. 81.

XL] infra § 118: XXX., quem numerum in 'XXXX' mutauit. 114,15

aequum est] cum ablatiuo coniunctum, cf. Plaut. Bacch. 488. 114,17

cum cura curare] cf. Plaut. Pers. 198 'rem hanc cum cura ge- 114,18 ras'. Liv. 39, 41, 6 'alqd cum cura exsequi'. Fibrri ad Sall. Iug. 54, 1 p. 283.

ad aurem] cf. 'dicere in aurem', 'in aurem loqui', 'ad aurem 114,19 inuocare', 'ad aurem insusurrare'.

- 114,23 Ismenian] est tibicen ille apud Ps.-Call. quoque 1, 46 commemoratus. cf. praeterea Arm. p. 104.
- Thebaeorum] § 120 'Thebanis'. ceterum uerba aperte uitiosa sunt, quae mihi non contigit ut expedirem. pro quibus haec fere scribenda esse suspicatus est Reitzenstein: 'ut rex Thebaeorum <cinitatem> testamento tractasset <edocuit>. eo diligentius' e. q. s.
- 114,26 leuabat] Arm. p. 104 ἀπηλλάχθη τῶν πολλῶν ἀλγῶν. dolores eius dies V produxerat] i. e. cataplasma effecit, ut dolores per dies quinque intermitterentur.
- 114,27 poculum] Arm. p. 104 πάλιν ἰόλλας τὸ ποτήριον φαρμακοποιήσας παρέειχεν αὐτῷ.
- 114,28 desperari se] cf. Krebs 'Antibarbarus' I p. 389 s. u.
- 115,1 Ptolomaeum] codicis scripturam sic correxit Schwartz coll. uers. Arm. p. 105: τὸν δὲ Πτολεμαῖον ἑαυτῷ παρακαθιστάμενος εἶπεν. ἴθι καὶ εἰς Αἴγυπτον καὶ τοῦ σώματος ἡμῶν ἐπιμελοῦ.
- 115,2 Aegyptum] cf. ad § 100 'Macedoniam'.
- 115,3 in aurem dixit] Arm.: λεπτῶς δὲ ἐλάλησε σὺν αὐτῷ, ἵνα μὴ τις ἀκούσῃ.
- 115,4 conixus] cf. Fabri-Heerwagen ad Liv. 21, 36, 8 p. 126. Kühner I p. 569 s. v. 'nitor'.
- 115,5 accipe me] Arm.: καὶ νῦν παράλαβε ἐμέ, Ἡράκλεις καὶ Ἀθηνᾶ, καὶ ὑμεῖς ἄνδρες πάντες χαίρετε.
- 115,8 collapsa est] Arm.: ἡβούλετο πρὸς τοὺς πόδας τοῦ ἀνδρός αὐτῆς Ἀλεξάνδρου πίπτειν. discrepat paulo epitomes auctor.
- ad pedes se aduoluit] i. e. 'procubuit'. cf. Sen. de ira 2, 34, 4 ['pedibus se aduoluere'], a Sall. et Tac. uerbum 'aduoluendi se' cum simplici accus. coniungitur, ex. gr. 'genua'.
- hanc Olcias] cf. Arm.: καὶ λαβὼν τῆς χειρὸς αὐτὴν Ὀλκίας ἤγαγε πρὸς Ἀλέξανδρον.
- 115,12 nutu commendationem fecit] Arm.: κατανεύων φανερώς ἀνέδειξεν ἐπιμελῶς παραθείς.
- 115,14 annos tres et XXX natus] Ps.-Call. 3, 35 et cod. Leid. p. 791: ἔζησεν ὁ Ἀλέξανδρος ἔτη τριάκοντα δύο. Syr. p. 398: 'zweiunddreissig Jahre und sieben Monate'. Arm. p. 105 ἔτη τριάκοντα τρία. Iul. Val. p. 168, 10 et Leo p. 136, 8: 'triginta et tres'.
- annos XIII] Ps.-Call. 3, 35 ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ'.
- 115,15 uitam commutauit] cf. μεταλλάττειν (τὸν βίον). Sulpic. ap. Cic. ad fam. 4, 5, 3 'mortem cum uita commutare'. 'uitam commutare' inuenitur etiam apud Lactantium.
- nondum etiam] cf. Landgraf. ad Cic. pro Rosc. Amer. § 23 p. 176. Fabri ad Sall. Iug. 31, 20 p. 238.
- 115,16 quid rei esset] cf. Liv. 3, 17, 2 'quid hoc rei est'? Curt. 10, 2, 17.
- 115,18 alueum] uertit λάρνακα (Ps.-Call. 3, 34. cod. Leid. p. 791. Arm. p. 106), cui uocabulo non solum notio 'arcae' subest sed etiam 'navis', quo sensu uox 'alueus' quoque accipitur.
- collocant] 'collocandi' uerbum hoc loco cum praepositione 'in' sequente accusatio coniunctum est, cf. ex. gr. Sall. Iug. 61, 2. Krebs 'Antibarbarus' I p. 269 s. u. Reisig III p. 715 sq.
- 115,19 diadema] supra § 2 legitur altera huius uocabuli forma (neutr. gen.), sed cf. Pomponium apud Priscian. p. 200, 8 ed. Hertz. Georges 'Lexikon der latein. Wortformen' s. u. Kuehner I p. 316 γ.
- in eundem] i. e. 'alueum'.
- 115,20 multos odores] ad rem cf. Diod. 18, 26, 3.
- mille] cf. Woelfflin 'Archiv' IX (1896) p. 180 sqq.
- combustus] alibi non exstat hoc uocabulum, quod significare uidetur

- 'suffimentum' (quod comburitur). ad rem cf. Arm. p. 106 ἐπέβαλεν αὐτῇ μέλι νησιωτικὸν καὶ ἀλόην ἥπατικήν.
- pallium] i. q. 'lodix', cf. Friedlaender. ad Iuven. 6, 236. ad rem cf. Diod. 18, 26, 4.
- per praeconem silentio facto] cf. Liv. 43, 16, 8 'audientiam facere praeconem iussit'. Plaut. Poenul. prolog. 11.
- Perdicca] cf. Nipperdey-Lup. ad Nep. Alc. 3, 1.
- bene dicere] cf. εὐφημεῖν ('fauere lingua'). 115,25
- Olympiade matre] Ps.-Call. 3, 33 βασιλεὺς Ἀλέξανδρος υἱὸς Ἀμ- 115,27 μωνος καὶ Ὀλυμπιάδος. cf. praeterea Arr. 3, 3, 2 καὶ τι καὶ αὐτὸς τῆς γενέσεως τῆς ἑαυτοῦ ἐς Ἀμμωνα ἀνέφερε. cf. Arm. p. 102 et 103.
- si mihi ex Roxane] cf. cod. A. Arm. p. 103. Syr. p. 396. Iul. Val. 115,28 p. 166, 1 sqq. Leo p. 127, 20 sqq.
- rex esto ... imperator sit] apparet auctorem epitomes in iis quae 115,29 secuntur eloquendi uarietate haud ineleganti usum esse, cuius rei, cum per se perspicua sit, exempla enumerare supersedeo.
- Arrhidaeus Philippi filius] ex Philinna saltatrice, cf. Plut. Alex. 77, 5. Diod. 18, 2, 4. Justin. 9, 8, 2 etc. de scriptura nominis cf. Ruehlii adnot. crit. ad Iustin. l. c. p. XXVII. cod. A: Ἀραδαῖον, Arm. Ἀριδαῖον, Syr. 'Aradaüs', Val. 'Aristeum', Leo 'Aridaeus'.
- si mihi filia] cf. cod. A. Arm. l. c. Syr. l. c. Iul. Val. p. 166, 3 sqq. 115,30 Leo p. 128, 2 sq.
- educandam collocandamque] esse hanc filiam Macedonibus non 115,31 dicitur in cod. A, Arm. Syr., apud Val. et Leon.
- ipsi sibi regem cooptent] cf. cod. A: ἐλέσθωσαν Μακεδόνες [cod. 115,32 Μακεδόσιν] δὲ <ἀν> βούλωνται βασιλέα, ἐὰν μὴ βούλωνται Ἀραδαῖον τὸν Φιλίππου υἱόν, Arm. l. c. Syr. l. c. Val. p. 166, 4. Leo p. 128, 2 sq.
- Olympiadi matri] cod. A: ἐ... ωι δὲ ἔστω Ὀλυμπιάδι κατοικεῖν ἐν 115,33 Ρόδῳ κτλ. Arm. l. c. Syr. l. c. Val. p. 136, 7 sqq.
- alibi <ni> uoluerit] cod. A: ἐὰν δὲ μὴ βούληται κατοικεῖν ἐν Ρόδῳ κτλ. Val. p. 166, 8 sq.
- denturque] cod. A: λαμβάνουσα τὰς αὐτὰς προσόδους κτλ. Val. 116,1 p. 166, 9 sq.
- Leonnato] cf. cod. A ('Alewva). Syr. p. 397 (Pidasdron). Val. p. 166, 116,2 12 sq. (Philonam). Arr. ap. Phot. bibl. cod. 92 τῆς δὲ ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας Λεοννάτος. Dexipp. ap. Phot. bibl. cod. 82. Diod. 18, 3, 1. Curt. 10, 10, 2. Iustin. 13, 4, 16. omnino conferas uelim satraparum nomina tradita in Arriani historia successorum Alexandri (Arriani τῶν μετ' Ἀλέξανδρον libri septimi fragmenta edidit R. Reitzenstein, Vratislaviae 1888).
- uxorem] cf. cod. A. Val. p. 166, 13 sq.
- †tanquam] fortasse ex dittographia ortum est, nisi praestat statuere 'tamquam uxorem' idem ualere quod ὡς γυναῖκα.
- Cleonicam] in cod. A exstat Κλεοδίκη. nomen omisit Valerius. 116,3
- Eumenem] cf. cod. A. Syr. p. 397. Val. p. 166, 14 sq. Leo p. 128, 116,4 4 sq. (Simeon). Arr. l. c. Dexipp. l. c. Diod. l. c. Curt. 10, 10, 3. Justin. 13, 4, 16.
- qui mihi gratus fuit] uix sanum crediderim uocabulum 'gratus'. cod. A: τῷ ὑπομνηματογράφῳ. Leo p. 128, 4 'Simeon notarius'. quamobrem coniecit Schwartz 'a secretis'. cf. § 117 'qui mihi armiger fuit'. sed cf. p. 115, 17 'qui in gratia erant'.
- insulas] cod. A: τοὺς δὲ νησιώτας ἀφίησιν ἐλευθέρους. Val. p. 166, 15 sq. Leo p. 128, 5.
- sua quaeque possideant] cf. Fabri ad Sall. Cat. 43, 1 p. 98. Fabri- 116,5 Heerwagen ad Liv. 22, 55, 8 p. 404.
- legibus suis utantur] πολιτεύειν αὐτονόμους uertit.

116,6 Pamphyliae] cf. cod. A: Παμφυλίαν δὲ καὶ Κιλικίαν <Ἀντι>γόνω. Syr. p. 397 'über Pamphylien und Lycien soll Antigonos herrschen'. Val. p. 166, 16 'Antigonos Cariae praesit'. Leo p. 128, 6 sq. 'Liciae et Pamphyliae atque Phrygiae sit princeps Antigonos'. Arr. l. c. Παμφύλων δὲ καὶ Λυκίων καὶ Φρυγίας τῆς μεγάλης Ἀντίγονος. Dexipp. l. c. Diod. 18, 3, 1. Curt. 10, 10, 2. Iustin. 13, 4, 14. quibus ex locis concludi potest hoc quoque loco scribendum esse: 'Pamphyliae Lyciae <Phrygiae> maioris Antigonum'.

Antigonum] codex praebet 'Antiochum'. eodem errore praebent codd. ap. Ps.-Call. 3, 33 p. 150 Ἀντίοχον.

116,7 Cassandrum] cf. Jul. Val. p. 166, 17 '(Antigonos Cariae praesit) Cassanderque Boeotiae'. — Leo p. 128, 7 (uerba corrupta). — consentit autem epitome cum Arr. l. c. Καρῶν δὲ Κάσανδρος, cf. Dexipp. l. c. Καρῶν δὲ Ἀσάνδρος (id autem nomen uerius, cf. ad § 98. Niese p. 197 not. 3. Wesseling ad Diod. 18, 39, 6 p. 287, 39 [p. 248 Dind.]). Diod. 18, 3, 1 Ἀσάνδρῳ μὲν Καρίαν, Curt. 10, 10, 2 'in Cariam Cassander', Iustin. 13, 4, 15 'Cariam Cassander'.

qui †farus uocatur] cf. cod. A qui (omisso Antipatri nomine) haec aperte corrupta uerba praebet, quae quin huc referenda sint non dubito: τούτων δὲ πάντων μέχρι τῶν ἐντὸς Ἄλως ποταμοῦ χώρα παρεχέτω, cf. Val. p. 166, 17 sq.: 'eisque omnibus praeesse Antipatrum oportebit' et Leon. p. 128, 8 (corrupta sunt uerba, cf. Landgraf. ad h. l.). neque enim Pharus insula hic ullum locum habere potest, immo de Halye flumine cogitandum. prorsus autem discrepant quae apud Arr. l. c. Dexipp. l. c. Diod. 18, 3, 2. Iustin. 13, 4, 5 de Antipatro leguntur. ceterum cf. ex gr. Sall. Cat. 55, 3 'locus, quod Tullianum uocatur'. Iug. 18, 11 'loca, quae Numidia appellatur'.

116,9 Nicanor] discrepant et Arr. l. c. Φιλώτας δὲ Κιλικίας, Dexipp. l. c., Diod. 18, 3, 1. Curt. 10, 10, 2. Iustin. 13, 4, 12 (apud quos Nicanoris nomen prorsus non exstat) et Ps.-Call. cod. A, qui Ciliciam Antigono attribuit nomenque Nicanoris non exhibet (idem ualet de Syr. et Leone, nisi quod Syr. p. 397 praebet 'über Cilicien Pior' et Leo p. 128, 8 'Antipater Ciliciam').

Cariae Cassandrum praeesse] mera dittographia.

Syriae] Syr. p. 397 'über Syrien und bis zu den Flüssen hin <soll herrschen> Python'. Val. p. 166, 18 'Uton Syriae rector esto'. Leo p. 128, 8 sq. 'Siriam magnam Pithoni'; apud Arr. l. c. Dexipp. l. c. Diod. 18, 3, 1. Curt. 10, 10, 4. Iustin. 13, 4, 13 Πίτων uel Πύθων Mediam sortitur, quae hoc quoque loco intellegenda est, cum Syria Coele et Syria Mesopotamia disertis uerbis excludantur.

116,11 Babylonem] in cod. A haec exstant: τῆς δὲ Βαβυλῶν<ος καὶ> τῆς προσηκούσης αὐτῆς Σέλευκον ὄπλοφόρον, quae Muelleri sic suppleuit: τῆς δὲ Β. καὶ τῆς προσηκούσης αὐτῆς κατράπην εἶναι κελεύω C. ὁ. cf. Syr. p. 397 'über dieses Babel hier soll der gewappnete Seleucus herrschen'. Val. p. 166, 19 sq. 'Babyloniae uero et adiacentium regionum [auctor epitomes scribendo 'qui postea adiunctus est' male uertisse uidetur] praeficio Seleucum'. Leo p. 128, 9. — Dexipp. l. c. Βαβυλωνίων δὲ καὶ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν Τίγρητος καὶ Εὐφράτου τῶν μὲν Σέλευκος, τῆς δὲ Μεσοποταμίας Ἀρχέλαος ἦρχε. Diod. 18, 3, 3 Ἀρχωνι δὲ (προσώρισε) τὴν Βαβυλωνίαν, Ἀρκεσίλαω δὲ Μεσοποταμίαν. (4) Σέλευκον δ' ἔταξεν ἐπὶ τὴν ἱππαρχίαν τῶν ἐταίρων κτλ. Iustin. 13, 4, 17 'summus castrorum tribunatus Seleuco cessit'.

116,13 Meleagro] eundem nominant cod. A. Syr. p. 397. Val. p. 166, 20. Leo p. 128, 10. Laomedonti autem Syriam et Phoenicen datas esse testantur Arr. l. c. Dexipp. l. c. Diod. 18, 3, 1. Curt. 10, 10, 2. Iustin. 13, 4, 12.

116,14 Ptolomaeo] cf. cod. A (corrupta sunt uerba). Arm. p. 103. Syr.

p. 397. Val. p. 166, 22. Leo p. 128, 10. Arr. l. c. Dexipp. l. c. Diod. 18, 3, 1. Curt. 10, 10, 1. Iust. 13, 4, 10.

Cleopatram sororem meam] cf. cod. A. Arm. l. c. Syr. l. c. [per- 116,14 peram: 'die Schwester des Weibes Alexanders']. Val. l. c. Leo p. 128, 11.

regiones quae inter Babylonem] Φανοκράτης Perdiccae nominis loco iuuenitur in cod. A in uers. Syr. p. 397 ('Priskos'), apud Val. p. 166, 24. discrepat Arm. l. c.: τῆς δὲ ἐπάνω τῆς Βαβυλωνίας χώρας μέχρι τῶν Βακτριανῶν κατράπην ἀποφηνάτωσαν καὶ ἐπιμελητὴν Περδίκκην κτλ. [huc non faciunt Arr. l. c. Dexipp. l. c. Diod. 18, 3, 4. Curt. 10, 10, 4. Justin. 13, 4, 5].

eique uxorem Roxanen] cf. cod. A. Arm. l. c. Syr. l. c. Val. p. 166, 25. 116,17 populo Rhodiensi] cf. § 108. 116,18

CCC <talenta>] cod. A: χρυσοῦ τάλαντα τέ. Arm. p. 102 χρυσᾶ 116,19 νομίσματα τάλαντα τριακόσια. [Syr. p. 396 de Thebanis.]

XXXX] lectio codicis A corrupta est. Arm. p. 103 τριήρεις τε 116,20 καράκοντα.

<CC milia>] cf. § 108. consentiunt cod. A (cίτου ἐλευθερίας ἐξ Αἰγύπτου . . . <μεδίμνους> β [cod.: εβ], καὶ ἐκ τῆς Ἀσίας . . . πυροῦ <μεδίμνους> β.). Arm. p. 103 (nisi quod tantum πυροῦ ἐξ Αἰγύπτου μεδίμνους διςμυρίους exhibet) Syr. p. 396 (perperam de Thebanis).

praesidiumque] cf. § 107. cod. A: διὸ καὶ ἐγράψαμεν φρουρὰν 116,22 ἐξαγαγεῖν τῆς πόλεως. Arm. p. 102.

exigere] i. q. § 107 'educere', ἐξάγειν. 116,23

Aegypti] cf. Val. Max. 4, 1, 15 'Aegypti'. Nep. Milt. 2, 4 'Chersonesi'. Reisig III p. 543 not.

auri signati talenta . . .] ex cod. A nihil elici potest, cf. autem 116,24 Arm. p. 102 νομίσματα χρυσοῦ [τάλαντα χίλια; Syr. p. 396 'Dariken <im Gewichte von> hundert Pfund'.

Ptolomaeus] cf. Syr. p. 396 'wenn Ptolemäus dorthin kommen 116,25 und meinen Leib dorthin bringen wird'.

ubi id corpus ponatur] i. e. condatur, loculum fieri iubeo etc. 116,26

ex auri talentis CC] πύελον χρυσοῦν [cod. -άν] ἀπὸ τάλαντων c. discrepant Val. p. 166, 27. et Arm. p. 103 ἀπὸ διςμυρίων τάλαντων. Syr. p. 397 '250 Talente schwer'.

Thebanis Boeotiis] cf. cod. A. Arm. p. 102. Syr. p. 396. 116,27

auri signati talenta . . .] Syr. p. 396 'dreihundert Goldtalente', 116,28 qui tamen locus fortasse ad Rhodios referendus est; ex ceteris autem nihil elici potest.

Atheniensibus] Arm. p. 103: εἰς Ἀθήνας χιτῶνα καὶ χρυσοῦν θρό- 116,30 νον Ἀθηνᾶ, ἥ ἐν τῷ καλῷ τῷ ἐπάνω Παρθενῶνι. Syr. p. 397 'ein königliches Gewand von mir und meinen goldenen Thron soll man der Stadt Athen für den Tempel der Jungfrauen senden'. Leo p. 135, 18 sqq. 'tunc dixerit Athena in templum Apollinis peplona id est trabeam auream et auream sedem'.

†speculis] Keil coniecit 'peculiaris', Schwartz 'regalis'. 116,31

in aedem Iunonis Argis] cod. A: ἀποστεῖλαι δὲ εἰς αἶγ^ο [sic; 116,32 Αἰγὰς Mueller.] τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως πανοπλίαν καὶ χρυσοῦ νομισμένου [cod. X vñ. corr. Muell.] τάλαντ<α> . . . τῷ Ἡρακλεῖ κτλ. Arm. p. 103 ἀποστεῖλαι δὲ εἰς Ἄργος τὴν πανοπλίαν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως ἀκροθίνια τῷ Ἡρακλεῖ, τῇ δὲ πόλει χρυσᾶ νομίσματα ἑκατὸν πεντήκοντα τάλαντα. Syr. p. 397 'alle meine Waffenrüstungsstücke soll man nach Persien senden samt 150 Talenten Gold'. Jul. Val. p. 167, 2 sqq. 'Argos autem mitti arma, quibus ipse usus sum, et auri signati drachmas quinquaginta eaque Herculi consecrari uolo'.

Apollini] cod. A: ἀποστεῖλαι δὲ καὶ εἰς Δελφοὺς τῶν ἐλεφάντων 117,1 τοὺς ὀδόντας καὶ τῶν δρακόντων τὰς δορὰς καὶ φιάλας χρυσᾶς ἰγ'. Arm.

p. 104 idem fere praebet, nisi quod φιάλας χρυσᾶς ἑκατὸν καὶ δακτυλίους δοκίμους ἑκατὸν exhibet. Syr. p. 397 'dem Tempel der Götter, welcher in Macedonien ist, <soll man senden> goldene Köpfe von Drachen <im Gewichte von> 100 Talenten und 100 goldene Ringe und 1000 elfenbeinerne Becher'. Val. p. 167, 4 sqq. 'Delphos quoque mitti praecepi, eboris quod in aula mea fuit, draconumque terga et pateras aureas tredecim'.

117,2 Milesiis] cod. A: χρυσίου νομίσματος τάλαντα ρη'. Syr. p. 397 '150 Talente'. Val. p. 167, 8 'auri signati drachmas centum et quinquaginta'.

117,3 Cnidiis] lectio codicis A corrupta.

117,4 <ibi> imperator sit Taxiles] cf. paulo infra: 'ibi imperator sit Porus'. praeterea cf. cod. A. Arm. p. 104. Val. p. 167, 20 sqq. Dexipp. l. c. ἦσαν δὲ ἄρχοντες Ἰνδῶν μὲν ἀπάντων Πῶρος καὶ Ταξίλης· ἄλλ' ὁ μὲν Πῶρος οἱ ἐν μέσῳ Ἰνδοῦ ποταμοῦ καὶ Ὑδάσπου νέμονται, Ταξίλης δὲ τῶν λοιπῶν. Iustin. 13, 4, 20.

117,6 Parapanisadarum] cf. Dexipp. l. c. Diod. 18, 3, 3. Iust. 13, 4, 21. cod. A (corrupt.). Arm. p. 106. Val. p. 167, 22 sqq.

117,7 Arachosiis et Gadrosiis] Dexipp. l. c. Ἀραχωσίων δὲ καὶ Γαδρωσίων ἐπῆρχε Κυβύρτιος. Diod. 18, 3, 3. Iust. 13, 4, 22. ceterum pro 'impre-ret et' coniecit Reitzenstein 'impreitet'.

117,8 Stasanori Solei] Dexipp. l. c. Στασάνωρ ὁ Κόλιος Ἀρείων καὶ Δράγ-γων ἡγεῖτο. Diod. 18, 3, 3. Iust. 13, 4, 22.

117,9 Bactrianis imperet Philippus] Dexipp. l. c. Φιλίππου δὲ ἦν ἀρχὴ Κογδιανοί. Diod. 18, 3, 3. Φιλίππῳ δὲ προσώρισε Βακτριανὴν καὶ Κογδιανήν. [Iust. 13, 4, 23 cum iis discrepat]. cf. praeterea cod. A. Arm. p. 104. Syr. p. 397. Val. p. 167, 25.

Parthyaeam] Dexipp. l. c. Παδαφέρνης Ὑρκανία. Diod. 18, 3, 3. Φραταφέρνη δὲ Παρθυαίαν καὶ Ὑρκανίαν. Iust. 13, 4, 23 'Hyrcanas Phrataphernes'. cod. A. Syr. p. 397. Val. p. 167, 25 sq.

117,11 Peucestes] Dexipp. l. c. Πέρσαι δὲ ὑπὸ Πευκέστῃ ἐτάχθησαν. Diod. 18, 3, 3. Iust. 13, 4, 23. cod. A. Syr. p. 397. Val. p. 167, 26.

ex eis imperiis] ea quae secuntur admodum corrupta sunt uerba, ita ut iis mederi nequiverim. cod. A autem haec praebet: Ὁξύντην μεταστῆσαι ἐπὶ τῆς Μηδείας [sic], quae ad ea quae secuntur pertinere uidentur. hoc autem loco fortasse de Argiadicis cogitari potest, cf. cod. A. Arm. p. 103. Val. p. 166, 5 sqq.

† pro Mediis] cod. A: Μακεδονίας μὲν Κρατερόν. Arm. p. 103. Syr. p. 396. Val. p. 166, 10 sq. cf. Dexipp. l. c. Arr. l. c.

Argens] melius erit scribere 'Argaeus' (Ἀργαῖος).
117,13 Olciam] cf. cod. A ἀποδεικνύει βασιλεὺς Ἀλέξανδρος βασιλέα [cod. βασιλείας] τῆς Ἰλλυρίδος Ὀλκίαν· δίδωσι καὶ ἵππους περι(?)άγεσθαι ἐκ τῆς Ἀσίας φ', τάλαντα τ' [?]. Arm. p. 104 δίδωσι δὲ αὐτῷ ἵππους ἄγεσθαι ἐκ τῆς Ἀσίας πεντακοσίων. Val. p. 167, 25 sqq. 'Illyriae uero praeficio Olciam, cui quidem ex Asia dari oportebit quingentos equos et auri drachmarum tria milia'. hoc loco equorum numerus intercidit.

117,14 deuentionem] hoc uocabulum nusquam alibi exstare uidetur.

117,15 statuas] cf. cod. A: κατασκευασάτω [sic] ἱερὸν καὶ ἀναθέτω ἀνδριάν-τας κτλ. Arm. p. 104. Val. p. 167, 29 sqq.

Alexandri] nomen omiserunt cod. A et Val.

117,16 in fano Olympico] Arm.: ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ τεμένει. discrepant cod. A et Val. p. 167, 29.

117,17 quos feci] intellegendi sunt οἱ τῆς βασιλείας ἐπιμεληταί.

statuas inauratas Alexandri] quae cod. A praebet corrupta sunt.

117,18 Olympiae] codex 'hiolce'. Ὀλκίου nomen etiam in cod. A et Arm. p. 104 exstat. ex Val. p. 168, 2 sqq. nihil elici potest.

Ptolomaeus] in cod. A inuenitur nomen Perdiccae, sed Ptolemaeum exhibet uers. Arm.

inauratas] χαλκᾶς cod. A. Arm.

Alexandri] eadem nomina occurrunt in uers. Arm. p. 104; cod. A 117,19 omisit nomen Mineruae, Val. inseruit nomen Perdiccae.

sint] 'sunto' coniecit Reitzenstein. cod. A: ἔτρωσαν. haec extrema 117,20 pars testamenti in illo codice uitiose tradita est, omnino deest in uersionibus.

patrius noster] cf. § 107. 117,21

horum] imperatorum, quos institui. 117,22

ut ne] cf. § 64. 117,23

aduersus deos hominesque] Sall. Cat. 15, 4 'dis hominibusque 117,24 infestus'. Cic. Phil. 2, 26 'diis hominibusque hostis'.

Restat, ut grato commemorem animo doctissimos uiros, qui, dum haec dissertatiuncula prelo mandatur, precibus Reitzensteinii, praeceptoris carissimi, benigne obsecuti bibliothecarum copias denuo perscrutati sunt neque tamen huius epitomes ullum uestigium indagare potuerunt. Vaticanae bibliothecae codices summo cum studio inspexit Ioannes Ficker, Oxonienses Robinson Ellis.

praeterea de Basileensibus rettulit E. Bethe, de Bruxellensibus P. Thomas, de Florentinis N. Festa, de Hamburgensibus I. Geffcken, de Lugdunensibus S. G. de Vries, de Neapolitanis P. Savj-Lopez, de Pragenses A. Rzach, de Sedlestadtiensibus Iosephus Géný, de Vindobonensibus (intercedente Rzach) Ferd. Menčík, de Vratislaviensibus G. Tuerk. quibus uiris omnibus pro tanta et liberalitate et benignitate gratias ago sincerissimas.

